

BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
TEUBNERIANA

LYCVRGVS
ORATIO IN LEOCRATEM

EDIDIT

N.C. CONOMIS

Sächsische
TEUBNER VERLAGSGESELLSCHAFT

1970

Sächsische

44 8°

1053

Landesbibl.

DEUTSCHE AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN ZU BERLIN
ZENTRALINSTITUT
FÜR ALTE GESCHICHTE UND ARCHÄOLOGIE
BEREICH GRIECHISCHE-RÖMISCHE KULTURGESCHICHTE

BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
TEVBNERIANA

BSB B. G. TEUBNER VERLAGSGESELLSCHAFT
1970

LYCVRGI
ORATIO//IN LEOCRATEM

CVM CETRARVM LYCVRGI
ORATIONVM FRAGMENTIS

POST
C. SCHEIBE ET F. BLASS

CVRAVIT
NICOS C. CONOMIS

BSB B.G.TEUBNER VERLAGSGESELLSCHAFT
1970

BIBLIOTHECAE TEVBNERIANAE
HVIIS TEMPORIS
REDACTOR: GÜNTHER CHRISTIAN HANSEN

P

VLN 294 · 375/81/70 · ES 7M

I. AUFLAGE

COPYRIGHT 1970

BY BSB B. G. TEUBNER VERLAGSGESELLSCHAFT, LEIPZIG

PRINTED IN THE GERMAN DEMOCRATIC REPUBLIC

SATZ: VEB DRUCKFORMENHERSTELLUNGSZENTRUM LEIPZIG

DRUCK UND BUCHBINDERISCHE VERARBEITUNG:

DRUCKEREI „GRAFIA“ KG, LEIPZIG

DE LYCVRGO TESTIMONIA

I. VITA LYCVRGIS

ex vitis X oratorum Plutarcho adscriptis

Λυκοῦργος Λυκόφρονος μὲν ἦν πατρὸς τοῦ Λυκούργου 1
5 (δν οἱ τριάκοντα τύραννοι ἀπέκτειναν, αἰτίου αὐτῷ τῆς
ἀναιρέσεως γενομένου Ἀριστοδήμου Βατηθεν, δς καὶ ἐλλη-
νοταμίας γενόμενος ἔφυγεν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ), τῶν δήμων
δὲ Βουτάδης, γένους τοῦ τῶν Ἐτεοβουταδῶν. ἀκροατὴς δὲ 2

TESTIMONIA

γενόμενος Πλάτωνος τοῦ φιλοσόφου, τὰ πρῶτα ἐφιλοσόφησεν· εἶτα καὶ Ἰσοκράτους τοῦ δῆτορος γνώριμος γενόμενος, ἐπολιτεύσατο ἐπιφανῶς καὶ λέγων καὶ πράττων
3 καὶ δὴ πιστευσάμενος τὴν διοίκησιν τῶν χρημάτων· ταμίας γὰρ ἐγένετο ἐπὶ τρεῖς πενταετηρίδας ταλάντων μὲν ἡ ὥστινες (καὶ δὲ τὰς τιμὰς αὐτῷ ψηφιζόμενος Στρατοκλῆς ὁ δῆτωρ), *ιηχν'*, τὸ μὲν πρῶτον αἰρεθεὶς αὐτός, ἐπειτα τῶν φίλων ἐπιγραφάμενός τινα αὐτὸς ἐποιεῖτο τὴν διοίκησιν, διὰ τὸ φθάσαι νόμον εἰσενεγκεῖν μὴ πλείω ε' ἐτῶν διοικεῖν

TESTIMONIA

τὸν χειροτονηθέντα ἐπὶ τὰ δημόσια χοήματα. ἀεὶ τ' ἐφεστῶς 4
τοῖς ἔργοις διετέλεσε καὶ θέρους καὶ χειμῶνος. καὶ ἐπὶ 5
τὴν τοῦ πολέμου παρασκευὴν χειροτονηθεὶς πολλὰ τῆς πό-
λεως ἐπηνώρθωσε, καὶ τριήρεις παρεσκεύασε τῷ δῆμῳ ν'.
5 καὶ τὸ ἐν Λυκείῳ γυμνάσιον ἐποίησε καὶ ἐφύτευσε, καὶ τὴν 6
παλαιότραν ὠκοδόμησε, καὶ τὸ ἐν Διονύσου θέατρον ἐπι-
στατῶν ἐπετέλεσεν. πιστευσάμενος δὲ ἐν παρακαταθήκῃ 7
παρὰ τῶν ἴδιωτῶν σν' τάλαντα ἐφύλαξε. πομπεῖα τε χρυσᾶ 8
καὶ ἀργυρᾶ τῇ πόλει κατεσκεύασε καὶ Νίκας ὀλοχρύσους.
10 πολλὰ δ' ἡμίεργα παραλαβὼν ἐξετέλεσε, καὶ νεωσοίκους 9

TESTIMONIA

καὶ τὴν σκευοθήκην, καὶ τῷ σταδίῳ τῷ Παναθηναϊκῷ
τὴν κρηπῖδα περιέθηκεν, ἐξεργασάμενος τοῦτό τε καὶ
τὴν χαράδραν διμαλὴν ποιήσας, Δεινίου τινός, δις ἐκέντητο
τοῦτο τὸ χωρίον, ἀνέντος τῇ πόλει, προείπαντος αὐτῷ χαρί-
10 σασθαι Λυκούργου. ἔσχε δὲ καὶ τοῦ ἄστεως τὴν φυλακὴν 5
καὶ τῶν κακούργων τὴν σύλληψιν, οὓς ἐξήλασεν ἄπαντας,
ῶς καὶ τῶν σοφιστῶν ἐνίους λέγειν, Λυκούργον οὐ μέλανι,
ἀλλὰ θανάτῳ χρίοντα τὸν κάλαμον κατὰ τῶν πονηρῶν,
11 οὕτω συγγράφειν. ὅθεν ἐξαιτηθέντα αὐτὸν ὑπ' Ἀλεξάν-
12 δρον τοῦ βασιλέως ὁ δῆμος οὐ προήκατο. καθ' ὃν δὲ χρό- 10
νον ἐπολέμει Φίλιππος πρὸς Αθηναίους τὸν δεύτερον πόλε-
μον, ἐπρέσβευσε μετὰ Πολυεύκτου καὶ Δημοσθένους εἰς
13 τε Πελοπόννησον καὶ τινας ἑτέρας πόλεις. διετέλεσέ τε
τὸν ἄπαντα χρόνον εὐδοκιμῶν παρὰ τοῖς Αθηναίοις καὶ
δίκαιος εἶναι νομιζόμενος, ὥστε καὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις 15

TESTIMONIA

τὸ φῆσαι Λυκοῦργον ἐδόκει βούθημα εἶναι τῷ συναγο-
ρευομένῳ. εἰσήνεγκε δὲ καὶ νόμους, τὸν μὲν περὶ τῶν κω- 14
μωδῶν, ἀγῶνα τοῖς Χύτροις ἐπιτελεῖν ἐφάμιλλον ἐν τῷ θεά-
τρῳ, καὶ τὸν νικήσαντα εἰς ἄστυ καταλέγεσθαι, πρότερον
5 οὐκ ἔξον, ἀναλαμβάνων τὸν ἀγῶνα ἐκλελοιπότα· τὸν δέ, 15
ώς χαλκᾶς εἰκόνας ἀναθεῖναι τῶν ποιητῶν Αἰσχύλου,
Σοφοκλέους, Εὐριπίδου, καὶ τὰς τραγῳδίας αὐτῶν ἐν
κοινῷ γραψαμένους φυλάττειν, καὶ τὸν τῆς πόλεως γραμ-
ματέα παραγινώσκειν τοῖς ὑποκριτομένοις· οὐκ ἔξεῖναι
10 γὰρ *(παρ')* αὐτὰς ὑποκρίνεσθαι· καὶ τρίτον, μηδενὶ ἔξεῖ- 16
ναι Ἀθηναίων μηδὲ τῶν οἰκούντων Ἀθήνησιν ἐλεύθερον
σῶμα πρίασθαι ἐπὶ δουλείᾳ ἐκ τῶν ἀλισκομένων, *(μηδὲ*
δοῦλον) ἀνεν τῆς τοῦ προτέρου δεσπότου γνώμης. ἔτι δέ, 17
ώς τοῦ Ποσειδῶνος ἀγῶνα ποιεῖν ἐν Πειραιεῖ κυκλίων
15 χορῶν οὐκ ἔλαττον τριῶν, *(καὶ)* δίδοσθαι τοῖς μὲν νικῶσι

TESTIMONIA

δέκα μνᾶς, τοῖς δὲ δευτέροις ὀκτώ, ἕξ δὲ τοῖς τρίτοις κρι-
18 θεῖσιν. <ἔτι δέ>, ἐπὶ ζεύγους μὴ ἀπιέναι γυναικα Ἐλευ-
σῖνάδε, ὅπως μὴ ἐλαττῶνται <αἱ δημοτικαὶ> ὑπὸ τῶν πλου-
σίων· εἰ δέ τις φωραθείη, ἀποτίνειν δραχμὰς ἔξακισχιλίας.
19 τῆς δὲ γυναικὸς αὐτοῦ μὴ πεισθείσης, τῶν συκοφαντῶν 5
φωρασάντων, τάλαντον αὐτοῖς ἔδωκεν· κατηγορούμενος δ'
ἐν ὑστέρῳ ἐν τῷ δήμῳ ἔφη· ‘ἄλλ’ οὖν ἐγὼ μὲν διδούς, οὐ
20 λαμβάνων ἔώραμαι’. τελώνου δέ ποτε ἐπιβαλόντος Ξενο-
κράτει τῷ φιλοσόφῳ τὰς χεῖρας καὶ πρὸς τὸ μετοίκιον
αὐτὸν ἀπάγοντος, ἀπαντήσας ὁρόβδῳ τε κατὰ τῆς κεφαλῆς 10
τοῦ τελώνου κατήνεγκεν, καὶ τὸν μὲν Ξενοκράτην ἀπέλυσε,
τὸν δ' ὡς οὐ τὰ πρέποντα δράσαντα εἰς τὸ δεσμωτήριον
21 κατέκλεισεν. ἐπαινούμενον δ' ἐπὶ τῇ πράξει, μεθ' ἡμέρας
τινὰς συντυχὼν δ' Ξενοκράτης τοῖς παισὶ τοῦ Λυκούρογου
ἔφη· ‘ταχέως γε τῷ πατρὶ ὑμῶν ἀπέδωκα ὡς παῖδες τὴν 15
χάριν· ἐπαινεῖται γὰρ ὑπὸ πολλῶν ἐπὶ τῷ βοηθῆσαι μοι’.
22 εἰσήνεγκε δὲ καὶ ψηφίσματα, Εὐκλείδῃ τινὶ Ολυνθίῳ
23 χρώμενος ἵκανωτάτῳ περὶ τὰ ψηφίσματα. εὔπορος
δ' ὅν ἴμάτιον ἔν καὶ ταῦτὸ ἐφόρει τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ
24 θέροντος, καὶ ὑπεδέδετο ταῖς ἀναγκαίαις ἡμέραις. ἐμελέτα 20

TESTIMONIA

δὲ καὶ νυκτὸς καὶ ημέρας, οὐκ εὖ πρὸς τὰ αὐτοσχέδια
πεφυκώς, κλινιδίου {δ'} αὐτῷ ύποκειμένου, ἐφ' ᾧ μόνον
ἥν κάθιον καὶ προσκεφάλαιον, ὅπως ἐγείροιτο ὁράσιος καὶ
μελετώη. ἐγκαλοῦντος δ' αὐτῷ τινος, ὅτι μισθοὺς σοφισταῖς 25
δίδωσι περὶ λόγους διατρίβων, ἀλλ' εἴ τις γ' ἐπαγγέλ-
λοιτο, ἔφη, τοὺς νίοὺς ἀμείνοντος αὐτῷ ποιήσειν, οὐ χιλίας,
ἀλλὰ τὰ ήμίση <ἄν> τῆς οὐσίας προΐεσθαι. ἦν δὲ καὶ παρρη- 26
σιαστὴς διὰ τὴν εὐγένειαν. Αθηναίων γέ τοι ποτε οὐκ
ἀνεχομένων αὐτοῦ δημηγοροῦντος, ἀνέκραγεν ἐκβαλλό-
μενος· ὡς Κερκυραία μάστιξ, ὡς πολλῶν ταλάντων εἰ
ἀξία'. πάλιν δὲ θεὸν ἀναγορευόντων Ἀλέξανδρον, καὶ 27
ποδαπὸς ἄν <εἴη> εἶπεν 'ὅ θεὸς <οὗτος>, οὗ τοῦ ἱεροῦ
ἔξιόντας δεήσει περιρραίνεσθαι;' ἀποθανόντος δ' αὐτοῦ 28
παρέδωκαν τοὺς παῖδας τοῖς ἔνδεκα, Μενεσαίχμου μὲν
15 κατηγορήσαντος, γραψαμένου δὲ Θρασυκλέους. Δημοσθέ-
νους δὲ καθ' ὃν ἔφευγε χρόνον ἐπιστείλαντος τοῖς Αθηναί-
οις, ὡς κακῶς ἀκούοιεν ἐπὶ τοῖς Λυκούργου παιδίοις,
μετενόησαν καὶ ἀφῆκαν αὐτούς, Δημοκλέους τοῦ Θεοφρά-

TESTIMONIA

29 στον μαθητοῦ ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογησαμένου. ἐτάφη δ' αὐτὸς καὶ τῶν προγόνων τινὲς δημοσίᾳ, καὶ ἔστιν αὐτῶν τὰ μνήματα ἄντικρους τῆς Παιωνίας Αθηνᾶς ἐν τῷ Μελανθίου τοῦ φιλοσόφου κήπῳ, τράπεζαι πεποιημέναι, αὐτοῦ τε τοῦ Λυκούργου καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ ἐπιγεγραμμέναι 5
30 καὶ εἰς ἡμᾶς ἔτι σωζόμεναι. τὸ μέγιστον χίλια διακόσια τάλαντα προσόδου τῇ πόλει κατέστησε, πρότερον τέξή-
31 κοντα προσιόντων. μέλλων δὲ τελευτήσειν, εἰς τὸ μητρῶον καὶ τὸ βουλευτήριον ἐκέλευσεν αὐτὸν κομισθῆναι, βουλό-
μενος εὐθύνας δοῦναι τῶν πεπολιτευμένων· οὐδενὸς δὲ 10 κατηγορῆσαι τολμήσαντος πλὴν Μενεσαίχμου, τὰς δια-
βολὰς ἀπολυσάμενος εἰς τὴν οἰκίαν ἀπεκομίσθη καὶ ἐτε-
λεύτησεν, ἐπιεικῆς νομισθεὶς παρὰ πάντα τὸν <τοῦ> βίου
χρόνον καὶ ἐν λόγοις ἐπαινεθεὶς, καὶ μηδένα ἀγῶνα ἀλούς,

TESTIMONIA

καίτοι πολλῶν κατηγορησάντων. ἔσχε δὲ τρεῖς παῖδας 32
ἐκ Καλλιστοῦς τῆς Αβρωνος μὲν θυγατρός, Καλλίου δὲ
τοῦ Αβρωνος Βατῆθεν ἀδελφῆς, τοῦ ταμεύσαντος στρατι-
ωτικῶν ἐπὶ Χαιρώνδου ἀρχοντος. περὶ δὲ τῆς κηδείας ταύ-
5 της λέγει ὁ Δείναρχος ἐν τῷ κατὰ Πιστίου. κατέλιπε δὲ 33
παῖδας Αβρωνα, Λυκοῦργον, Λυκόφρονα, ὃν ὁ Αβρων
καὶ ὁ Λυκοῦργος ἄπαιδες μετήλλαξαν· ἀλλ' ὁ γε Αβρων
καὶ πολιτευσάμενος ἐπιφανῶς μετήλλαξεν. Λυκόφρων δὲ 34
γήμας Καλλιστομάχην Φιλίππου Αἰξωνέως ἐγέννησε Καλ-
10 λιστώ. ταύτην δὲ γήμας Κλεόμβροτος Δεινοκράτους Αχαρ-
νεύς ἐγέννησε Λυκόφρονα· τοῦτον δ' ὁ πάππος εἰσεποιή-
σατο Λυκόφρων· οὗτος δ' ἐτελεύτησεν ἄπαις. μετὰ δὲ 35
τὴν Λυκόφρονος τελευτὴν ἔγημε τὴν Καλλιστώ Σωκρά-
της, καὶ ἔσχεν υἱὸν Σύμμαχον· τοῦ δ' ἐγένετο Αριστώ-
15 νυμος, τοῦ δὲ Χαρμίδης, τοῦ δὲ Φιλίππη, ταύτης δὲ καὶ
Λυσάνδρου Μήδειος, ὁ καὶ ἐξηγητὴς ἐξ Εὐμολπιδῶν γενό-
μενος· τούτου δὲ καὶ Τιμοθέας τῆς Γλαύκου παῖδες Λαο- 36
δάμεια καὶ Μήδειος, δε τὴν ιερωσύνην Ποσειδῶνος Ἐρε-
χθέως είχε, καὶ Φιλίππη, ἥτις ιεράσατο τῆς Αθηνᾶς

TESTIMONIA

- 37 ὕστερον· πρότερον δ' αὐτὴν γήμας Διοκλῆς ὁ Μελιτεὺς ἐγένησεν Διοκλέα τὸν ἐπὶ τοὺς δπλίτας στρατηγήσαντα· γήμας δ' οὗτος Ἡδίστην Ἀβρωνος Φιλιππίδην καὶ Νικοστράτην
38 ἐγέννησε· γήμας δὲ τὴν Νικοστράτην Θεμιστοκλῆς ὁ Θεοφράστον ἐγέννησε Θεόφραστον καὶ Διοκλέα, διεδέξατο <δὲ> καὶ τὴν ἴερωσύνην τοῦ Ποσειδῶνος Ἐρεχθέως.
39. 40 φέρονται δὲ τοῦ ὄγητορος λόγοι πεντεκαίδεκα. ἐστεφανώθη
41 δ' ὑπὸ τοῦ δήμου πολλάκις καὶ εἰκόνων ἔτυχεν. ἀνάκειται δ' αὐτοῦ χαλκῆ εἰκὼν ἐν Κεραμεικῷ κατὰ ψήφισμα ἐπ' Ἀναξικάτους ἀρχοντος, ἐφ' οὗ ἔλαβε καὶ σίτησιν ἐν προτανείῳ αὐτός τε {καὶ} δ' Λυκούργος καὶ δ' πρεσβύτατος αὐτοῦ τῶν ἐκγόνων κατὰ τὸ αὐτὸ δηψήφισμα· ἀποθανόντος τε Λυκούργου δ' πρεσβύτατος τῶν παίδων Λυκόφρων

TESTIMONIA

ἡμφισβήτησε τῆς δωρεᾶς. εἶπε δὲ καὶ περὶ Ἱερῶν πολλάκις. 42
γραψάμενος <δ’> Αὐτόλυκον τὸν Ἀρεοπαγίτην καὶ Λυσικλέα 43
τὸν στρατηγὸν καὶ Δημάδην τὸν Δημέον καὶ Μενέσαιχμον
ἄλλους τε πολλοὺς {καὶ} πάντας εἶλεν. ἔκρινε δὲ καὶ Δίφιλον, 44
5 ἐκ τῶν ἀργυρείων μετάλλων τοὺς μεσοκριτεῖς, οἱ ἐβάσταζον
τὰ ὑπερκείμενα βάρη, ὕφελόντα καὶ ἐξ αὐτῶν πεπλουτηκότα
παρὰ τοὺς νόμους, καὶ θανάτου δύντος ἐπιτιμίου ἀλῶναι ἐποί-
ησε, καὶ πεντήκοντα δραχμὰς ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ ἐκάστῳ
τῶν πολιτῶν διένειμε, τῶν πάντων συναχθέντων ταλάντων
10 ἑκατὸν ἑξήκοντα, ἡ ὡς τινες μνᾶν. τὸ δ’ εὐθύνας Ἀριστο- 45
γείτονα καὶ Λεωκράτην καὶ Αὐτόλυκον δειλίας. ἐπεκα- 46
λεῖτο δ’ ὁ Λυκοῦργος ἵβις <ὡς φησιν Ἀριστοφάνης·

ἵβις> Λυκούργῳ, Χαιρεφῶντι νυκτερίς.

TESTIMONIA

47 κατῆγον δὲ τὸ γένος ἀπὸ Βούτον καὶ Ἐρεχθέως τοῦ Γῆς
καὶ Ἡφαίστου, τὰ δὲ ἐγγυτάτῳ ἀπὸ Λυκομήδους καὶ Λυ-
48 κούργον, οὓς δὲ δῆμος ταφαῖς ἐτίμησε δημοσίᾳ, καὶ ἔστιν
αὗτη ἡ καταγωγὴ τοῦ γένους τῶν ἱερασαμένων τοῦ Ποσει-
δῶνος ἐν πίνακι τελείῳ, δις ἀνάκειται ἐν Ἐρεχθείῳ γεγραμ- 5
μένος ὑπὸ Ἰσμηνίου τοῦ Χαλκιδέως, καὶ εἰκόνες ἔχουσαι
τοῦ τε Λυκούργου καὶ τῶν νίῶν αὐτοῦ Ἀβρωνος, Λυκούρ-
γον, Λυκόφρονος, δις εἰργάσαντο Τίμαρχος καὶ Κηφισό-
49 δοτος οἵ Πραξιτέλους νίεῖς. τὸν δὲ πίνακα ἀνέθηκεν
Ἀβρων ὁ παῖς αὐτοῦ, λαχὼν ἐκ τοῦ γένους τὴν ἱερωσύνην 10
καὶ παραχωρήσας τῷ ἀδελφῷ Λυκόφρονι, καὶ διὰ τοῦτο
50 πεποίηται ὁ Ἀβρων παραδιδοὺς αὐτῷ τὴν τρίαιναν. πάν-
των δὲ ὅν διώκησεν ἀναγραφὴν ποιησάμενος, ἀνέθηκεν
ἐν στήλῃ πρὸ τῆς ὑπὸ αὐτοῦ κατασκευασθείσης παλαί-
στρας, σκοπεῖν τοῖς βουλομένοις· οὐδεὶς μέντοι ἐδυνήθη 15
51 ἐλέγξαι τὸν ἄνδρα νοσφισμοῦ. ἔγραψε δὲ καὶ Νεοπτόλεμον
Ἀντικλέους στεφανῶσαι καὶ εἰκόνα ἀναθεῖναι, διτὶ ἐπηγ-
γείλατο χρυσώσειν τὸν βωμὸν τοῦ Απόλλωνος ἐν τῇ ἀγο-
52 ρᾷ κατὰ τὴν μαντείαν τοῦ θεοῦ. ἐψηφίσατο δὲ καὶ Διοτίμω
Διοπείθους Εὐωνυμεῖ τιμᾶς ἐπὶ Κτησικλέους ἄρχοντος. 20

TESTIMONIA

II. ROGATIO STRATOCLIS

ex qua in Lycurgum honores collati sunt
sec. vit. X orat. 851f ss. et lapidem IG II² 457

- 851f] (*ΨΗΦΙΣΜΑ. Λυκόφρων Λυκούργον Βουτάδης ἀπεγράψατο αὐτῷ εἶναι σίτησιν ἐν προτανείῳ κατὰ τὴν δοθεῖσαν δωρεὰν ὑπὸ τοῦ δήμου Λυκούργῳ Βουτάδῃ.*)

IG II² 457 (cf. SEG 3 nr. 156) = E. M. 7249. fragmenta marmorea duo, alterum in foro Atheniensi (a), alterum prope theatrum Bacchi repertum (b), nunc ambo Athenis in Museo Nationali, *στοιχ.* 42 l. imag. ap. I. Kirchner, *Imag. Inscr. Attic.*² Berlin 1948, nr. 68.

Plut.

- 852a] *Ἐπὶ Ἀναξικράτους ἀρχοντος, ἐπὶ <τῆς> Ἀντιοχίδος ἔκτης (?) προτανείας, Στρα-*

Lapis

[a] [*Ἐπὶ Ἀναξικράτους ἀρχοντος· ἔδοξεν τῷ δήμῳ. Στρατοκλῆς Εὐθυδήμου*

TESTIMONIA

τοκλῆς Εὐθυδήμου Διο-
μειεὺς εἶπεν· ἐπειδὴ Λυ-
κοῦργος Λυκόφρονος Βον-
τάδης, παραλαβὼν παρὰ
5 τῶν ἔαντοῦ προγόνων οἰ-
κείαν ἐκ παλαιοῦ τὴν πρὸς
τὸν δῆμον εὔνοιαν, καὶ οἱ
πρόγονοι οἱ Λυκούργον Λυ-
κομήδης τε καὶ Λυκοῦργος
10 καὶ ζῶντες ἐτιμῶντο ὑπὸ

Διομεεὺς εἶπεν· [ἐπ]ε[ιδὴ]
Λ]υκοῦργο[ς | Λυκόφρονος
Βοντάδης παρ]αλ[α]βὼν
[πα]ρ[ὰ τῶν ἔ]α[ν]τοῦ π[ρ]ο-
γόνων οἰκείαν ἐκ παλαι-
οῦ] τ[ὴν] πρ[ὸς τὸν δῆμ]ον
εὔνο[ι]αν - -] αρ . . a . | 5
[- - στ]εφαν . | - - τ . . |
- - τον . | - - χι . i . || - - 10
ν . | - - σχωγ . . | - - εδε
. ε . . |

τοῦ δήμου, καὶ τελευτήσασιν αὐτοῖς δι' ἀνδραγαθίαν
ἔδωκεν ὁ δῆμος δημοσίας ταφὰς ἐν Κεραμεικῷ, καὶ Λυ-
κοῦργος αὐτὸς πολιτευόμενος νόμους τε πολλοὺς καὶ καλοὺς
b ἔθηκε τῇ πατρίδι, καὶ γενόμενος τῆς κοινῆς προσόδου
15 ταμίας τῇ πόλει ἐπὶ τρεῖς πενταετηρίδας, καὶ διανεί-
μας ἐκ τῆς κοινῆς προσόδου μύρια καὶ ὀκτακισχίλια
καὶ ἐνακόσια τάλαντα, πολλὰ δὲ τῶν ἴδιωτῶν διὰ
πίστεως λαβὼν καὶ προδανείσας {καὶ} εἰς τοὺς τῆς
πόλεως καιροὺς καὶ τοῦ δήμου, τὰ πάντα ἐξακόσια καὶ
20 πεντήκοντα τάλαντα, δόξας δὲ ἄπαντα ταῦτα δικαίως
διωκητέναι, πολλάκις ἐστεφανώθη ὑπὸ τῆς πόλεως· ἔτι
δὲ αἰρεθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου χρήματα πολλὰ συνήγαγεν

TESTIMONIA

εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ παρεσκεύασε τῇ θεῷ κόσμον Νίκας
τε διοχρύσους πομπεῖά τε χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ κόσμον
χρυσοῦν εἰς ἑκατὸν κανηφόρους· χειροτονηθεὶς δὲ ἐπὶ τὴν ε
τοῦ πολέμου παρασκευήν, δπλα μὲν πολλὰ καὶ βελῶν
5 μυριάδας πέντε ἀνήνεγκεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, τετρακοσίας
〈δὲ〉 τριήρεις πλωίμους κατεσκεύασεν τὰς μὲν ἐπισκενά-
σας, τὰς δὲ ἐξ ἀρχῆς ναυπηγησάμενος·

πρὸς δὲ τούτοις ἡμίεργα
παραλαβὼν τούς τε νεωσοί-
10 κους καὶ τὴν σκευοθήκην
καὶ τὸ θέατρον τὸ Διονυσια-
κὸν ἔξειργάσατο καὶ ἐπετέ-
λεσεν, τό τε στάδιον τὸ Παν-
αθηναϊκὸν καὶ τὸ γυμνά-
15 σιον 〈τὸ〉 κατὰ τὸ Λύκειον
κατεσκεύασε, καὶ ἄλλαις
πολλαῖς κατασκευαῖς ἐκόσ-
μησε τὴν πόλιν· Ἀλεξάνδρου
τε τοῦ βασιλέως ἅπασαν μὲν
20 τὴν Ἀσίαν κατεστραμμέ-
d νον, κοινῇ δὲ πᾶσι τοῖς Ἑλ-
λησιν ἐπιτάττειν ἀξιοῦντος,
ἔξαιτήσαντος Λυκοῦργον ὃς
ἐναντία πράττοντα αὐτῷ,

[b] — εισ . . | — ας — ἀφικν |
[— — κ]αὶ κ[εκο]σμημένην
τὴν | [πόλιν¹⁵
.... ἀξίως] τῆς ὑπαρχού-
σης αὐτε|[τ δόξης¹⁷ 5
..... ἐ]ξωικοδόμη-
σεν· τὴν δὲ σ|[κευοθήκην
καὶ τὸ θέατρον τὸ] Διονυ-
σιακὸν ἔξηργάσα|[το τό τε
στάδιον τὸ Παναθην]αϊκὸν
καὶ τὸ γυμνάσιον τ|[ὸ κατὰ
τὸ Λύκειον κατεσκεύ]ασεν
καὶ ἄλλαις δὲ πολλαῖ|[ς κατα-
σκευαῖς ἐκόσμησεν] δλην
τὴν πόλιν· καὶ φόβων κ|[αὶ 10
κινδύνων μεγάλων τοὺς]
Ἑλληνας περιστάντων Ἀλε|-

TESTIMONIA

οὐκ ἐξέδωκεν δὲ δῆμος παρ'
Ἀλεξάνδρου φόβον·

καὶ δοὺς εὐθύνας πολλάκις
τῶν πεπολιτευμένων ἐν
δὲ ἐλευθέρᾳ καὶ δημοκρατου-
μένῃ τῇ πόλει, διετέλεσεν
ἀνεξέλεγκτος καὶ ἀδωροδό-

[ξάνδρῳ Θηβῶν ἐπικρατή-
σα]ντι καὶ πᾶσαν τὴν Ἀσίαν
καὶ τὰ ὅλα τῆς οἰκουμέ-
νης? μέρη καταστρεψαμέ-
νῳ διετέλει ἐναντιούμενος
ὑπέρ]ο τοῦ δήμου ἀδιάφθορον
καὶ ἀνεξέλεγκτον αὐτὸν
ὑπέρ]ο τῆς πατρίδος καὶ τῆς
τῶν Ελλήνων ἀπάντων σω- 15
τηρίας] διὰ παντὸς τοῦ βίου
παρέχων καὶ ὑπὲρ τοῦ τὴν
πόλιν] ἐλευθέραν εἶναι καὶ
αὐτὸνομον πάσῃ μηχανῇ
ἀγωνιζόμενος, δι' δπερ
ἐξαιτήσαντος αὐτὸν Ἀλεξ-
άνδρου δὲ δῆμος ἀπέγνω
μὴ συνχωρῆσαι μηδὲ λό-
γον ποιεῖσθαι τῆς] ἐξαιτή-
σεως ἄμ' ἐν τοῖς ᾧ [λλοις 20
πᾶσιν συνειδὼς ὡν μετέ-
σχεν Λυκούργῳ τὴν ἀπολογίαν
δικαίαν οὖσαν, καὶ
διοὺς εὐθύνας πολλάκις
[τῶν τε πεπολιτευμένων
καὶ τῶν] διωκημένων ἐν
ἐλευθέραι καὶ δημοκρατου-
μένῃ τῇ] πόλει — |
.....²⁵.....
. ΙΔΙ — —

κητος τὸν ἄπαντα χρόνον· ὅπως δὲ εἰδῶι πάντες, διότι
τοὺς προαιρουμένους ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς ἐλευ-

TESTIMONIA

θερίας δικαίως πολιτεύεσθαι καὶ ζῶντας μὲν περὶ πλείστουν ποιεῖται, καὶ τελευτήσασι δὲ ἀποδίδωσι χάριτας ἀειμνήστους· ἀγαθῇ τύχῃ, δεδόχθαι τῷ δῆμῳ ἐπαινέσαι μὲν εἰς Λυκούργον Λυκόφρονος Βουτάδην ἀρετῆς ἔνεκα καὶ δικαιοσύνης, καὶ στῆσαι αὐτοῦ τὸν δῆμον χαλκῆν εἰκόνα ἐν ἀγορᾷ πλὴν εἴς που ὁ νόμος ἀπαγορεύει μὴ ιστάναι, δοῦναι δὲ σίτησιν ἐν προτανείῳ τῶν ἐκγόνων ἀεὶ τῶν Λυκούργου τῷ πρεσβυτάτῳ εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον· ἀναθεῖναι δὲ αὐτοῦ, καὶ εἶναι κύρια, πάντα τὰ ψηφίσματα τὸν γραμμάτεα τοῦ δήμου ἐν στήλαις λιθίναις καὶ στῆσαι ἐν ἀκροπόλει πλησίον τῶν ἀναθημάτων· εἰς δὲ τὴν ἀναγραφὴν τῶν στηλῶν δοῦναι τὸν ταμίαν τοῦ δήμου πεντήκοντα δραχμὰς ἐκ τῶν εἰς τὰ <κατὰ> ψηφίσματα ἀναλισκομένων τῷ δῆμῳ.

1. Fragmentum rogationis

[Ἐπὶ Πνυθοδήλου ἔρχοντος ἐπ]ὶ τῆς Ἀ[καμαντίδος τε-
τάρτης προντ]ανείας ἦ|[ι.....¹⁹.....έ]γραμ-
μάτ|[ενεν· Μαιμακτηριῶνος τετ]ράδι φθί|[νοντος, δύδόηι 5
καὶ εἰκοστ]εῖ τῆς πρ|[υτανείας· τῶν προέδρων ἐπ]εψήφι-
ζε|[ν.....¹⁹.....έ]δοξεν τῇ|[ι βολῆι καὶ
τῷ δήμῳ· Λυκο]ῦργος Λυ|[κόφρονος Βουτάδης εἶπε·
περ]ὶ ὅν λέγ|[ει...⁵...ς, δεδόχθαι τῇ βουλῇ τὸν|[ς 10
προέδρους οἱ ἀν λάχωσιν πρ]οεδρε|[ύειν εἰς τὴν πρώτην
ἐκκλησί]αν προ|[σαγαγεῖν αὐτὸν εἰς τὸν δῆμον καὶ

TESTIMONIA

[χρηματίσαι, γνώμην δὲ ξυμβάλλεσθα] τῆς βουλῆς εἰς
τὸν δῆμον] ὅτι δοκεῖ[τηι βουλῇ, ἐπειδὴ . . .]ς
Ἐπορ. |²² ππ . . .

2. Leges de rebus sacris conficiendis et instaurandis

a — — λης, τὸν δὲ — — πομπέα μηδὲ κατενεγκα
— — [- — το]ῦ δημοσίου ὅπως ἀν ὁ δῆμος — — | — —
5 ἐνεγκασῶν καὶ λαβονσῶν μη — — || [- — π]αρὰ τόνδε
τὸν νόμον, ὀφειλέτω [- — δραχμὰς — —] | — — ηνειη οἱ
δημόσιοι οἱ ἐν τῇ ἀκροπόλει δ[ιαι — —]

b [- — παρὰ] τόνδε τὸν νόμον, μαστιγούσθω ἐκα[στο]ς
αὐτῶν — — | — — ιον ἀνατιθέναι τὰ ἀναθήματα τὰ χρυσᾶ [ἢ]
ἀργυρᾶ· πο — — || [- — τοὺς δημο]σίους μίαμ μὲν δωρεὰν
10 ὃν λαμβάνει π]αρὰ τοῦ δήμου ἀν — — || [- — ἀνα]τιθέναι
χρυσᾶ [ἢ] ἀργυρᾶ καὶ ἐάν [τινε]ς ἄλλοι λάβωσι π[αρὰ τοῦ
δήμο?] || [ν — — ἀργυρ]οῦν· τὸν δὲ νόμον τόνδε καὶ τ[ὸν
πε]ρὶ τῆς ἐξετάσεως τ[ῶν — —] | [- — ἐν στήλῃ λιθίν]ει

TESTIMONIA

καὶ στῆσαι ἐν ἀκροπόληι, ε[ἰς] δὲ τὴν ἀναγραφὴν μερί-
[σαι - -] | vacat 0,04

[Ἐπὶ Εὐαινέτον ἄρχοντος ἐπὶ τῆς Ἀντιοχίδος δεκά]της·
Σκιροφοργίῶνος ἐκ]τῇ ἵσταμένου· νομο[θετῶν ἔδρα· |
τῶν προέδρων ἐπεψήφιζεν¹⁴ Λυκοῦρ]γος
Λυκόφρ[ονος Βου]τάδης εἶπε[ν]· δπως οἱ - - || [- - ἀμ]-¹⁵
φορῆς οἵ ἀ[ργυροῖ κα]ὶ τὰ κα[v]ᾶ καὶ τἄλλα - - | - -
εἰσὶ δια⁹ ατοις μηδὲ καθ - - | - - θεωρία
.¹⁰ κελεύονσ[ι - -] | - - ναπ¹⁵
.. ^ σε - - | - - IA - -
e - - | - - | - - | - - ΑΙ - - ΩΚΟΣ - - | - - ΑΚ -
ΑΓΕΙΤΟΥ - - || - - ἐπειδὴ δ' ἐκ τοῦ - - | - - ντα τούτων 5
τῶν χρη[μάτων - -] | [- - πρ]οδεδανεισμένα ἔξα - - |
[- - Παναθήνα]ια τὰ μεγάλα μερίζεσθ[αι - -] ΣΙΛ.Ε - -
[I] | - - λακτικὸν εἰς τὰ προδεδ[ανεισμένα - -] ΚΙΝ - - ||
[- - κόσμο]ν τὸν κανηφορικὸν δπως ἀ[v] - -] κατιλμ - - |¹⁰
- - αι πεντήκοντα αἴγιδ[a]ς κα[i] - -] τ . . Ι.Ω.Ρ - - |
[- - π]έντε τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκάστο[v] - - - -]: καὶ τοῦ
- - | - - ν τοῦ Διὸς τοῦ Σωτῆρος πο[ήσασθαι - - -]
τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκάστο[v] - - αι τοὺς αὐτοὺς μετὰ τῶν
ἐπι[στατῶν - - ἐκ τῶν ἱερῶν χ]ρημάτων τοῖν θεοῖ[n . .] ||
- - ι τῶι Διὶ τῶι Όλυμπίωι:: κόσμο[ον - -] τοὺς μετὰ 15
τῶν τοῦ [τε]μέ[n]οντος? . . . μετ]ὰ τοῦ ταμίου τοῦ δήμου
ἐκ τῶν ἱ[ερῶν χρημάτων . . . ποήσασθαι δὲ καὶ τ]ῶ[ι] Διο-
νύσωι κόσμον | [ἐκάστον τοῦ] ἐνιαυτοῦ ἐν τῇ τετραετίαι ἐκ

TESTIMONIA

[τῶν ἵερῶν χρημάτων¹⁴ τ]ῆι Ἀθηνᾶι τῇι
Ἴτάνη[ι τοὺς κόσμους ἐκ τῆς ἀπαρχῆς τῆς ἀπὸ τῶν
τε[μενῶν — —] Λ. τοῦτο τὸ τέλος ἐ. | [. . .⁶ . . π]ο[ή]σα-
σθαι δὲ καὶ τῇι Ἀγαθῆι Τύχῃ [κόσμον τοὺς ταμίας τῶν
20 ἵερῶν χρημάτ]ων τῆς Ἀγαθῆς Τύχης με|[τὰ τῶν ἐπι]στα-
τῶν τοῦ ἵεροῦ τῆς Ἀγαθῆς Τύχης πο[ήσασ]θα[ι δὲ κόσ-
μον τῇι Ἀρτέμιδι] τῇι Μουνιχίαι καὶ το[ῖς δ]ώδεκα θε]οῖς
καὶ τῷι Ἀμφιαράῳ καὶ τῷι Ἀσκληπιῷ[ι] κεκ — — οιου·
ἐπιγρά[ψαι] δὲ ἐπὶ τὸν κ]όσμον ἔκαστον ὅτου ἀν ἦι τ[ῶν]
θεῶν ἵερὸς καὶ τὸς τ[αμίας — —] ουτο ὑπὸ τοῦ [δῆμον ..⁵.
. .]ίο[ι]ς τῶν θεῶν τὸ ἀργύριον [τ]ὸ ἐκ τοῦ δερματικοῦ
γ[ιγνόμενον — —] ΤΙΙ.ΠΠΡΙΜ . .⁵ . . | . . .⁷ . . τῶν [ἰ]ερῶν
τῆς Ἀρτέμιδο[ς τ]ῆς Βραυρωνίας καὶ τῷι — — καὶ ἐπ-
25 ε[ρέσσ?]|θαι τὸν θ]εόν, εἰ λῶν καὶ ἄμεινον [τ]ῶι δῆμωι τῷι
Ἀθηναίων [ποιησαμένωι τὸς κόσμους ἵεροὺς] τῇι Ἀρτέ-
[μιδι | μείζονα]ς καὶ καλλίους ἦ ἔῶντι ὥσπερ νῦν ἔχει·
ἐπερέσθα[ι δὲ καὶ — —] οὐλη. κε . .⁴ . . | . . .⁷ . . τ[ὰ]
μικρὰ [ἰ]στάμενα καὶ ὅσα μὴ ἐμ παραδόσει ἐστ[ίν], εἰ λῶιον
καὶ ἄμεινον ποιησαμέν]ωι τῷι δή[μωι | τοὺς κό]σ[μ]ους
ἵεροὺς τῇι Δήμητρ[ι] καὶ τῇι Κόρηι μείζο[νας καὶ καλλίους

TESTIMONIA

ἢ ἐῶντι ὥσπερ νῦν ἔ]χει· ἐπερ[έσσ|θαι δὲ καὶ π]ερὶ τῶν
ἐν τοῖς ἄλλο[ι]ς ἴεροῖς τῶν κατὰ μ[ικρὰ ἵσταμένων --
ἄ]ργυροι . ||⁹ . . . o . τοι . . ov -- ta κατὰ -- -- 30
κοσμ| -- ov -- ε . . ovς καὶ κ [e] -- ΩIIIc | -- σιωι
-- | -- o --

d . . . iaxi | . . . αντων | . χθεις ἀπο | .. αλλο τι ηδ || .. αγει 5
καὶ τη|...[o]ν κόσμον στεφα | . i ὑπαρχόντων τ | .. ν ἐβδο-
μήκοντ[a] | .. γράψαι τὸν || ... ος ποήσασ[θαι] .. | ... a]ι 10
δὲ τὸν | ..⁵ . . iντομ | ..⁵ . . 'εινδ | ..⁶ . . θεο || ... ? ... 15

3. Fragmentum rogationis

[Ἐπὶ Κτησικλέους ἄρχοντο|ς ἐπὶ τῆς Ἀκαμαντίδος ἐνά|της
πρυτανείας ἦι Μνησίφιλος Μνήσωνος Φαλη ἐγραμ||μά- 5
τενεν· Μουνιχιῶνος ἔκτη|ηι μετ' εἰκάδας· ἐκκλησία· τ|ῶν
προέδρων ἐπεψήφιζεν Δ]|ημοκ[ρ . . . ι Παιανιεύς· ἔδο]]ξεν
τῶ[ι δήμωι· Λυκοῦργος Λ]|υκόφρο[νος Βουτάδης εἶπε]|ν· 10
περὶ ὅ[n Διότιμος δ στρατ]|ηγὸς λέ[γει· ἐπειδὴ ἀποφαί]|νει
κρ[.¹³ γέγ]|ονεν¹⁹ |
ai --

TESTIMONIA

4. Traditio curatorum navalium

τριήρεις αῦδε ἐξέπλευσαν μετὰ στρατηγὸν | Διοτίμου ἐπὶ²⁸⁰ τὴν | φυλακὴν τῶν λειστῶν κατὰ ψῆφισμα | δήμου, δὲ εἶπεν
Λυκίοντος Βοντά: καὶ Ἀριστόνικος Μαραθώ, | ταχναν-²⁸⁵ τοῦσαι ἐπὶ || Εὖανέτον ἀρχοντος· | κτέ.

5. Rogatio de sacello Veneris a Citiensibus extruendo

TESTIMONIA

[θ]εοί. | Έπὶ Νικοκράτους ἀρχοντος, ἐπὶ τῆς Αἰγεῖδος
πρώτης προτανείας· τῶν προέδρων ἐπεψήφιζεν Θεόφιλο|ς 5
Φηγούσιος· ἔδοξεν τῇ βουλεῖ· Αντίδοτος Ἀπολλο|δώρον
Συπαλήττιος εἶπε|ν· περὶ ὅν λέγουσιν οἱ Κιτιεῖς περὶ τῆς 10
ἰδρύσειως | τῇ Αφροδίτῃ τοῦ ιεροῦ, | ἐψηφίσθαι τεῖ βον-
λεῖ τοὺς προέδρους οἵ ἀν λάχωσι προεδρεύειν εἰς τὴν 15
πρώτην ἐκκλησίαν προσαγαγεῖν αὐτοὺς καὶ χρηματί-
σαι, γνώμην δὲ ξυνβάλλεσθαι τῆς βουλῆς εἰς τὸν δῆμον
ὅτι δοκεῖ τῇ βουλεῖ || ἀκούσαντα τὸν δῆμον τῶν | 20
Κιτιείων περὶ τῆς ιδρύσειως τοῦ ιεροῦ καὶ ἄλλου |
Αθηναίων τοῦ βουλομένον βουλεύσασθαι ὅτι ἀν αὐτῶν 25
δοκεῖ ἀριστον εἶναι. | Έπὶ Νικοκράτους ἀρχοντος, ἐπὶ⁴⁵
τῆς Πανδιονίδος διεντέρας προτανείας· τῶν | προέδρων
ἐπεψήφιζεν Φανόστρωτος Φιλαΐδης· ἔδοξεν τῷ δήμῳ· 30
Λυκόργος Λυκόφρονος Βοντάδης εἶπεν· περὶ ὅν οἱ
ἔνποροι οἱ Κιτιεῖς ἔδοξαν ἔννομα ἵκετεύειν αἰτοῦντες τὸν 35
δῆμον χωρίου ἔνκτησιν ἐν ᾧ οἱ ιδρύσονται ιερὸν Αφρο-
δίτης, δεδόχθαι τῷ δήμῳ δοῦναι τοῖς ἐμπόροις || τῶν 40
Κιτιέων ἔνκτησιν χωρίου ἐν ᾧ οἱ ιδρύσονται τὸ | ιερὸν
τῆς Αφροδίτης καθάπερ καὶ οἱ Αἰγύπτιοι τὸ | τῆς Ἰσιδος
ιερὸν ιδρυνται.

TESTIMONIA

θεοί. | Ἐπὶ Νικήτου ἄρχοντος, ἐπὶ τῆς Ἀντιοχίδος ὁγ-
 δόης πρωτανείας, ἦι Ἀριστόνοντος Ἀριστόνοντος Ἀναγνωράσιος
 5 ἐγραμμάτῳ ευεν· Ἐλαφηβολιῶνος ἐνάτῃ ἐπὶ δέκα, |
 ἑβδόμην τῆς πρωτανείας· ἐκκλησίᾳ ἐν Διονύσου τῶν
 προέδρων ἐπεψήφιζεν Νικόστρατος Κόπρειος· ἔδοξεν
 10 τῷ δήμῳ· Λυκοῦργος Λυκόφρονος Βουτάδης εἶπεν·
 ἐπειδὴ¹⁰]ήμον Πλαταιῇ εὺς πρότερον τε
 ἐπηγγεῖλατο τῷ¹⁸ [δέ]ήμῳ·¹⁸]ς
 γίγνηται. |²⁰ ai ἀργυρίου | . . .
 15²⁰ o παρέσχεν τῷ²⁰
 ν καὶ [νῦν ἐπὶ δώσειν?¹² τοῦ
 στρατηγοῦ | reliqua admodum manca.

7. Rogatio de Eudemis Plataeensis honoribus

[Εὐδήμ]ον Πλαται[έως. | Ἐπὶ Ἀριστ]οφῶντος ἀρχον-
τος[| ἐπ]ὶ [τῆς] Λεωντίδος ἐνάτη[ς] π[ρο]ταν[εία]ς,
5 ἦτι Ἀντίδωρος Ἀντί[νον]|| Παι[αν]εὺς ἐγραμμάτευεν:

TESTIMONIA

ε[ν|δ]εκά[τ]ηι Θαργηλιῶνος, ἐνάτη[ι] καὶ δ[ε]κάτηι τῆς πρυτανείας · ||[τ]ῶν π[ρ]οέδρων ἐπεψήφιζεν Ἀρ[ιστο]||φάνη[ς] Εὐωνυμεύς · ἔδοξεν τῷι ||[δήμῳ] · Λυκοῦργος Λυκό- 10 φρονος|[Βοντά]δης εἶπεν · ἐπειδὴ ναcat|[Εῦδημ]ος πρότερον τε ἐπη[γ]γ[εί]λατο τῷι δήμῳ ἐπιδώσει[ν εἰ]ς|[τὸν π]όλεμον εἴ τ[ι] δέ[οι]το [xxx]||x [δ]ραχμάς, καὶ νῦν [ἐπ]ι[δέδ]ω- 15 [κεν] | εἰς τὴν ποίησιν τοῦ σταδ[ι]ου | καὶ τοῦ θεάτρου τοῦ Παναθη[ναι]||κοῦ χίλια ζεύγη, καὶ ταῦτα | πέπομφεν ἀπαντα π[ρ]ο Π]αναθη[ναι]ων καθὰ ὑπέσ[χετο, δ]εδόχθ[αι]|| 20 τῷι δήμῳ ἐπαι[νέσαι Ε]ῦδημ[ον | Φι]λούργον Πλατα[ι-έα] καὶ σ[τε]φανῶσαι αὐτὸν θαλλὸ στεφ[άνωι] | εὔνοίας ἔνεκα τῆς εἰς τὸν || δῆμον τὸν Αθηναίων, καὶ εἰν[αι] | αὐτὸν 25 ἐν τοῖς εὐεργέταις το[ῦ] | δῆμον τοῦ Αθηναίων [α]ὐτὸν κα[ι] | ἐκγόνους, καὶ ε[ἰν]α[ι] αὐτῷι ναcat | ἔνκτησιν γῆς καὶ ο[ι]κ[ι]ας καὶ || στρατεύεσθαι αὐτὸν τὰς ναcat | στρατιὰς 30 καὶ τὰς εἰσφορὰς ναcat | εἰσφέρειν μετὰ Αθηναίων. ναcat | Αναγράψαι [δ]ὲ τόδε τὸ ψήφισμα | τὸν γραμματέα τῆς βουλῆς καὶ || στῆσαι ἐν ἀκρ[ο]πόλει, εἰ[ς] δ[έ] τ[ὴν] | ἀνα- 35

TESTIMONIA

γραφὴν τῆς στήλη[ς δοῦ]να[ι] | τὸν ταμίαν τοῦ δήμου: ΔΔΔ] | δραχμὰς ἐκ τῶν εἰς τὰ κα[τὰ ψη] | φίσματα ἀναλισκο-
40 μέ[νων τῷ] | δήμῳ.

10 ... π[ρ]όσις σφηνῶν Άριστων ἐν Κολλυτῶι οἰκεῦντι μισθὸς
ΔΔ ώραι ἀρχιτέκτονι, δ προέλαβεν Λυκούργου κε-
λεύσαντος, τῆς προτανέας μισθός: □ ΔΔΗ· κτέ.

302 . . . ἀρεστηρίαν θῦσαι ίερεῖον ἐκατέραι τοῖν θεοῖν κατὰ
ψήφισμα βουλῆς, δ Λυκούργος εἶπεν, □ ΔΔ· κεφάλαιον
τοῦ περιόντος ΧΔΓΗΗΙΙΧ· καὶ τοῦτο ίερο|ποιοῖς κα-
τεβάλομεν κατὰ ψήφισμα δήμου, δ Λυκούργος εἶπεν, Νι-
κομάχῳ Στειρο[εῖ κα]ὶ συνιεροποιοῖς.

65 [. . . ἐτιμήσαμεν τὸν μισθὸν τοῦ ζεύγους ἐκάστου τῆς
ἡμέρ]ας [:ΗΗΗ· ἐκάσ]του ἐν τρισ[ὶν ἡμέραις: ΔΗΗΙC]:

TESTIMONIA

κατὰ ψήφισμα δῆμον, δὲ Λυκοῦργος εἶπεν, γίγνεται τοῖς
ζεύγεσιν: HH[H.....]

IV. DE LYCVRGIS ORATIONIBVS TESTIMONIA

1. [Plut.] vit. X orat. 843c: φέρονται δὲ τοῦ ὁρτορος λόγοι πεντεκαίδεκα.
2. Phot. Bibl. cod. 268 (p. 496b 38 Bk.): Λυκούργου . . . οὕπω παρέσχεν ἡμῖν δὲ χρόνος λόγους ἀναγνῶναι, φέρεσθαι δὲ αὐτοῦ ἐξ ἴστορίας τε μεμαθήκαμεν. 5
3. Schol. Aeschin. 2, 18 (e cod. Coisl. 249): τῶν δέκα ὁρτόρων δὲ σκάριφος· Ἰσαῖος λόγους σ', . . . Λυκοῦργος λόγους η', Ανδοκίδης λόγους μδ', . . .
4. Cod. Paris. 2991 A (in Boisson., Eunapius): ἔγραψε δὲ δὲ μὲν Δημοσθένης λόγους οε', . . . Λυκοῦργος λόγους ¹⁰ ν', . . .
5. Titze, GGA 1823, nr. 81 p. 801s.; Ch. Walz, praef. ad Tryphonem = Rhet. Graec. 8, 726—727: Ἰσαῖος λόγους σ', . . . Λυκοῦργος λόγους η', . . .

TESTIMONIA

6. Palat. Misc. nr. 132 (Creuzer, Melet., Lipsiae 1817, 1, 9): *τῶν ἡρώων τὰ ὄνόματα καὶ πόσους ἔγραψαν λόγους. Ἰσαῖος λόγους σ', . . . Λυκοῦργος η', . . .*
7. Cram. anecd. Oxon. 4, 256, 3–4 (e cod. Baroc. 125):
5 *Τῶν δέκα ἡρώων τὰ ὄνόματα καὶ πόσα ἔγραψαν, ώς φέρεται εἰς ἐκαστον. Ἰσαῖος λόγους σ', . . . Λυ-
κοῦργος λόγους ην', . . .*
8. Codex Ambros. D 15: *Τῶν ἡρώων τὰ ὄνόματα καὶ πόσους ἔγραψαν λόγους. Ἰσαῖος λόγους σ', . . . Λυ-
10 κοῦργος λόγους η', . . .*

Index orationum Lycurgi secundum Harpocratianem

α'	ἀπολογισμὸς ὥν πεπολί-	ι'	Κροκωνιδῶν διαδικασίᾳ
	τευται		πρὸς Κοιρωνίδας s. δια-
β'	κατ' Ἀριστογείτονος		δικασίᾳ Κροκωνιδῶν
γ'	κατ' Αὐτολύκου	ια'	κατὰ Λεωκράτους
15 δ'	κατὰ Δεξίππου	ιβ'	κατὰ Λυκόφρονος εἰσ-
ε'	πρὸς Δημάδην ἀπολογίᾳ		αγγελίᾳ s. κατὰ Λυκό-
	s. πρὸς Δημάδην		φρονος
ζ'	περὶ τῆς διοικήσεως	ιγ'	κατὰ Λυσικλέονς
ζ'	περὶ τῆς ἱερείας	ιδ'	κατὰ Μενεσαίχμου εἰσ-
20 η'	κατ' Ἰσχυρίου		αγγελίᾳ s. κατὰ Μενε-
θ'	κατὰ Κηφισοδότου		σαίχμου

Vita sec. Sudam cum orationum indice

Λυκοῦργος Λυκόφρονος Αὐθηναῖος, τὸ γένος Στεο-
βοντάδης, τῶν μετὰ Δημοσθένους ἔγκριθέντων ἡρώων.

TESTIMONIA

ἀνέγκλητος δὲ βιοὺς τελευτᾶ νόσῳ, νίοὺς καταλιπών, ὑπὲρ
ῶν συκοφαντηθέντων Δημοσθένης ὁ ὁρήτωρ ἀπὸ τῆς
ψυγῆς εἰπὼν ἐξεῖλεν αὐτούς. λόγοι δ' αὐτοῦ εἰσὶ γνήσιοι
οἱ σωζόμενοι

α'	κατ' Ἀριστογείτονος	θ'	ἀπολογία πρὸς τὸν αὐ-	5
β'	κατ' Αὐτολύκου		τὸν ὑπὲρ τῶν εὐθυνῶν	
γ'	κατὰ Λεωκράτους	ι'	πρὸς Ἰσχυρίαν	
δ' ε'	κατὰ Λυκόφρονος β'	ια'	πρὸς τὰς μαντείας	
ζ'	κατὰ Λυσικλέους	ιβ'	περὶ τῆς διοικήσεως	
ζ'	κατὰ Μενεσαίχμου	ιγ'	περὶ τῆς ἱερείας	10
η'	κατὰ Δημάδου	ιδ'	περὶ τῆς ἱερωσύνης	
	ἐπιστολαὶ καὶ ἄλλα τινά			

TESTIMONIA

V. DE LYCVRGİ ELOQVENTIA IVDICIA VETERVM

Hyper. 3, 12, 21 ss. J.: οὕτε τῷ λέγειν οὐδενὸς τῶν ἐν τῇ πόλει καταδεέστερον δύτα, παρὰ τούτοις τε μέτροιν καὶ ἐπιεικῆ δοκοῦντα εἶναι.

- Dionys. Halicarn. π. μιμήσεως (opusc. 2, 212, 9 ed. Usener-Raderm.): ὁ δὲ Λυκούργειός (sc. λόγος) ἔστι διὰ παντὸς αὐξητικός, καὶ διηρμένος καὶ σεμνός, καὶ δλως κατηγορικὸς καὶ φιλαλήθης καὶ παροησιαστικός· οὐ μὴν ἀστεῖος, οὐδὲ ἥδυς, ἀλλὰ ἀναγκαῖος. τούτον χρὴ ζηλοῦν μάλιστα τὰς δεινώσεις.
- 10 Dio Chrysost. 18, 11 (2, 318, 23 de Budé): ἀλλὰ καὶ Λυκούργῳ συμβουλεύσαιμ' ἀν ἐντυγχάνειν σοι, ἐλαφροτέρῳ τούτων (quam Hyperides et Aeschines) δύτι καὶ ἐμφαινοντί τινα ἐν τοῖς λόγοις ἀπλότητα καὶ γενναιότητα τοῦ τρόπου.
- 15 Hermogenes π. ἰδεῶν B p. 416 (H. Rabe p. 402, 14): ὁ τοίνυν Λυκούργος πολιτικὸς μέν ἔστιν, εἴπερ τις ἔτερος, πλὴν ἵσως τοῦ κατὰ τὴν ἀφέλειαν ἥθους ἔνεκα, πολὺ δὲ τὸ τραχὺ καὶ σφοδρὸν ἔχει χωρὶς ἐπιμελείας· ἦ γὰρ ἀν ὁ αὐτὸς ἦν πως τῷ Δεινάρχῳ. τῇ δὲ λέξει καὶ πολὺ τραχύτερός ἔστιν· ὅθεν φημὶ καὶ τοῦτον τὴν φαινομένην, οὐ μὴν οὖσαν ὡς δύτως δεινότητα ἔχειν. τροπικῶτεροι γάρ εἰσιν οἱ λόγοι μᾶλλον αὐτοῦ καὶ καταδρομὴν ἔχοντες ἔστιν οὗ κατὰ τῶν ἀποδεδειγμένων πραγμάτων. χρῆται δὲ πολ-

TESTIMONIA

λαῖς πολλάκις καὶ ταῖς παρεκβάσεσιν, ἐπὶ μόνθους καὶ
ἱστορίας καὶ ποιήματα φερόμενος, ἀ δὴ τῆς φαινομένης
ἐστὶ καὶ αὐτὰ δεινότητος.

Trypho π. δμοιώσεως (Rhet. Graec. 3, 201, 6 Sp.): χα-
ρακτῆρες δητορικοὶ τρεῖς, τουτέστιν εἴδη φράσεων, αὐστη-
ρόν, μέσον, ἴσχνόν· καὶ τὸν μὲν αὐστηρὸν ὁ Θουκυδίδης
ἐπετήδευσε χαρακτῆρα καὶ Ἀντιφῶν ὁ τούτου διδάσκαλος,
τὸν δὲ μέσον Δημοσθένης, Ὑπερείδης, Δείναρχος, Λυ-
κοῦργος, τὸν δὲ ἴσχνὸν Αἰσχίνης, Ἰσοκράτης, Λυσίας,
Ἀνδοκίδης, Ἰσαῖος.10

ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

p. 147
Steph.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

Μετὰ τὰ ἐν Χαιρωνείᾳ δεινὰ ψήφισμα ποιεῖ ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος, ὥστε μήτε τινὰ ἔξω γενέσθαι τῆς πόλεως, μήτε μὴν ἐκθέ-
5 σθαι παῖδας καὶ γυναικας. Λεωκράτης οὖν τις ἔξελθὼν τῆς πόλεως,
καὶ ἀφικόμενος ἐν Ῥόδῳ καὶ πάλιν ἐν Μεγάροις, ἤλθεν ἐν Ἀθή-
ναις· καὶ παρησιαζομένου αὐτοῦ κατηγορίαν ποιεῖται ὁ Λυκοῦρ-
γος αὐτοῦ ὡς προδότον. ἡ δὲ στάσις δρος ἀντονομάζων· δμολο-
γεῖ γὰρ καὶ ὁ Λεωκράτης ἀπολιπεῖν τὴν πόλιν, οὐ μέντοι προδιδό-
10 ναι. ἄλλοι στοχασμὸν ἀπὸ γνώμης, ὡς τοῦ μὲν ἔξελθεῖν δμολο-
γουμένου, ἀμφιβαλλομένης δὲ τῆς προαιρέσεως, ποίᾳ γνώμῃ
ἔξηλθεν, εἴτ' ἐπὶ προδοσίᾳ εἴτ' ἐπὶ ἐμπορίᾳ. ἄλλοι δὲ ἀντίστασιν·
λέγει γὰρ οὐκ ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς πόλεως ἔξελθεῖν, ἀλλ' ἐπὶ ἐμ-
πορίᾳ. ἔοικε δὲ ἡ τοῦ λόγου ὑπόθεσις τῇ τοῦ κατὰ Αὐτολύκου.

15 Δικαίαν ὡς Ἀθηναῖοι καὶ εὐσεβῆ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ ¹
τῶν θεῶν τὴν ἀρχὴν τῆς κατηγορίας Λεωκράτους τοῦ
κρινομένου ποιήσομαι. εὑρχομαι γὰρ τῇ Ἀθηνᾷ καὶ τοῖς
ἄλλοις θεοῖς καὶ τοῖς ἥρωσι τοῖς κατὰ τὴν πόλιν καὶ τὴν
χώραν ἴδρυμένοις, εἰ μὲν εἰσήγγελκα Λεωκράτη δικαίως
20 καὶ κρίνω {τὸν} προδόντ² αὐτῶν καὶ τοὺς νεώς καὶ τὰ ἔδη
καὶ τὰ τεμένη καὶ τὰς ἐν τοῖς νόμοις τιμὰς καὶ θυσίας
τὰς ὑπὸ τῶν ὑμετέρων | προγόνων παραδεδομένας, ἐμὲ ²
μὲν ἄξιον ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ τῶν Λεωκράτους ἀδικημά-
των κατήγορον ποιῆσαι, δ καὶ τῷ δήμῳ καὶ τῇ πόλει συμ-

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

φέρει, ύμᾶς δ' ὡς ὑπὲρ πατέρων καὶ παίδων καὶ γυναικῶν καὶ πατρίδος καὶ ἵερῶν βουλευομένους, καὶ ἔχοντας ὑπὸ τῇ ψῆφῳ τὸν προδότην ἀπάντων τούτων, ἀπαραιτήτους δικαστὰς καὶ νῦν καὶ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον γενέσθαι τοῖς τὰ τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα παρανομοῦσιν· εἰ δὲ μήτε {τὸν} 5 προδόντα τὴν πατρίδα, μήτε {τὸν} ἐγκαταλιπόντα τὴν πόλιν καὶ τὰ ἵερὰ εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα καθίστημι, σωθῆναι αὐτὸν ἐκ τοῦ κινδύνου καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ ὑφ' ὑμῶν τῶν δικαστῶν.

2 Ἐβουλόμην δ' ἀν ὁ ἄνδρες, ὥσπερ ὠφέλιμόν ἐστι τῇ 10 πόλει εἶναι τοὺς κρίνοντας ἐνταῦθα τοὺς παρανομοῦντας, οὗτοι καὶ φιλάνθρωπον αὐτὸν παρὰ τοῖς πολλοῖς ὑπειλῆφθαι· νῦν δὲ περιέστηκεν εἰς τοῦτο, ὥστε τὸν ἴδιᾳ κινδυνεύοντα καὶ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀπεχθανόμενον οὐ φιλόπολιν, ἀλλὰ φιλοπράγμονα δοκεῖν εἶναι, οὐ δικαίως οὐδὲ 15 συμφερόντως τῇ πόλει. τοία γάρ ἐστι τὰ μέγιστα, ἢ διαφυλάττει καὶ διασώζει τὴν δημοκρατίαν καὶ τὴν τῆς πόλεως 4 εὐδαιμονίαν, πρῶτον μὲν ἡ τῶν νόμων τάξις, δεύτερον δ' ἡ τῶν δικαστῶν ψῆφος, τρίτον δ' ἡ τούτοις τὰδικήματα παραδιδοῦσα κρίσις. ὁ μὲν γὰρ νόμος πέφυκε προλέγειν 20 ἢ μὴ δεῖ πράττειν, ὁ δὲ κατήγορος μηνύειν τοὺς ἐνόχους τοῖς ἐκ τῶν νόμων ἐπιτιμίοις καθεστῶτας, ὁ δὲ δικαστὴς κολάζειν τοὺς ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων ἀποδειχθέντας αὐτῷ, ὥστ' οὐθ' ὁ νόμος οὐθ' ἡ τῶν δικαστῶν ψῆφος ἀνευ 5 τοῦ παραδώσοντος αὐτοῖς τοὺς ἀδικοῦντας ἰσχύει. ἐγὼ 25 δ' ὁ Ἀθηναῖοι, εἰδὼς Λεωκράτην φυγόντα μὲν τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδύνους, ἐγκαταλιπόντα δὲ τοὺς αὐτοῦ πολίτας, προδεδωκότα δὲ πᾶσαν τὴν ὑμετέραν δύναμιν,

KATA ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ 1, 2 – 3, 8

ἄπασι δὲ τοῖς γεγραμμένοις ἔνοχον ὄντα, ταύτην τὴν εἰσαγ-
γελίαν ἐποιησάμην, οὐτε δι’ ἔχθραν οὐδεμίαν, οὐτε διὰ
φιλονικίαν οὐδ’ ἡντινοῦν τοῦτον τὸν ἀγῶνα προελόμενος,
ἀλλ’ αἰσχρὸν εἶναι νομίσας τοῦτον περιορᾶν εἰς τὴν ἀγο-
5 ρὰν ἐμβάλλοντα καὶ τῶν κοινῶν ἱερῶν μετέχοντα, τῆς
τε πατρίδος ὄντειδος καὶ πάντων ὑμῶν γεγενημένον. πολί- 6
του γάρ ἐστι δικαίου, μὴ διὰ τὰς ἴδιας ἔχθρας εἰς τὰς
κοινὰς κοίσεις καθιστάναι τοὺς τὴν πόλιν μηδὲν ἀδικοῦν-
τας, ἀλλὰ τοὺς εἰς τὴν πατρίδα τι παρανομοῦντας ἴδιους
10 ἔχθροντος εἶναι νομίζειν, καὶ τὰ κοινὰ τῶν ἀδικημάτων κοι-
νὰς καὶ τὰς προφάσεις ἔχειν τῆς πρὸς αὐτοὺς διαφορᾶς.

Ἄπαντας μὲν οὖν χρὴ νομίζειν μεγάλους εἶναι τοὺς ³₇ δημοσίους ἀγῶνας, μάλιστα δὲ τοῦτον ὑπὲρ οὗ νῦν μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν. ὅταν μὲν γὰρ τὰς τῶν παρανόμων γρα-
15 φὰς δικάζητε, τοῦτο μόνον ἐπανορθοῦτε καὶ ταύτην τὴν πρᾶξιν κωλύετε, καθ’ ὅσον ἀν τὸ ψήφισμα μέλλῃ βλάπτειν τὴν πόλιν· ὁ δὲ νῦν ἐνεστηκὼς ἀγών οὐ μικρόν τι μέρος συνέχει τῶν τῆς πόλεως οὐδ’ ἐπ’ ὀλίγον χρόνον, ἀλλ’ ὑπὲρ ὅλης τῆς πατρίδος καὶ κατὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος ἀείμνηστον 20 καταλείψει τοῖς ἐπιγιγνομένοις τὴν κοίσιν. οὕτω γάρ ἐστι 8 δεινὸν τὸ γεγενημένον ἀδίκημα καὶ τηλικοῦτον ἔχει τὸ μέγεθος, ὥστε μηδὲ κατηγορίαν {μήτε τιμωρίαν} ἐνδέ-
χεσθαι εὑρεῖν ἀξίαν, μηδ’ ἐν τοῖς νόμοις ὀρίσθαι τιμωρίαν {ἀξίαν} τῶν ἀμαρτημάτων. τί γὰρ χρὴ παθεῖν τὸν ἐκλιπόντα 25 μὲν τὴν πατρίδα, μὴ βοηθήσαντα δὲ τοῖς πατρῷοις ἱεροῖς, ἐγκαταλιπόντα δὲ τὰς τῶν προγόνων θήκας, ἄπασαν δὲ τὴν χώραν ὑποχείριον τοῖς πολεμίοις παραδόντα; τὸ μὲν γὰρ μέγιστον καὶ ἔσχατον τῶν τιμημάτων, θάνατος, ἀναγ-
καῖον μὲν ἐκ τῶν νόμων ἐπιτίμιον, ἔλαττον δὲ τῶν Λεωκρά-

9 τους ἀδικημάτων καθέστηκε. παρεῖσθαι δὲ τὴν ὑπὲρ τῶν τοιούτων τιμωρίαν συμβέβηκεν ὡς ἄνδρες, οὐδὲν διὰ ὁρμήν τῶν τότε νομοθετούντων, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις γεγενῆσθαι τοιοῦτον μηδέν, μηδὲν ἐν τοῖς μέλλουσιν ἐπίδοξον εἶναι γενῆσεσθαι. διὸ καὶ μάλιστ’ ὡς 5
 p.149 ἄνδρες | ὅμας δεῖ γενέσθαι μὴ μόνον τοῦ νῦν ἀδικήματος δικαστάς, ἀλλὰ καὶ νομοθέτας. δσα μὲν γάρ τῶν ἀδικημάτων νόμος τις διώρικε, ὁρδιον τούτῳ κανόνι χρωμένους κολάζειν τοὺς παρανομοῦντας· δσα δὲ μὴ σφόδρα περιείληφεν ἐνὶ ὀνόματι προσαγορεύσας, μείζω δὲ τούτων τις 10 ἥδικηκεν, ἀπασι δ’ ὅμοίως ἔνοχός ἐστιν, ἀναγκαῖον τὴν ὑμετέραν κρίσιν καταλείπεσθαι παράδειγμα τοῖς ἐπι-
 10 γιγνομένοις. εὗδ’ ἵστε ὡς ἄνδρες, δτι οὐ μόνον τοῦτον νῦν κολάσετε κατεψηφισμένοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς νεωτέρους ἅπαντας ἐπ’ ἀρετὴν προτρέψετε. δύο γάρ ἐστι τὰ παιδεύοντα 15 τοὺς νέους, ἢ τε τῶν ἀδικούντων τιμωρία, καὶ ἢ τοῖς ἄνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς διδομένη δωρεά· πρὸς ἐκάτερον δὲ τούτων ἀποβλέποντες, τὴν μὲν διὰ τὸν φόβον φεύγοντι, τῆς δὲ
 4 διὰ τὴν δόξαν ἐπιθυμοῦσι. διὸ δεῖ ὡς ἄνδρες προσέχειν τούτῳ τῷ ἀγῶνι, καὶ μηδὲν περὶ πλείονος ποιήσασθαι 20 τοῦ δικαίου.
 11 Ποιήσομαι δὲ κάγὼ τὴν κατηγορίαν δικαίαν, οὔτε ψευδόμενος οὐδέν, οὔτ’ ἔξω τοῦ πράγματος λέγων. οἱ μὲν γάρ πλεῖστοι τῶν εἰς ὅμας εἰσιόντων πάντων ἀτοπώτατον ποιοῦσιν· ἢ γάρ συμβουλεύοντιν ἐνταῦθα περὶ 25 τῶν κοινῶν πραγμάτων, ἢ κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλοντι

πάντα μᾶλλον ἢ περὶ οὓς μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν. ἔστι δ' οὐδέτερον τούτων χαλεπόν, οὕθ' ὑπὲρ ὅν μὴ βουλεύεσθε γνώμην ἀποφήνασθαι, οὕθ' ὑπὲρ ὅν μηδεὶς ἀπολογήσεται κατηγορίαν εὑρεῖν. ἀλλ' οὐ δίκαιον ὑμᾶς μὲν ἀξιοῦν 12 δίκαιαν τὴν ψῆφον φέρειν, αὐτοὺς δὲ μὴ δίκαιαν τὴν κατηγορίαν ποιεῖσθαι. τούτων δ' αἴτιοι ὑμεῖς ἔστε ὡς ἄνδρες· τὴν γὰρ ἐξουσίαν ταύτην δεδώκατε τοῖς ἐνθάδ' εἰσιοῦσι, καὶ ταῦτα κάλλιστον ἔχοντες τῶν Ελλήνων παράδειγμα τὸ ἐν Αρείῳ πάγῳ συνέδριον, δι τοσοῦτον διαφέρει τῶν ἄλλων 10 δικαστηρίων, ὥστε καὶ παρ' αὐτοῖς ὅμολογεῖσθαι τοῖς ἀλισκομένοις δίκαιαν ποιεῖσθαι τὴν κρίσιν. πρὸς δὲ τοῦτο καὶ 13 ὑμᾶς ἀποβλέποντας μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἔξω τοῦ πράγματος λέγοντας· οὕτω γὰρ ἔσται τοῖς τε κρινομένοις ἀνευ διαβολῆς δὲ ἀγών, καὶ τοῖς διώκοντας ἥκιστα συκοφαντεῖν, 15 καὶ ὑμῖν εὔορκοτάτην <τὴν> ψῆφον ἐνεγκεῖν. ἀδύνατον γάρ ἔστιν τὸ ἀνευ τοῦ λόγου, μὴ δίκαιώς δεδιδαγμένους δίκαιαν θέσθαι τὴν ψῆφον.

Δεῖ δὲ ὡς ἄνδρες μηδὲ ταῦτα λαθεῖν ὑμᾶς, διτι οὐχ ὅμοιός 5 14 ἔστιν δὲ ἀγών περὶ τούτου καὶ τῶν ἄλλων ἴδιωτῶν. περὶ μὲν γὰρ ἀγνῶτος ἀνθρώπου τοῖς Ἕλλησιν ἐν ὑμῖν αὐτοῖς ἐδοκεῖτο δὲν ἦν καλῶς ἢ καὶ φαύλως ἐψηφίσθαι· περὶ δὲ τούτου δὲ τι δὲν βουλεύσησθε, παρὰ πᾶσιν τοῖς Ἕλλησιν ἔσται λόγος, οὐδὲ ἵσασιν τὰ τῶν προγόνων τῶν ὑμετέρων ἔργα ἐναντιώτατα τοῖς τούτῳ διαπεπραγμένοις δύντα. ἐπιφανῆς {τε} γάρ ἔστιν διὰ τὸν ἔκπλουν τὸν εἰς Ῥόδον καὶ τὴν ἀπαγγελίαν ἣν ἐποιήσατο καθ' ὑμῶν πρός τε τὴν πόλιν

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

τὴν τῶν Ροδίων καὶ τῶν ἐμπόρων τοῖς ἐπιδημοῦσιν
15 ἔκει, οἱ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην περιπλέοντες δι' ἐργασίαν
ἀπήγγελλον ἀμα περὶ τῆς πόλεως ἢ Λεωκράτους ἡκη-
κόεσαν. ὥστε περὶ πολλοῦ ποιητέον ἐστὶν ὁρθῶς βουλεύσα-
σθαι περὶ αὐτοῦ. εὖ γὰρ ἔστε ὡς Ἀθηναῖοι, ὅτι φίλεῖστον 5
διαφέρετε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, τῷ πρός τε τοὺς θεοὺς
εὐσεβῶς καὶ πρὸς τοὺς γονέας δσίως καὶ πρὸς τὴν πατρίδα
φιλοτίμως ἔχειν, τούτου πλεῖστον ἀμελεῖν δόξαιτ' ἀν εἰ
τὴν παρ' ὑμῶν οὗτος διαφύγοι τιμωρίαν.

6 16 Δέομαι δ' ὑμῶν ὡς Ἀθηναῖοι, ἀκοῦσαι μον τῆς κατ- 10
ηγορίας διὰ τέλους, καὶ μὴ ἄχθεσθαι, ἐὰν ἀρξωμαι ἀπὸ
τῶν τῇ πόλει τότε συμβάντων, ἀλλὰ τοῖς αἰτίοις ὀργίζε-
σθαι, {καὶ} δι' οὓς ἀναγκάζομαι νῦν μεμνῆσθαι περὶ αὐτῶν.
Γεγενημένης γὰρ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης, καὶ συνδρα-
μόντων ἀπάντων ὑμῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐψηφίσατο ὁ 15
δῆμος, παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὰ
τείχη κατακομίζειν, τοὺς δὲ στρατηγοὺς τάττειν εἰς τὰς
φυλακὰς τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων τῶν οἰκούντων
17 Ἀθήνησι, καθ' ὃ τι ἀν αὐτοῖς δοκῇ. Λεωκράτης δὲ τού-
των οὐδενὸς φροντίσας, συσκευασάμενος ἢ εἶχε χρήματα 20
μετὰ τῶν οἰκετῶν ἐπὶ τὸν λέμβον κατεκόμισε, τῆς νεώς
p.150 ἥδη περὶ τὴν Ἀκτὴν ἐξορμούσης, καὶ | περὶ δείλην ὁψίαν
αὐτὸς μετὰ τῆς ἑταίρας Εἰρηνίδος κατὰ μέσην τὴν Ἀκτὴν
διὰ τῆς πυλίδος ἐξελθὼν πρὸς τὴν ναῦν προσέπλευσε καὶ
ῳχετο φεύγων, οὕτε τοὺς λιμένας τῆς πόλεως ἐλεῶν, ἐξ 25
ῶν ἀνήγετο, οὕτε τὰ τείχη τῆς πατρίδος αἰσχυνόμενος,

KATA ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ 5, 14 – 6, 19

ῶν τὴν φυλακὴν ἔρημον τὸ καθ' αὐτὸν μέρος κατέλιπεν,
οὔτε τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ Σωτῆρος καὶ
τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Σωτείρας ἀφορῶν καὶ προδιδοὺς ἐφοβήθη,
οὓς αὐτίκα σώσοντας ἐκ τῶν κινδύνων ἐπικαλέσε-
5 ται. καταχθεὶς δὲ καὶ ἀφικόμενος εἰς Ῥόδον, ὡσπερ τῇ 18
πατρίδι μεγάλας εὐτυχίας εὐαγγελιζόμενος, ἀπήγγειλεν
ὅς τὸ μὲν ἄστυ τῆς πόλεως ἑαλωκὸς καταλίποι, τὸν δὲ
Πειραιέα πολιορκούμενον, αὐτὸς δὲ μόλις διασωθεὶς ἦκοι·
καὶ οὐκ ἥσχύνθη τὴν τῆς πατρίδος ἀτυχίαν αὐτοῦ σωτη-
10 ρίαν προσαγορεύσας. οὕτω δὲ σφόδρα ταῦτ' ἐπίστευσαν
οἱ Ῥόδιοι, ὡστε τριήρεις πληρώσαντες τὰ πλοῖα κατῆγον,
καὶ τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν ναυκλήρων οἱ παρεσκενασμένοι
δεῦρο πλεῖν αὐτοῦ τὸν σῖτον ἔξείλοντο καὶ τᾶλλα χρήματα
διὰ τοῦτον. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν 19
15 τὰς μαρτυρίας ἀπάντων, πρῶτον μὲν τὰς τῶν γειτόνων
καὶ τῶν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ κατοικούντων, οἱ τοῦτον ἵσασιν
ἐν τῷ πολέμῳ φυγόντα καὶ ἐκπλεύσαντα Ἀθήνηθεν, ἐπειτα
τῶν παραγενομένων, ὅτ' εἰς Ῥόδον Λεωκράτης ταῦτ'
ἀπήγγελλε, μετὰ δὲ ταῦτα τὴν Φυρκίνου μαρτυρίαν, δν
20 καὶ ὑμῶν <ἵσασιν> οἱ πολλοὶ κατηγοροῦντα ἐν τῷ δήμῳ
τούτου, ως καὶ μεγάλα βεβλαφώς εἴη τὴν πεντηκοστήν,
μετέχων αὐτῆς.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

7 Πρὸ δὲ τοῦ ἀναβαίνειν τὸν μάρτυρας βραχέα βούλομαι
20 διαλεχθῆναι υἱὸν. οὐ γὰρ ἀγνοεῖτε ὃ ἄνδρες οὔτε τὰς
παρασκευὰς τῶν κρινομένων οὔτε τὰς δεήσεις τῶν ἔξαι-
τουμένων, ἀλλ᾽ ἀκριβῶς ἐπίστασθε, δτὶ χρημάτων ἔνεκα
καὶ χάριτος πολλοὶ ἐπείσθησαν τῶν μαρτύρων ἢ ἀμνημο- 5
νεῖν ἢ μὴ ἐλθεῖν ἢ ἐτέραν πρόφασιν εὑρεῖν. ἀξιοῦτε οὖν
τὸν μάρτυρας ἀναβαίνειν καὶ μὴ δικεῖν, μηδὲ περὶ πλείο-
νος ποιεῖσθαι τὰς χάριτας υμῶν καὶ τῆς πόλεως, ἀλλ᾽
ἀποδιδόναι τῇ πατρίδι τάληθῆ καὶ τὰ δίκαια, καὶ μὴ
λείπειν τὴν τάξιν ταύτην, μηδὲ μιμεῖσθαι Λεωκράτην, ἢ 10
λαβόντας τὰ ίερὰ κατὰ τὸν νόμον ἔξομόσασθαι. ἐὰν δὲ μη-
δέτερον τούτων ποιῶσιν, ύπερ υμῶν καὶ τῶν νόμων καὶ τῆς
δημοκρατίας κλητεύσομεν αὐτούς. λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ

8 Μετὰ ταῦτα τοίνυν ὃ ἄνδρες, ἐπειδὴ χρόνος ἐγένετο, 15
21 καὶ ἀφικνεῖτο Αθήνηθεν πλοῖα εἰς τὴν Ῥόδον, καὶ φανε-
ρὸν ἦν ὅτι οὐδὲν δεινὸν ἐγεγόνει περὶ τὴν πόλιν, φοβηθεὶς
ἐκπλεῖ πάλιν ἐκ τῆς Ῥόδου καὶ ἀφικνεῖται εἰς Μέγαρα·
καὶ ὕκει ἐν Μεγάροις πλείω ἢ πέντε ἔτη προστάτην ἔχων
Μεγαρέα, οὐδὲ τὰ δρια τῆς χώρας αἰσχυνόμενος, ἀλλ᾽ ἐν 20
22 γειτόνων τῆς ἐκθρεψάσης αὐτὸν πατρίδος μετοικῶν. καὶ
οὕτως αὐτοῦ κατεγγώκει ἀΐδιον φυγήν, ὥστε μεταπεμψά-
μενος ἐντεῦθεν Αμύνταν τὸν τὴν ἀδελφὴν ἔχοντα αὐτοῦ

KATA ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ 7, 20 – 8, 24

τὴν πρεσβυτέραν καὶ τῶν φίλων Ἀντιγένην Ξυπεταιόνα,
καὶ δεηθεὶς τοῦ κηδεστοῦ πρίασθαι παρ' αὐτοῦ τάνδρά-
ποδα καὶ τὴν οἰκίαν, ἀποδόσθαι ταλάντου, κάπο τούτου
προσέταξε τοῖς τε χρήσταις ἀποδοῦναι τὰ ὀφειλόμενα καὶ
5 τοὺς ἐράνους διενεγκεῖν, τὸ δὲ λοιπὸν αὐτῷ ἀποδοῦναι.
διοικήσας δὲ ταῦτα πάντα ὁ Ἀμύντας, αὐτὸς πάλιν ἀπο- 23
δίδοται τάνδράποδα πέντε καὶ τριάκοντα μνᾶν Τιμοχάρει
Ἀχαρνεῖ τῷ τὴν νεωτέραν ἔχοντι τούτου ἀδελφῆν· ἀργύ-
ριον δὲ οὐκ ἔχων δοῦναι ὁ Τιμοχάρης, συνθήκας ποιησά-
10 μενος καὶ θέμενος παρὰ Λυσικλεῖ, μίαν μνᾶν τόκον ἔφερεν
τῷ Ἀμύντᾳ. ἵνα δὲ μὴ λόγον οἴησθε εἶναι, ἀλλ' εἰδῆτε
τὴν ἀλήθειαν, ἀναγνώσεται καὶ τούτων ὑμῖν τὰς μαρτυ-
ρίας. εἰ μὲν οὖν ζῶν ἐτύγχανεν ὁ Ἀμύντας, ἐκεῖνον <ἄν>
15 αὐτὸν παρειχόμην· νυνὶ δὲ ὑμῖν καλῶ τοὺς συνειδότας.
Λεωκράτους ἐν Μεγάροις τὰ ἀνδράποδα Ἀμύντας καὶ
τὴν οἰκίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

Ἄκούσατε δὲ καὶ ὡς ἀπέλαβε τετταράκοντα μνᾶς παρ' 24
20 Ἀμύντου Φιλόμηλος Χολαργεὺς καὶ Μενέλαος ὁ πρεσβεύ-
σας ὡς βασιλέα.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

Λαβὲ δέ μοι καὶ τὴν Τιμοχάρους τοῦ πριαμένου τάνδρά-
ποδα παρ' Ἀμύντου πέντε καὶ τριάκοντα μνᾶν, καὶ τὰς
25 συνθήκας.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΣΥΝΘΗΚΑΙ

25 Τῶν μὲν μαρτύρων ἀκηκόατε ὃ ἄνδρες· ἄξιον δ' ἐστὶν
ἔφ' οἵς μέλλω λέγειν ἀγανακτῆσαι καὶ μισῆσαι τουτοῦ
Λεωκράτην. οὐ γὰρ ἔξήρκεσε τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ καὶ τὰ
χρήματα μόνον ὑπεκθέσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἱερὰ τὰ πατρῷα, 5
ἀ τοῖς ὑμετέροις νομίμοις καὶ πατρίοις ἔθεσιν οἱ πρόγονοι
παρέδοσαν αὐτῷ ἴδρυσάμενοι, ταῦτα μετεπέμψατο εἰς
Μέγαρα καὶ ἔξήγαγεν ἐκ τῆς χώρας, οὐδὲ τὴν ἐπωνυμίαν
τῶν πατρῷων ἱερῶν φοβηθείς, δτι ἐκ τῆς πατρίδος αὐτὰ
κινήσας συμφεύγειν αὐτῷ, ἐκλιπόντα τοὺς νεώς καὶ τὴν 10
χώραν ἦν κατεῖχεν, ἥξισε, καὶ ἴδρυσθαι ἐπὶ ξένης καὶ
ἄλλοτρίας, καὶ εἶναι δύνεῖα τῇ χώρᾳ καὶ τοῖς νομίμοις τοῖς
26 κατὰ τὴν Μεγαρέων πόλιν εἰδισμένοις. καὶ οἱ μὲν πατέρες
ὑμῶν τῇ Αθηνᾶ ὡς τὴν χώραν εἴληχνίᾳ {διμώνυμον
αὐτῇ} τὴν πατρίδα προσηγόρευν Αθήνας, ἵν' οἱ τιμῶντες 15
τὴν θεὸν τὴν διμώνυμον αὐτῇ πόλιν μὴ ἐγκαταλίπωσι.
Λεωκράτης δ' οὐτε νομίμων οὐτε πατρίδος οὐδὲ ἱερῶν
φροντίσας τὸ καθ' ἑαυτὸν ἔξαγωγιμον ὑμῖν καὶ τὴν παρὰ
τῶν θεῶν βοήθειαν ἐποίησε. καὶ οὐκ ἔξήρκεσεν αὐτῷ
τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα τὴν πόλιν ἀδικῆσαι, ἀλλ' οἰκῶν 20
ἐν Μεγάροις, οἵς παρ' ὑμῶν ἔξεκομίσατο χρήμασιν ἀφορμῇ
χρώμενος, ἐκ τῆς Ἡπείρου παρὰ Κλεοπάτρας εἰς Λευκάδα

εσιτήγει καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κόρινθον. καίτοι ὃ ἄνδρες καὶ 27 περὶ τούτων οἱ ὑμέτεροι νόμοι τὰς ἐσχάτας τιμωρίας δρίζουσιν, ἐάν τις Αθηναίων ἄλλοσέ ποι σιτηγήσῃ ἢ ὡς ὑμᾶς. ἔπειτα τὸν προδόντα μὲν ἐν τῷ πολέμῳ, σιτηγή- 5 σαντα δὲ παρὰ τοὺς νόμους, μὴ φροντίσαντα δὲ μήτε ἰερῶν μήτε πατρίδος μήτε νόμων, τοῦτον ἔχοντες ὑπὸ τῇ ὑμετέρᾳ ψῆφῳ, οὐκ ἀποκτενεῖτε καὶ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ποιήσετε; πάντων ἀρ' ἀνθρώπων ὁμοιότατοι ἔσεσθε, καὶ ἥκιστα ἐπὶ τοῖς δεινοῖς ὀργιζόμενοι.

10 *Kai tauta d' oī anndres emoū theωρήσate, ὡς δikaiān* ⁹₂₈ *tēn exētasiν πoioumēnou πeōi toútwon. oū γād̄ oīmai deīn* ὑμᾶς ὑπὲρ τηλικούτων ἀδικημάτων εἰκάζοντας, ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν εἰδότας ψηφίζεσθαι, καὶ τοὺς μάρτυρας μὴ δώ- 15 σοντας ἔλεγχον μαρτυρεῖν, ἀλλὰ δεδωκότας. προύκαλε- σάμην γὰρ αὐτοὺς πρόκλησιν ὑπὲρ τούτων ἀπάντων γρά- ψας καὶ ἀξιῶν βασανίζειν τοὺς τούτους οἰκέτας, ἵς {προσ- κλήσεως} <ἀκοῦσαι> ἀξιόν ἔστιν. καί μοι λέγε ταύτην.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ

Ἄκούετε ὃ ἄνδρες τῆς προκλήσεως. ἂμα τοίνυν ταύτην 29 20 Λεωκράτης οὐκ ἐδέχετο, καὶ κατεμαρτύρει αὐτοῦ, ὅτι προ- δότης τῆς πατρίδος ἔστιν· ὁ γὰρ τὸν παρὰ τῶν συνειδότων ἔλεγχον φυγὼν ὁμολόγηκεν ἀληθῆ εἶναι τὰ εἰσηγγελμένα.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

τίς γὰρ ὑμῶν οὐκ οἶδεν, ὅτι περὶ τῶν ἀμφισβητούμένων
πολὺ δοκεῖ δικαιότατον καὶ δημοτικώτατον εἶναι, ὅταν
οἰκέται ἡ θεράπαιναι συνειδῶσιν ἂ δεῖ, τούτους ἐλέγχειν
καὶ βασανίζειν, καὶ τοῖς ἔργοις μᾶλλον ἢ τοῖς λόγοις πισ-
τεύειν, ἄλλως τε καὶ περὶ πραγμάτων κοινῶν καὶ μεγάλων 5
30 καὶ συμφερόντων τῇ πόλει; ἐγὼ τοίνυν τοσοῦτον ἀφέστη-
κα τοῦ ἀδίκως τὴν εἰσαγγελίαν κατὰ Λεωκράτους ποιή-
σασθαι, ὅσον ἐγὼ μὲν ἐβούλόμην τοῖς ἰδίοις κινδύνοις ἐν
τοῖς Λεωκράτους οἰκέταις καὶ θεραπαιναῖς βασανισθεῖσι
τὸν ἐλεγχὸν γενέσθαι, οὗτοσὶ δὲ διὰ τὸ συνειδέναι ἑαυτῷ 10
οὐχ ὑπέμεινεν ἄλλ' ἔφυγε. καίτοι ὡς ἀνδρες πολὺ θᾶττον
οἱ Λεωκράτους οἰκέται καὶ θεραπαιναῖς τῶν γενομένων
ἄν τι ἡρηθῆσαν, ἢ τὰ μὴ δύτα τοῦ αὐτῶν δεσπότου κατ-
10 31 εψεύσαντο. χωρὶς τοίνυν τούτων Λεωκράτης | ἀναβοήσε-
ται αὐτίκα ὡς ἴδιωτης ὅν, καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ ὁγήτορος καὶ 15
συκοφάντου δεινότητος ἀναρπαζόμενος· ἐγὼ δ' ἥγοῦμαι
πάντας ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι τῶν μὲν δειγῶν καὶ συκοφαντεῖν
ἐπιχειρούντων ἔργον ἐστὶν ἄμα τοῦτο προαιρεῖσθαι καὶ
ζητεῖν τὰ χωρία ταῦτα, ἐν οἷς τοὺς παραλογισμοὺς κατὰ
τῶν ἀγωνιζομένων ποιήσονται, τῶν δὲ δικαίως τὰς κοίσεις 20
ἐνισταμένων καὶ τοὺς ἐνόχους ταῖς ἀραῖς ἀκριβῶς ἀποδει-
κνύντων τάνατία φαίνεσθαι τούτοις ποιοῦντας, ὥσπερ
32 ἡμεῖς. οὗτοσὶ δὲ διαλογίζεσθε περὶ τούτων παρ' ὑμῖν
αὐτοῖς. τίνας ἀδύνατον ἦν τῇ δεινότητι καὶ ταῖς παρασκευ-
αῖς ταῖς τοῦ λόγου παραγαγεῖν; κατὰ φύσιν τοίνυν βασανι- 25
ζόμενοι πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν περὶ πάντων τῶν ἀδικημάτων

10 31
p. 152

ἔμελλον φράσειν οἱ οἰκέται καὶ αἱ θεράπαιναι. ἀλλὰ τούτους {δ} Λεωκράτης παραδοῦναι ἔφυγε, καὶ ταῦτα οὐκ ἀλλοτρίους, ἀλλ' αὐτοῦ ὅντας. τίνας δὲ δυνατὸν εἶναι δοκεῖ 33 τοῖς λόγοις ψυχαγωγῆσαι, καὶ τὴν ὑγρότητα αὐτῶν τοῦ ἥθους τοῖς δακρύοις εἰς ἔλεον προαγαγέσθαι; τοὺς δικαστάς. ἐνταῦθα Λεωκράτης ὁ προδότης τῆς πατρίδος ἐλήλυθεν, οὐδὲν ἔτερον ἢ φοβούμενος, μὴ ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκίας οἵ τ' ἔξελέγχοντες τῷ ἔργῳ καὶ ὁ ἔξελεγχόμενος γένηται. τί γὰρ ἔδει προφάσεων ἢ λόγων ἢ σκήψεως; ἀπλοῦν τὸ 10 δίκαιον, φάδιον τὸ ἀληθές, βραχὺς ὁ ἔλεγχος. εἰ μὲν δομο- 34 λογεῖ τὰ ἐν τῇ εἰσαγγελίᾳ ἀληθῆ καὶ ὅσια εἶναι, τί οὐ τῆς ἐκ τῶν νόμων τιμωρίας τυγχάνει; εἰ δὲ μή φησι ταῦτα ἀληθῆ εἶναι, τί οὐ παραδέδωκε τοὺς οἰκέτας καὶ τὰς θεραπαίνας; προσήκει γὰρ τὸν ὑπὲρ προδοσίας κινδυνεύοντα 15 καὶ παραδιδόναι {καὶ} βασανίζειν καὶ μηδένα τῶν ἀκριβεστάτων ἔλέγχων φεύγειν. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἔπραξεν. 35 ἀλλὰ καταμεμαρτυρηκώς ἔαυτοῦ, ὅτι προδότης ἐστὶν τῆς πατρίδος καὶ τῶν ἱερῶν καὶ τῶν νόμων, ἀξιώσει ὑμᾶς ἐναντία ταῖς αὐτοῦ δομολογίαις καὶ μαρτυρίαις ψηφίσασθαι; καὶ πῶς δίκαιόν ἐστι τὸν τὴν ἔξουσίαν τῆς ἀπολογίας αὐτοῦ ἐξ ἄλλων τε πολλῶν καὶ ἐκ τοῦ μὴ δέξασθαι τὰ δίκαια περιηρημένον, τοῦτον ἔᾶσαι ὑμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν δομολογούμένων ἀδικημάτων ἔξαπατῆσαι;

Περὶ μὲν οὖν τῆς προκλήσεως καὶ τοῦ ἀδικήματος, 36 25 ὅτι δομολογούμενόν ἐστιν, ἵκανῶς ὑμᾶς ἡγοῦμαι ὡς ἄνδρες μεμαθηκέναι· ἐν οἷς δὲ καιροῖς καὶ ἥλικοις κινδύνοις 11 τὴν πόλιν οὖσαν Λεωκράτης προδέδωκεν, ἀναμνῆσαι ὑμᾶς βούλομαι. καὶ μοι λαβὲ τὸ ψήφισμα γραμματεῦ τὸ Ὑπερείδον, καὶ ἀναγίγνωσκε.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

ΨΗΦΙΣΜΑ

37 Άκοντε τοῦ ψηφίσματος ὃ ἄνδρες, ὅτι τὴν βουλὴν τοὺς πεντακοσίους καταβαίνειν εἰς Πειραιᾶ χρηματιοῦσαν περὶ φυλακῆς τοῦ Πειραιέως ἐν τοῖς ὅπλοις ἔδοξε, καὶ πράττειν διεσκευασμένην ὅ τι ἀν δοκῇ τῷ δήμῳ συμφέρον εἶναι. 5 καίτοι ὃ ἄνδρες εἰνοὶ ἀφειμένοι τοῦ στρατεύεσθαι ἔνεκα τοῦ βουλεύεσθαι ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐν τῇ τῶν στρατιωτῶν τάξει διέτριβον, ἀρούρην δοκοῦσι μικροὶ καὶ οἱ τυχόντες 38 φόβοι τότε τὴν πόλιν κατασχεῖν; ἐν οἷς Λεωκράτης οὗτοσὶ καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς πόλεως ἀποδράς ὥχετο, καὶ τὰ χρή- 10 ματα τὰ ὑπάρχοντα ἔξεκόμισε, καὶ τὰ πατρῷα μετεπέμψατο, καὶ εἰς τοσοῦτον προδοσίας ἤλθεν, ὥστε κατὰ τὴν τούτου προαιρεσιν ἔρημοι μὲν τὸν 〈ἄνταν〉 ἦσαν οἱ νεώφ {τῶν ιερέων}, ἔρημοι δὲ αἱ φυλακαὶ τῶν τειχῶν, ἔξελέλει- 39 πτο δὲ ἡ πόλις καὶ ἡ χώρα. καίτοι κατ’ ἐκείνους τοὺς χρό- 15 νους ὃ ἄνδρες τίς οὐκ ἀν τὴν πόλιν ἤλεγον, οὐ μόνον πολίτης, ἀλλὰ καὶ ξένος ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἐπιδεδημηκώς; τίς δὲ ἦν οὕτως ἡ μισόδημος τότε ἡ μισαθήναιος, ὅστις ἐδυνήθη ἀν ἀτακτον {τὸν} αὐτὸν ὑπομεῖναι ἴδειν; 40 p.153 ἦνίκα ἡ μὲν ἡττα καὶ τὸ γεγονός πάθος τῷ 〈δήμῳ〉 προσ- 20 ηγγέλλετο, δρόμη δὲ ἦν ἡ πόλις ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν, αἱ δὲ ἐλπίδες τῆς σωτηρίας τῷ δήμῳ ἐν τοῖς ὑπὲρ πεντή- κοντα ἔτη γεγονόσι καθειστήκεσαν, δρᾶν δὲ ἦν | ἐπὶ μὲν

τῶν θυρῶν γυναικας ἐλευθέρας, περιφόβους κατεπτηχύιας
 καὶ πυνθανομένας, εἰ ζῶσιν, τὰς μὲν ὑπὲρ ἀνδρός, τὰς δ'
 ὑπὲρ πατρός, τὰς δ' ὑπὲρ ἀδελφῶν, ἀναξίως αὐτῶν καὶ
 τῆς πόλεως δρωμένας, τῶν δ' ἀνδρῶν τοὺς τοῖς σώμασιν
⁵ ἀπειρηκότας καὶ ταῖς ἥλικίαις πρεσβυτέρους καὶ ὑπὸ τῶν
 νόμων τοῦ στρατεύεσθαι ἀφειμένους ἵδεῖν ἦν καθ' ὅλην
 τὴν πόλιν τότ' ἐπὶ γήρως ὁδῷ περιφθειρομένους, διπλᾶ τὰ
 ἱμάτια ἐμπεπορπημένους. πολλῶν δὲ καὶ δεινῶν κατὰ τὴν ⁴¹
 πόλιν γιγνομένων, καὶ πάντων τῶν πολιτῶν τὰ μέγιστα ἡτυ-
¹⁰ χηκότων, μάλιστ' ἂν τις ἥλγησεν καὶ ἐδάκρυσεν ἐπὶ ταῖς
 τῆς πόλεως συμφοραῖς, ἥνιχ' ὁρᾶν ἦν τὸν δῆμον ψηφισά-
 μενον τοὺς μὲν δούλους ἐλευθέρους, τοὺς δὲ ξένους Ἀθηναί-
 ους, τοὺς δ' ἀτίμους ἐπιτίμους· δε πρότερον ἐπὶ τῷ αὐτόχθων
 εἶναι καὶ ἐλεύθερος ἐσεμνύνετο. τοσαύτῃ δ' ἡ πόλις ἐκέ- ⁴²
¹⁵ χρητο μεταβολῇ, ὥστε πρότερον μὲν ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων
 Ελλήνων ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι, ἐν δὲ τοῖς τότε χρόνοις
 ἀγαπᾶν, ἐὰν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἀσφαλῶς δύνηται
 διακινδυνεῦσαι, καὶ πρότερον μὲν πολλῆς χώρας τῶν
 βαρβάρων ἐπάρχειν, τότε δὲ πρὸς Μακεδόνας ὑπὲρ τῆς
²⁰ ἴδιας κινδυνεύειν· καὶ τὸν δῆμον δν πρότερον Λακεδαι-
 μόνιοι καὶ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες
 Ελληνες βοηθὸν ἐπεκαλοῦντο, τοῦτον ἔδει τότ' ἐξ ἀνδρού
 καὶ Κέω καὶ Τροιζῆνος καὶ Ἐπιδαύρου ἐπικονυμίαν αὐτῷ

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

43 μεταπέμψασθαι. ὥστε ὁ ἄνδρες τὸν ἐν τοῖς τοιούτοις φό-
βοις καὶ τηλικούτοις κινδύνοις καὶ τοσαύτῃ αἰσχύνῃ ἐγ-
καταλιπόντα τὴν πόλιν, καὶ μήτε <τὰ> ὅπλα θέμενον ὑπὲρ
τῆς πατρίδος, μήτε τὸ σῶμα παρασχόντα τάξαι τοῖς στρα-
τηγοῖς, ἀλλὰ φυγόντα καὶ προδόντα τὴν τοῦ δήμου σωτη- 5
ρίαν, τίς ἀν ἦ δικαστὴς φιλόπολις καὶ εὐσεβεῖν βουλόμενος
ψήφῳ ἀπολύσειεν, ἢ ὅγτωρ κληθεὶς τῷ προδότῃ τῆς πό-
λεως βοηθήσειε; τὸν οὐδὲ συμπενθῆσαι τὰς τῆς πατρίδος
συμφορὰς τολμήσαντα, οὐδὲ συμβεβλημένον οὐδὲν εἰς τὴν
τῆς πόλεως καὶ τοῦ δήμου σωτηρίαν, ὅθ' ἡ μὲν χώρα τὰ 10
δένδρα συνεβάλλετο, οἱ δὲ τετελευτηκότες τὰς θήκας, οἱ
44 δὲ νεῷ τὰ ὅπλα. καίτοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους οὐκ
ἔστιν ἥτις ἡλικία οὐ παρέσχεν ἔαυτὴν εἰς τὴν τῆς πόλεως
σωτηρίαν· ἐπεμελοῦντο γὰρ οἱ μὲν τῆς τῶν τειχῶν κατα-
σκευῆς, οἱ δὲ τῆς τῶν τάφων, οἱ δὲ τῆς χαρακώσεως· 15
οὐδεὶς δ' ἦν ἀργὸς τῶν ἐν τῇ πόλει. ἐφ' ὃν οὐδενὸς τὸ
45 σῶμα τὸ ἔαυτοῦ παρέσχε τάξαι Λεωκράτης. ὃν εἰκὸς
ὑμᾶς ἀναμιησθέντας τὸν μηδὲ συνεξενεγκεῖν μηδ' ἐπ' ἐκ-
φορὰν ἐλθεῖν ἀξιώσαντα τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ
δήμου σωτηρίας ἐν Χαιρωνείᾳ τελευτησάντων θανάτῳ 20
ζημιῶσαι, ὡς τὸ ἐπὶ τούτῳ μέρος ἀτάφων ἐκείνων τῶν
ἀνδρῶν γεγενημένων· ὃν οὗτος οὐδὲ τὰς θήκας παριὼν
ἡσχύνθη, ὁγδῷ ἔτει τὴν πατρίδα αὐτῶν προσαγορεύων.
12 46 Περὶ ὃν <ῷ> ἄνδρες μικρῷ πλείω βούλομαι διελθεῖν, καὶ
ὑμῶν ἀκοῦσαι δέομαι καὶ μὴ νομίζειν ἀλλοτρίους εἶναι 25

τοὺς τοιούτους <λόγους> τῶν δημοσίων ἀγώνων· αἱ γὰρ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν εὐλογίαι τὸν ἔλεγχον σαφῆ κατὰ τῶν τάνατία ἐπιτηδευόντων ποιοῦσιν. ἔτι δὲ καὶ δίκαιοιν τὸν ἔπαινον, δις μόνος ἄθλον τῶν κινδύνων τοῖς ἀγαθοῖς
5 ἀνδράσιν ἐστί, τοῦτον, ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖνοι εἰς τὴν κοινὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἀνήλωσαν, ἐν τοῖς δημοσίοις καὶ κοινοῖς ἀγῶσι τῆς πόλεως μὴ παραλείπειν.
ἐκεῖνοι γὰρ τοῖς πολεμίοις ἀπήντησαν ἐπὶ τοῖς ὁρίοις τῆς 47
Βοιωτίας ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας μαχούμενοι,
10 οὐκ ἐν τοῖς τείχεσι τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας ἔχοντες,
οὐδὲ τὴν χώραν κακῶς ποιεῖν προέμενοι τοῖς ἔχθροῖς,
ἀλλὰ τὴν μὲν αὐτῶν ἀνδρείαν ἀσφαλεστέραν φυλακὴν
εἶναι νομίζοντες τῶν λιθίνων περιβόλων, τὴν δὲ θρέψασαν
αὐτοὺς αἰσχυνόμενοι περιορᾶν πορθούμενην, εἰκότως·
15 ὥσπερ γὰρ πρὸς τοὺς φύσει γεννήσαντας καὶ τοὺς ποιητοὺς 48
τῶν πατέρων οὐχ ὅμοίως ἔχοντιν ἀπαντες ταῖς εὖνοίαις,
οὕτω καὶ πρὸς τὰς | χώρας τὰς μὴ φύσει προσηκούσας, p.154
ἀλλ’ ὑστερον ἐπικτήτους γενομένας καταδεέστερον διά-
κεινται. τοιαύταις δὲ γνώμαις χρησάμενοι, καὶ τοῖς ἀρ-
20 στοις ἀνδράσιν ἐξ ἵσου τῶν κινδύνων μετασχόντες, οὐχ
ὅμοίως τῆς τύχης ἐκοινώνησαν· τῆς γὰρ ἀρετῆς οὐ ζῶντες
ἀπολαύοντιν, ἀλλὰ τελευτήσαντες τὴν δόξαν καταλελοί-
πασιν, οὐχ ἡττηθέντες, ἀλλ’ ἀποθανόντες ἐνθαπερ ἐτάχθη-
σαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀμύνοντες. εἰ δὲ δεῖ καὶ παρα- 49

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

δοξότατον μὲν εἰπεῖν, ἀληθὲς δέ, ἐκεῖνοι νικῶντες ἀπέθανον. ἡ γὰρ ἄθλα τοῦ πολέμου τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἔστιν, ἐλευθερία καὶ ἀρετή, ταῦτ' {γὰρ} ἀμφότερα τοῖς τελευτήσασιν ὑπάρχει. ἔπειτα δ' οὐδ' οἶόν τ' ἔστιν εἰπεῖν ἡττησθαι τοὺς ταῖς διανοίαις μὴ πτῆξαντας τὸν τῶν ἐπιόντων φόβον. μόνους γὰρ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις καλῶς ἀποθνήσκοντας οὐδ' ἀν εἰς ἡττῆσθαι δικαίως φήσειε· τὴν γὰρ δουλείαν φεύγοντες εὐκλεᾶ θάνατον αἰροῦνται. ἐδήλωσε δ' ἡ τούτων τῶν ἀνδρῶν ἀρετή· μόνοι γὰρ τῶν ἀπάντων τὴν τῆς Ἑλλάδος ἐλευθερίαν ἐν τοῖς ἑαυτῶν σώμασιν εἶχον. 10 ἄμα γὰρ οὗτοί τε τὸν βίον μετήλλαξαν, καὶ τὰ τῆς Ἑλλάδος εἰς δουλείαν μετέπεσεν· συνετάφη γὰρ τοῖς τούτων σώμασιν ἡ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερία. δθεν καὶ φανερὸν πᾶσιν ἐποίησαν οὐκ ἴδιᾳ πολεμοῦντες, ἀλλ ὑπὲρ {τῆς} κοινῆς ἐλευθερίας προκινδυνεύοντες. ὥστε ὃ ἀνδρες οὐκ {ἄν} 15 αἰσχυνθείην εἰπὼν στέφανον τῆς πατρίδος εἶναι τὰς ἐκείνων ψυχάς. καὶ δι' ἂ οὐκ ἀλόγως {ἀνδρείαν} ἐπετήδευον, ἐπίστασθε ὃ Αθηναῖοι μόνοι τῶν Ἑλλήνων τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας τιμᾶν· εὑρήσετε δὲ παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἀθλητὰς ἀνακειμένους, παρ' ὑμῖν δὲ στρατηγοὺς 20 ἀγαθοὺς καὶ τοὺς τὸν τύραννον ἀποκτείναντας. καὶ τοιούτους μὲν ἀνδρας οὐδ' ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος διλίγοντες εὑρεῖν δράδιον, τοὺς δὲ τοὺς στεφανίτας ἀγῶνας νενικηκότας εύ-

πετῶς πολλαχόθεν ἔστι γεγονότας ἵδεῖν. ὥσπερ τοίνυν τοῖς εὐεργέταις μεγίστας τιμὰς ἀπονέμετε, οὕτω δίκαιον καὶ τοὺς τὴν πατρίδα καταισχύνοντας καὶ προδιδόντας ταῖς ἐσχάταις τιμωρίαις κολάζειν.

5 Σκέψασθε δ' ὃ ἄνδρες, δτι οὐδὲ ἐν ὑμῖν ἔστιν ἀποψηφί- 13
52
σασθαι Λεωκράτους τοντού, τὰ δίκαια ποιοῦσι. τὸ γὰρ ἀδίκημα τοῦτο κεκοιμένον ἔστι καὶ κατεγνωσμένον. ἡ μὲν γὰρ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλή (καὶ μηδείς μοι θορυβήσῃ· ταύ-
την γὰρ ὑπολαμβάνω μεγίστην τότε γενέσθαι τῇ πόλει
10 σωτηρίαν) τοὺς φυγόντας τὴν πατρίδα καὶ ἐγκαταλιπόντας τότε τοῖς πολεμίοις <συλ>λαβοῦσα ἀπέκτεινε. καίτοι ὃ
ἄνδρες μὴ νομίζετε τοὺς τὰ τῶν ἄλλων φονικὰ ἀδικήματα δσιώτατα δικάζοντας αὐτοὺς ἀν εἰς τινα τῶν πολιτῶν τοιοῦτόν τι παρανομῆσαι. ἀλλὰ μὴν Αὐτολύκον γε ὑμεῖς 53
15 κατεψηφίσασθε, μείναντος μὲν αὐτοῦ ἐν τοῖς κινδύνοις,
ἔχοντος δὲ αἰτίαν τοὺς νίεῖς καὶ τὴν γυναικα ὑπεκθέσθαι,
καὶ ἐτιμωρήσασθε. καίτοι εἰ τὸν τοὺς ἀχρήστους εἰς τὸν πόλεμον ὑπεκθέσθαι αἰτίαν ἔχοντα ἐτιμωρήσασθε, τί δεῖ πάσχειν ὅστις ἀνὴρ ὃν οὐκ ἀπέδωκε τὰ τροφεῖα τῇ πα-
20 τροίδι; ἔτι δὲ ὁ δῆμος, δεινὸν ἡγησάμενος εἶναι τὸ γιγνόμε-
νον, ἐψηφίσατο ἐνόχους εἶναι τῇ προδοσίᾳ τοὺς φεύγοντας τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος κίνδυνον, ἀξίους εἶναι νομίζων τῆς
ἐσχάτης τιμωρίας. ἂ δὴ κατέγνωσται μὲν παρὰ τῷ δικαιο- 54
τάτῳ συνεδρίῳ, κατεψήφισται δὲ ὑφ' ὑμῶν τῶν δικάζειν
25 λαχόντων, δμολογεῖται δὲ παρὰ τῷ δήμῳ τῆς μεγίστης

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

ἄξια εἶναι τιμωρίας, τούτοις ὑμεῖς ἐναντία ψηφιεῖσθε; πάντων ἀρ' ἀνθρώπων ἔσεσθε ἀγνωμονέστατοι, καὶ ἐλαχίστους ἔξετε τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν κινδυνεύοντας.

14 Ως μὲν οὖν ἔνοχός ἐστι τοῖς εἰσηγγελμένοις ἄπασιν
55 ὦ ἄνδρες Λεωκράτης φανερόν ἐστι· πυνθάνομαι δ' αὐτὸν 5
 ἐπιχειρήσειν ὑμᾶς ἔξαπατᾶν λέγοντα, ὡς ἔμπορος ἔξεπλευ-
 σε καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἐργασίαν ἀπεδήμησεν εἰς Ῥόδον.
 Ἐὰν οὖν ταῦτα λέγῃ, ἐνθυμεῖσθ' ᾧ ὁδίως λήψεσθ' αὐτὸν
p. 155 ψευδόμενον. πρῶτον μὲν γὰρ | οὐκ ἐκ τῆς Ἀκτῆς κατὰ τὴν
 πυλίδα ἐμβαίνοντες οἱ κατ' ἔμπορίαν πλέοντες, ἀλλ' εἰσω 10
 τοῦ λιμένος, ὑπὸ πάντων τῶν φίλων δρόμενοι καὶ ἀπο-
 στελλόμενοι· ἔπειτα οὖ μετὰ τῆς ἑταίρας καὶ τῶν θεραπαι-
56 νῶν, ἀλλὰ μόνοι μετὰ παιδὸς τοῦ διακονοῦντος. πρὸς δὲ
 τούτοις τί προσῆκεν ἐν Μεγάροις τὸν Ἀθηναῖον {ώς} ἔμπο-
 ρον πέντε ἔτη κατοικεῖν, καὶ τὰ ἴερὰ τὰ πατρῷα μετακομί- 15
 ζεσθαι, καὶ τὴν οἰκίαν τὴν ἐνθάδε πωλεῖν, εἰ μὴ κατεγγώκει
 τε αὐτοῦ προδεδωκέναι τὴν πατρίδα καὶ μεγάλα πάν-
 τας ἡδικητέαι; δ καὶ πάντων γένοιτ' ἀν ἀτοπώτατον,
 εἰ περὶ ὃν αὐτὸς προσεδόκα τεύξεσθαι τιμωρίας, ταῦθ' 20
 ὑμεῖς ἀπολύσαιτε κύριοι γενόμενοι τῆς ψῆφου. χωρὶς 25
 δὲ τούτων οὐχ ἥγοῦμαι δεῖν ἀποδέχεσθαι ταύτην τὴν
57 ἀπολογίαν. πῶς γὰρ οὖ δεινὸν τοὺς μὲν κατ' ἔμπο-
 ρίαν ἀποδημοῦντας σπεύδειν ἐπὶ τὴν τῆς πόλεως βοή-
 θειαν, τοῦτον δὲ μόνον ἐν τοῖς τότε καιροῖς καὶ κατ'
 ἐργασίαν ἐκπλεῖν, ἥνικα οὐδὲν ἀν εἰς προσκτήσασθαι
 οὐδὲν ἀν ἐζήτησεν, ἀλλὰ τὰ ὑπάρχοντα μόνον διαφυ-

λάξαι; ἡδέως δ' ἀν τοῦ πυθοίμην, τίν' ἐμπορίαν εἰσάγων χρησιμώτερος ἐγένετο ἀν τῇ πόλει τοῦ παρασχεῖν τὸ σῶμα τάξαι τοῖς στρατηγοῖς καὶ τοὺς ἐπιόντας ἀμύνασθαι μεθ' ὑμῶν μαχόμενος. ἐγὼ μὲν οὐδε-
5 μίαν δρῶ τηλικαύτην οὖσαν βοήθειαν. ἄξιον δ' ἐστὶν 58
οὐ μόνον αὐτῷ διὰ τὴν πρᾶξιν δργίζεσθαι ταύτην,
ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον φανερῶς γὰρ ψεύδε-
σθαι τετόλμηκεν. οὔτε γὰρ πρότερον οὐδὲ πώποτε
ἐγένετο ἐπὶ ταύτης τῆς ἐργασίας, ἀλλ' ἐκέντητο χαλκο-
10 τύπους, οὔτε τότ' ἐκπλεύσας οὐδὲν εἰσήγαγεν ἐκ Με-
γάρων, ἔξ ἔτη συνεχῶς ἀποδημήσας. ἔτι δὲ καὶ *(τῆς)*
πεντηκοστῆς μετέχων ἐτύγχανεν, ἣν οὐκ ἀν καταλιπὼν
κατ' ἐμπορίαν ἀπεδήμει. ὥστ' ἀν μέν τι περὶ τούτων
λέγῃ, οὐδ' ὑμᾶς ἐπιτρέψειν αὐτῷ νομίζω.

15 "Ηξει δ' ἵσως ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λόγον φερόμενος, δη 15
αὐτῷ συμβεβουλεύκασί τινες τῶν συνηγόρων, ὡς οὐκ 59
ἔνοχός ἐστι τῇ προδοσίᾳ· οὔτε γὰρ νεωρίων κύριος οὔτε
πυλῶν οὔτε στρατοπέδων οὐθ' ὅλως τῶν τῆς πόλεως
οὐδενός. ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι τοὺς μὲν τούτων κυρίους μέρος
20 ἀν τι προδοῦναι τῆς ὑμετέρας δυνάμεως, τουτοὶ δ' ὅλην
ἔκδοτον ποιῆσαι τὴν πόλιν. ἔτι δ' οἱ μὲν τοὺς ζῶντας μόνον
ἀδικοῦσι προδιδόντες, οὗτος δὲ καὶ τοὺς τετελευτηκότας
{καὶ τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ἴερά}, τῶν πατρίων νομίμων ἀποστε-
ρῶν· καὶ ὑπὸ μὲν ἐκείνων προδοθεῖσαν οἰκεῖσθαι ἀν συν- 60
25 ἐβαινε δούλην οὖσαν τὴν πόλιν, δη δὲ τρόπον οὗτος ἐξέλιπεν,
ἀοίκητον ἀν γενέσθαι. ἔτι δ' ἐκ μὲν τοῦ κακῶς πράττειν
τὰς πόλεις μεταβολῆς τυχεῖν ἐπὶ τὸ βέλτιον εἰκός ἐστιν,

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

ἐκ δὲ τοῦ παντάπασι γενέσθαι ἀναστάτους καὶ τῶν
κοινῶν ἐλπίδων στερηθῆναι. ὥσπερ γὰρ ἀνθρώπῳ
ζῶντι μὲν ἐλπὶς ἐκ τοῦ κακῶς πρᾶξαι μεταπεσεῖν, τε-
λευτήσαντι δὲ συνανήρηται πάντα δι' ὃν ἂν τις εὐδαι-
μονήσειεν, οὕτω καὶ περὶ τὰς πόλεις συμβαίνει πέρας 5
61 ἔχειν τὴν ἀτυχίαν, δταν ἀνάστατοι γένωνται. εἰ γὰρ
δεῖ τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν, πόλεως ἐστι θάνατος ἀνάστα-
τον γενέσθαι. τεκμήριον δὲ μέγιστον· ἡμῶν γὰρ ή πόλις
τὸ μὲν παλαιὸν ὑπὸ τῶν τυράννων κατεδουλώθη, τὸ δ'
ὑστερον ὑπὸ τῶν τριάκοντα, <ὅτε> καὶ ὑπὸ Λακεδαιμονίων 10
τὰ τείχη καθηρέθη· καὶ ἐκ τούτων ὅμως ἀμφοτέρων ἡλευ-
θερώθημεν, καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων εὐδαιμονίας ἡξιώθημεν
62 προστάται γενέσθαι. ἀλλ' οὐχ ὅσαι πώποτ' ἀνάστατοι
γεγόνασι. τοῦτο μὲν γάρ, εἰ καὶ παλαιότερον εἰπεῖν
ἐστι, τὴν Τροίαν τίς οὐκ ἀκήκοεν, δτι μεγίστη γεγενημένη 15
τῶν τότε πόλεων καὶ πάσης ἐπάρξασα τῆς Ἀσίας, ως
ἄπαξ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατεσκάφη, τὸν αἰῶνα ἀοίκητός
ἐστι; τοῦτο δὲ Μεσσήνην πεντακοσίοις ἔτεσιν ὕστερον ἐκ
τῶν τυχόντων ἀνθρώπων συνοικισθεῖσαν;
16 63 Ἱσως οὖν τῶν συνηγόρων αὐτῷ τολμήσει τις εἰ- 20
πεῖν, μικρὸν τὸ πρᾶγμα ποιῶν, ως οὐδὲν ἂν παρ' ἔνα

ἄνθρωπον ἐγένετο τούτων· | καὶ οὐκ αἰσχύνονται τοιαύ- p. 156
 την ἀπολογίαν ποιούμενοι πρὸς ὑμᾶς, ἐφ' ἦ δικαίως
 ἢν ἀποθάνοιεν. εἰ μὲν γὰρ δμολογοῦσι τὴν πατρίδα
 αὐτὸν ἐκλιπεῖν, τοῦτο συγχωρήσαντες ὑμᾶς ἐώντων
 5 διαγνῶνται περὶ τοῦ μεγέθους· εἰ δ' δλως μηδὲν τού-
 των πεποίηκεν, οὐ μανία δή που τοῦτο λέγειν, ως οὐδὲν
 ἢν ἐγένετο παρὰ τοῦτον; ἥγοῦμαι δ' ἔγωγε ὃ ἄνδρες τοῦ- 64
 ναντίον τούτοις, παρὰ τοῦτον εἶναι τῇ πόλει τὴν σωτηρίαν.
 ἡ γὰρ πόλις οἰκεῖται κατὰ τὴν ἴδιαν ἐκάστου μοῖραν φυλατ-
 10 τομένη· δταν οὖν ταύτην ἐφ' ἐνός τις παρίδη, λέληθεν
 ἔαυτὸν ἐφ' ἀπάντων τοῦτο πεποιηκώς. καίτοι ὁράδιόν
 ἐστιν ὃ ἄνδρες, πρὸς τὰς τῶν ἀρχαίων νομο-
 θετῶν διαροίας ἀποβλέψαντας τὴν ἀλήθειαν εὑρεῖν. ἐκεῖ- 65
 νοι γὰρ οὐ τῷ μὲν ἑκατὸν τάλαντα κλέψαντι θάνατον
 15 ἔταξαν, τῷ δὲ δέκα δραχμὰς ἔλαττον ἐπιτίμιον· οὐδὲ τὸν
 μὲν μεγάλα ἱεροσυλήσαντα ἀπέκτεινον, τὸν δὲ μικρὰ
 ἔλαττον τιμωρίᾳ ἐκόλαζον· οὐδὲ τὸν μὲν οἰκέτην ἀπο-
 κτείναντα ἀργυρίῳ ἐξημίονν, τὸν δὲ ἔλευθερον εἰργον τῶν
 νομίμων· ἀλλ' δμοίως ἐπὶ πᾶσι καὶ τοῖς ἐλαχίστοις παρα-
 20 νομήμασι θάνατον ὕρισαν εἶναι τὴν ζημίαν. οὐ γὰρ πρὸς 66
 τὸ ἴδιον ἔκαστος αὐτῶν ἀπέβλεπε τοῦ γεγενημένου πράγμα-
 τος, οὐδὲ ἐντεῦθεν τὸ μέγεθος τῶν ἀμαρτημάτων ἐλάμ-
 βανον, ἀλλ' αὐτὸν ἐσκόπουν τοῦτο, εἰ πέφυκε τὸ ἀδί-
 κημα τοῦτο ἐπὶ πλέον ἐλθὸν μέγα βλάπτειν τοὺς ἀνθρώ-
 25 πους. καὶ γὰρ ἄτοπον ἄλλως πως περὶ τούτου ἐξετάζειν.
 φέρε γὰρ ὃ ἄνδρες, εἴ τις ἔνα νόμον εἰς τὸ Μητρῷον ἐλθὼν

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

εξαλείψειεν, εἶτ' ἀπολογοῖτο ὡς οὐδὲν παρὰ τοῦτον τῇ πόλει ἐστὶν, ἀλλ' οὐκ ἀν ἀπεκτείνατ' αὐτόν; ἐγὼ μὲν οἶμαι 67 δικαίως, εἴπερ ἐμέλλετε καὶ τοὺς ἄλλους σώζειν. τὸν αὐτὸν τούνν τρόπον κολαστέον ἐστὶν τοῦτον, εἰ μέλλετε τοὺς ἄλλους πολίτας βελτίους ποιήσειν· καὶ οὐ τοῦτο λογιεῖσθε, 5 εἰ εἰς ἐστι μόνος ὁ ἀνθρωπος, ἀλλ' εἰς τὸ πρᾶγμα <***> ἐγὼ μὲν γὰρ ἥγοῦμαι τὸ <μὲν> μὴ πολλοὺς τοιούτους γενέσθαι ἡμέτερον εὐτύχημα εἶναι, τοῦτον μέντοι διὰ τοῦτο μείζονος τιμωρίας ἄξιον εἶναι τυχεῖν, ὅτι μόνος τῶν ἄλλων πολιτῶν οὐ κοινήν, ἀλλ' ἴδιαν τὴν σωτηρίαν ἔξήτησεν. 10
17 Ἄγανακτῷ δὲ μάλιστα ὡς ἄνδρες, ἐπειδὰν ἀκούσω 68 τῶν μετὰ τούτου τινὸς λέγοντος, ὡς οὐκ ἐστι τοῦτο προδιδόναι, εἰ τις ὠχετο ἐκ τῆς πόλεως· καὶ γὰρ οἱ πρόγονοι ποιθ' ὑμῶν τὴν πόλιν καταλιπόντες, ὅτε πρὸς Ξέρξην ἐπολέμουν, εἰς Σαλαμῖνα διέβησαν. καὶ οὕτως ἐστὶν ἀνόητος 15 καὶ παντάπασιν ὑμῶν καταπεφρονηκώς, ὥστε τὸ κάλλι- 69 στον τῶν ἔργων πρὸς τὸ αἰσχιστὸν συμβαλεῖν ἡξίωσε. ποῦ γὰρ οὐ περιβόητος ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ἡ ἀρετὴ γέγονε; τίς δ' οὕτως ἢ φθονερός ἐστιν ἢ παντάπασιν ἀφιλότιμος, δις οὐκ ἀν εὑξαιτο τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων μετασχεῖν; 20 οὐ γὰρ τὴν πόλιν ἔξέλιπον, ἀλλὰ τὸν τόπον μετήλλαξαν, 70 πρὸς τὸν ἐπιόντα κίνδυνον καλῶς βουλευσάμενοι. Ετεόντικος μὲν γὰρ ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ Ἀδείμαντος ὁ Κορίνθιος καὶ τὸ Αἰγαίητῶν ναυτικὸν ὑπὸ νύκτα τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς ἔμελλον πορίζεσθαι· ἐγκαταλειπόμενοι δ' οἱ πρό- 25 γονοι ὑπὸ πάντων τῶν Ελλήνων, βίᾳ καὶ τοὺς ἄλλους ἡλευθέρωσαν, ἀναγκάσαντες ἐν Σαλαμῖνι μεθ' αὐτῶν πρὸς

τοὺς βαρβάρους ναυμαχεῖν. μόνοι δ' ἀμφοτέρων περιγεγόνασι, καὶ τῶν πολεμίων καὶ τῶν συμμάχων, ὡς ἑκατέρων προσῆκε, τοὺς μὲν εὐεργετοῦντες, τοὺς δὲ μαχόμενοι νικῶντες. ἀρά γ' δμοιοι τῷ φεύγοντι τὴν 5 πατρίδα τεττάρων ἡμερῶν πλοῦν εἰς Ρόδον; ἢ που τα- 71 χέως ἀν ἥνεσχετό τις ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν τοιοῦτον ἔργον, ἀλλ' οὐκ ἀν κατέλευσαν τὸν καταισχύνοντα τὴν αὐτῶν ἀριστείαν. οὕτω γοῦν ἐφίλουν τὴν πατρίδα πάντες, 10 ὥστε τὸν παρὰ Ξέρξου πρεσβευτὴν Ἀλέξανδρον, φίλον ὅντα αὐτοῖς πρότερον, δτι γῆν καὶ ὕδωρ ἥτησε, μικροῦ δεῖν κατέλευσαν. ὅπου δὲ καὶ τοῦ λόγου τιμωρίαν ἥξιονν λαμβάνειν, ἢ που τὸν ἔργῳ παραδόντα τὴν πόλιν ὑποχείριον τοῖς πολεμίοις οὐ μεγάλαις ἀν ζημίαις ἐκόλασαν; | τοιγαροῦν τοιαύταις χρώμενοι γνώμαις, ἐβδομή- 72
p. 157 15 κοντα μὲν ἔτη τῶν Ελλήνων ἥγεμόνες κατέστησαν, Φοινίκην δὲ καὶ Κιλικίαν ἐπόρθησαν, ἐπ' Εὐρυμέδοντι δὲ καὶ πεζομαχοῦντες καὶ ναυμαχοῦντες ἐνίκησαν, ἑκατὸν δὲ τριήρεις τῶν βαρβάρων αἰχμαλώτους ἔλαβον, ἅπασαν δὲ τὴν Ἀσίαν κακῶς ποιοῦντες περιέπλευσαν. καὶ τὸ 73 20 κεφάλαιον τῆς νίκης, οὐ τὸ ἐν Σαλαμῖνι τρόπαιον ἀγαπήσαντες ἔστησαν, ἀλλ' ὅρους τοῖς βαρβάροις πήξαντες τοὺς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ελλάδος, καὶ τούτους κωλύ-

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

σαντες ὑπερβαίνειν, συνθήκας ἐποιήσαντο, μακρῷ μὲν πλοίῳ μὴ πλεῖν ἐντὸς Κνανέων καὶ Φασήλιδος, τοὺς δὲ Ἑλληνας αὐτονόμους εἶναι, μὴ μόνον τοὺς τὴν Εὐρώπην,
74 ἀλλὰ καὶ τοὺς τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντας. καίτοι οἵεσθ' ἄν, εἰ τῇ Λεωκράτους διανοίᾳ χρησάμενοι πάντες ἔφυγον, 5 τούτων ἄν τι γενέσθαι τῶν καλῶν ἔργων, ή ταύτην ἄν ἔτι τὴν χώραν κατοικεῖν ὑμᾶς; χρὴ τοίνυν ὡς ἀνδρες, ὥσπερ τοὺς ἀγαθοὺς ἐπαινεῖτε καὶ τιμᾶτε, οὕτω καὶ τοὺς κακοὺς μισεῖν τε καὶ κολάζειν, ἄλλως τε καὶ Λεωκράτην, δις οὔτε ἔδεισεν οὕτε ἡσχύνθη ὑμᾶς. 10

18 75 Καίτοι ὑμεῖς τίνα τρόπον νενομίκατε περὶ τούτων, καὶ πῶς ἔχετε ταῖς διανοίαις, θεωρήσατε. ἄξιον γὰρ ὅμως καίπερ πρὸς εἰδότας διελθεῖν ἐγκώμιον γὰρ νὴ τὴν Ἀθηνᾶν εἰσὶ τῆς πόλεως οἱ παλαιοὶ νόμοι καὶ τὰ ἔθη τῶν ἐξ ἀρχῆς ταῦτα κατασκευασάντων. οἷς ἄν προσ- 15 ἔχητε, τὰ δίκαια ποιήσετε, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις σεμνοὶ 76 καὶ ἄξιοι τῆς πόλεως δόξετ' εἶναι. ὑμῖν γὰρ ἔστιν δρκος, δν ὁμούονσι πάντες οἱ πολῖται, ἐπειδὰν εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον ἐγγραφῶσιν καὶ ἔφηβοι γένωνται, μήτε τὰ ίερὰ δρπλα καταισχυνεῖν μήτε τὴν τάξιν λείψειν, ἀμυνεῖν 20 δὲ τῇ πατρίδι καὶ ἀμείνω παραδώσειν. δν εἰ μὲν ὁμώμοκε Λεωκράτης, φανερῶς ἐπιώρκηκεν, καὶ οὐ μόνον ὑμᾶς ἡδίκηκεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ θεῖον ἡσέβηκεν· εἰ δὲ μὴ ὁμώμοκεν, εὐθὺς δῆλός ἔστι παρασκευασάμενος <ώς> οὐδὲν ποιήσων τῶν δεόντων, ἀνθ' ὧν δικαίως ἄν αὐτὸν καὶ 25 ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τιμωρήσαισθε. βούλομαι 77 δὲ ὑμᾶς ἀκοῦσαι τοῦ δρκού. λέγε γραμματεῦ.

〈ΟΡΚΟΣ

Οὐκ αἰσχυνῶ τὰ ἱερὰ ὅπ[λα] οὐδὲ λείψω τὸν παραστάτην
ὅπου ἀν σ[τ]ιχήσω· ἀμνῶ δὲ καὶ ὑπέρ ἱερῶν καὶ
οσ[ίων καὶ ο<ὐ>κ ἐλάττῳ παραδώσω τὴν πατρίδ[α], πλείω
δὲ καὶ ἀρείῳ κατά τε ἐμαυτὸν καὶ μετὰ ἀπάντων· καὶ
εὐηκοήσω τῶν ἀεὶ κραιπόντων ἐμφρόνως καὶ τῶν θεσμῶν
τῶν | ἰδρυμένων καὶ οὓς ἀν τὸ λοιπὸν ἰδρύσωνται ἐμφρό-
νως· εἴαν δέ τις ἀναιρεῖ, οὐκ ἐπιτρέψω κατά τε ἐμαυτὸν
καὶ μετὰ πάντων, καὶ τιμῆσω ἱερὰ τὰ πάτρια. ἴστορες[ο] |
θεοὶ Ἀγλαυρος, Θεστία, Θενώ, Θενάλιος Ἀληγος καὶ Αθηνᾶ
Ἀρεία, Ζεύς, Θαλλώ, Αὐξώ, Ἡγεμόνη, Ἡρακλῆς, δροι
τῆς πατρίδος πυροί, κριθαί, ἄμπελοι, ἐλάαι, συκαī.〉

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

Καλός γ' ὁ ἄνδρες καὶ ὅσιος ὁ δρκος. παρὰ τοῦτον τοίνυν
ἄπαντα πεποίηκε Λεωκράτης. καίτοι πῶς ἀν ἄνθρωπος
γένοιτο ἀνοσιώτερος ἢ μᾶλλον προδότης τῆς πατρίδος;
τίνα δ' ἀν τρόπον ὅπλα καταισχύνειέ τις μᾶλλον, ἢ εἰ λαβεῖν
μὴ θέλοι καὶ τοὺς πολεμίους ἀμύνασθαι; πῶς δ' οὐ καὶ 5
τὸν παραστάτην καὶ τὴν τάξιν λέλοιπεν ὁ μηδὲ τάξαι τὸ
σῶμα παρασχών; ποῦ δ' ὑπὲρ ὁσίων καὶ Ἱερῶν ἡμενεν ἀν
ὁ μηδένα κίνδυνον ὑπομείνας; τίνι δ' ἀν τὴν πατρίδα παρ-
έδωκε μείζονα προδοσίᾳ; τὸ γὰρ τούτον μέρος ἐκλελειμ-
μένη τοῖς πολεμίοις ὑποχείριος ἔστιν. εἴτα τοῦτον οὐκ 10
ἀποκτενεῖτε τὸν ἀπάσαις ταῖς ἀδικίαις ἔνοχον ὅντα;
τίνας οὖν τιμωρήσεσθε; τοὺς ἐν τι τούτων ἡμαρτηκό-
τας; ὁράδιον ἔσται παρ' ὑμῖν ἄρα μεγάλα ἀδικεῖν, εἰ
φανεῖσθε ἐπὶ τοῖς μικροῖς μᾶλλον δργιζόμενοι.

19 **79** Καὶ μὴν ὁ ἄνδρες καὶ τοῦθ' ὑμᾶς δεῖ μαθεῖν, ὅτι 15
τὸ συνέχον τὴν δημοκρατίαν δρκος ἔστι. τοία γάρ ἔστιν
ἔξ ὥν ἡ πολιτεία συνέστηκεν, ὁ ἀρχων, ὁ δικαστής, ὁ
ἰδιώτης. τούτων τοίνυν ἔκαστος ταύτην πίστιν δίδωσιν,
εἰκότως· τοὺς μὲν γὰρ ἄνθρωπους πολλοὶ ἥδη ἐξαπατή-
σαντες καὶ διαλαθόντες οὐ μόνον τῶν παρόντων κινδύνων 20
ἀπελύθησαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἀθῷοι τῶν ἀδι-
κημάτων τούτων εἰσί· τοὺς δὲ θεοὺς οὔτ' ἀν ἐπιορκήσας
τις λάθοι, οὔτ' ἀν ἐκφύγοι τὴν ἀπ' αὐτῶν τιμωρίαν, ἀλλ'
εἰ μὴ αὐτός, οἵ πατέρες γε καὶ τὸ γένος ἄπαν τὸ τοῦ 25
ορκήσαντος μεγάλοις ἀτυχήμασι περιπίπτει. διόπερ ὁ
ἄνδρες δικασταὶ ταύτην πίστιν ἔδοσαν αὐτοῖς ἐν Πλαταιαῖς
πάντες οἱ Ἕλληνες, ὅτ' ἔμελλον παραταξάμενοι μάχεσθαι
πρὸς τὴν Ξέρξου δύναμιν, οὐ παρ' αὐτῶν εὑρόντες, ἀλλὰ

μιμησάμενοι τὸν παρ' ὑμῖν εἰδισμένον δρον. δν ἄξιόν
ἐστιν ἀκοῦσαι· καὶ γὰρ παλαιῶν ὅντων τῶν τότε πεπραγ-
μένων ὅμως ἵχνος ἔστιν ἐν τοῖς γεγραμμένοις ἵδεῖν τῆς
ἐκείνων | ἀρετῆς. καί μοι ἀναγίγνωσκε αὐτόν.

p.158

5 *⟨ΟΡΚΟΣ.⟩* Οὐ ποιήσομαι περὶ πλείονος τὸ ζῆν τῆς ἐλευθερίας, 81
οὐδὲ ἐγκαταλείψω τοὺς ἡγεμόνας οὔτε ζῶντας οὔτε ἀποθανόντας,
ἀλλὰ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας τῶν συμμάχων ἀπαντας
θάψω. καὶ κρατήσας τῷ πολέμῳ τοὺς βαρβάρους, τῶν μὲν μαχε-
σαμένων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος πόλεων οὐδεμίαν ἀνάστατον ποιήσω,
10 τὰς δὲ τὰ τοῦ βαρβάρου προελομένας ἀπάσας δεκατεύσω. καὶ τῶν
ίερῶν τῶν ἐμπρησθέντων καὶ καταβληθέντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων
οὐδὲν ἀνοικοδομήσω παντάπασιν, ἀλλ' ὑπόμνημα τοῖς ἐπιγιγνο-
μένοις ἐάσω καταλείπεσθαι τῆς τῶν βαρβάρων ἀσεβείας.

Οὕτω τοίνυν ὡς ἄνδρες σφόδρα ἐνέμειναν ἐν τούτῳ πάν- 82
15 τες, ὥστε καὶ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν μεθ' ἔαυτῶν
ἔσχον βοηθόν, καὶ πάντων ⟨τῶν⟩ Ἑλλήνων ἄνδρῶν ἀγα-
θῶν γενομένων πρὸς τὸν κίνδυνον, μάλιστα ἡ πόλις ὑμῶν
εὐδοκίμησεν. δ καὶ πάντων ἀν εἴη δεινότατον, τοὺς μὲν προ-

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

γόνους ὑμῶν ἀποθνήσκειν τολμᾶν ὥστε μὴ τὴν πόλιν ἀδοξεῖν, ὑμᾶς δὲ μὴ κολάζειν τοὺς καταισχύναντας αὐτήν, ἀλλὰ περιορᾶν τὴν κοινὴν καὶ μετὰ πολλῶν πόνων συνειλεγμένην εὔκλειαν ταύτην διὰ τὴν τῶν τοιούτων ἀνδρῶν πονηρίαν καταλνομένην.

20

5

83 Καίτοι ὡς ἄνδρες μόνοις ὑμῖν τῶν Ελλήνων οὐκ ἔστιν οὐδὲν τούτων περιιδεῖν. βούλομαι δὲ μικρὰ τῶν παλαιῶν ὑμῖν διελθεῖν, οἵς παραδείγμασι χρώμενοι καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων βέλτιον βουλεύσεσθε. τοῦτο γὰρ ἔχει μέγιστον ἡ πόλις ὑμῶν ἀγαθόν, ὅτι τῶν καλῶν ἔργων 10 παράδειγμα τοῖς Ἑλλησι γέγονεν· ὅσον γὰρ τῷ χρόνῳ πασῶν ἔστιν ἀρχαιοτάτη, τοσοῦτον οἱ πρόγονοι ἡμῶν τῶν 84 ἄλλων ἀνθρώπων ἀρετῇ διενηρόχασιν. ἐπὶ Κόδρον γὰρ βασιλεύοντος Πελοποννησίοις γενομένης ἀφορίας κατὰ τὴν χώραν αὐτῶν ἔδοξε στρατεύειν ἐπὶ τὴν πόλιν ἡμῶν, 15 καὶ ἡμῶν τοὺς προγόνους ἐξαναστήσαντας κατανείμασθαι τὴν χώραν. καὶ πρῶτον μὲν εἰς Δελφοὺς ἀποστείλαντες τὸν θεὸν ἐπηρώτων, εἰ λήφονται τὰς Αθήνας· ἀνελόντος δ' αὐτοῖς τοῦ θεοῦ, ὅτι τὴν πόλιν αἰρήσουσιν ἐὰν μὴ τὸν βασιλέα τὸν Αθηναίων {Κόδρον} ἀποκτείνωσιν, ἔστρα- 20 85 τενον ἐπὶ τὰς Αθήνας. Κλεόμαντις δὲ τῶν Δελφῶν τις, πυθόμενος τὸ χρηστήριον, δι' ἀπορρήτων ἐξήγγειλε τοῖς Αθηναίοις. οὕτως οἱ πρόγονοι ἡμῶν ὡς ἔοικε καὶ τοὺς

ἔξωθεν ἀνθρώπους εὔνους ἔχοντες διετέλουν. ἐμβαλόντων
δὲ τῶν Πελοποννησίων εἰς τὴν Ἀττικήν, τί ποιοῦσιν οἱ
πρόγονοι ὑμῶν, ἀνδρες δικασταί; οὐ καταλιπόντες τὴν
χώραν ὥσπερ Λεωκράτης φέροντο, οὐδὲ ἔκδοτον τὴν θρε-
ψαμένην καὶ τὰ ἱερὰ τοῖς πολεμίοις παρέδοσαν, ἀλλ᾽ ὅλι-
γοι ὄντες κατακλεισθέντες ἐπολιορκοῦντο καὶ διεκαρτέ-
ρουν εἰς τὴν πατρίδα. καὶ οὕτως ἦσαν {ῶ} ἀνδρες γενναῖοι 86
οἱ τότε βασιλεύοντες, ὥστε προηροῦντο ἀποθνήσκειν ὑπὲρ
τῆς τῶν ἀρχομένων σωτηρίας μᾶλλον ἢ ζῶντες ἐτέραν
10 μεταλλάξαι τινὰ χώραν. φασὶν γοῦν τὸν Κόδρον παραγ-
γείλαντα τοῖς Αθηναίοις προσέχειν ὅταν τελευτῆσῃ τὸν
βίον, λαβόντα πτωχικὴν στολὴν ὅπως ἀν ἀπατήσῃ
τοὺς πολεμίους, κατὰ τὰς πύλας ὑπεκδύντα φρύγανα
συλλέγειν πρὸ τῆς πόλεως, προσελθόντων δὲ αὐτῷ
15 δυοῖν ἀνδρῶν ἐκ τοῦ στρατοπέδου καὶ τὰ κατὰ τὴν
πόλιν πυνθανομένων, τὸν ἐτερον αὐτῶν ἀποκτεῖναι τῷ
δρεπάνῳ παίσαντα· τὸν δὲ περιλελειμμένον, παροξυνθέντα 87

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

{τῷ Κόδῳ} καὶ νομίσαντα πτωχὸν εἶναι, σπασάμενον τὸ ξίφος ἀποκτεῖναι τὸν Κόδον. τούτων δὲ γενομένων οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κήρυκα πέμψαντες ἡξίουν δοῦναι τὸν βασιλέα θάψαι, λέγοντες αὐτοῖς ἅπασαν τὴν ἀλήθειαν· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι τοῦτον μὲν ἀπέδοσαν, γνόντες δὲ⁵ ως οὐκέτι δυνατὸν αὐτοῖς τὴν χώραν κατασχεῖν ἀπεχώρησαν. τῷ δὲ Κλεομάντει τῷ Δελφῷ ἡ πόλις αὐτῷ τε καὶ

88 ἐκγόνοις ἐν πρυτανείῳ ἀίδιον σίτησιν ἔδοσαν. ἀρά γ' δμοίως
p.159 ἐφίλονν | τὴν πατρίδα Λεωκράτει οἱ τότε βασιλεύοντες,
οἵ γε προηροῦντο τοὺς πολεμίους ἐξαπατῶντες ἀποθνή-¹⁰
σκειν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τὴν ἴδιαν ψυχὴν ἀντὶ τῆς κοινῆς
σωτηρίας ἀντικαταλλάττεσθαι; τοιγαροῦν μονώτατοι ἐπ-
ώνυμοι τῆς χώρας εἰσίν, ἵσοιδέων τιμῶν τετυχηκότες,
εἰκότως· ὑπὲρ ἣς γὰρ οὕτω σφόδρα ἐσπούδαζον, δι-
89 καίως ταύτης καὶ τεθνεῶτες ἐκληρονόμουν. ἀλλὰ Λεω-¹⁵
κράτης οὔτε ζῶν οὔτε τεθνεώς δικαίως ἀν αὐτῆς μετά-
σχοι, μονώτατος <δέ> ἀν προσηκόντως ἐξορισθείη τῆς
χώρας, ἢν ἐγκαταλιπὼν τοῖς πολεμίοις ὥχετο· οὐδὲ γὰρ
καλὸν τὴν αὐτὴν καλύπτειν τοὺς τῇ ἀρετῇ διαφέροντας
καὶ τὸν κάκιστον πάντων ἀνθρώπων.²⁰

21 90 Καίτοι γ' ἐπεχείρησεν εἰπεῖν, δ καὶ νῦν ἵσως ἐρεῖ πρὸς
ὑμᾶς, ως οὐκ ἀν ποτε ὑπέμεινε τὸν ἀγῶνα τοῦτον συνειδὼς
έαντῷ τοιοῦτόν τι διαπεπραγμένῳ· ὥσπερ οὐ πάντας καὶ
τοὺς κλέπτοντας καὶ ἱεροσυλοῦντας τούτῳ τῷ τεκμηρίῳ
χρωμένους. οὐ γὰρ τοῦ πράγματός ἐστι σημεῖον, ώς οὐ
πεποιήκασιν, ἀλλὰ τῆς ἀναιδείας ἢν ἔχουσιν. οὐ γὰρ τοῦτο
δεῖ λέγειν, ἀλλ' ως οὐκ ἐξέπλευσεν, οὐδὲ τὴν πόλιν ἐγκατ-
91 έλιπεν, οὐδ' ἐν Μεγάροις κατώκησε· ταῦτά ἐστι τεκμή-

quia τοῦ πράγματος, ἐπεὶ τό γ' ἐλθεῖν τοῦτον, οἷμαι θεῶν
τίνα αὐτὸν ἐπ' αὐτὴν ἀγαγεῖν τὴν τιμωρίαν, ἵν' ἐπειδὴ τὸν
εὐκλεᾶ κίνδυνον ἔφυγε, τοῦ ἀκλεοῦς καὶ ἀδόξου θανάτου
τύχοι, καὶ οὓς προσδωκε, τούτοις ὑποχείριον αὐτὸν κατα-
5 στήσειεν. ἐτέρωθι μὲν γὰρ ἀτυχῶν οὕπω δῆλος, εἰ διὰ ταῦ-
τα δίκην δίδωσιν· ἐνταῦθα δὲ παρ' οἷς προσδωκεν φανερός
ἐστιν, ὅτι τῶν αὐτοῦ παρανομημάτων ὑπέχει ταύτην τὴν
τιμωρίαν. οἱ γὰρ θεοὶ οὐδὲν πρότερον ποιοῦσιν, ἢ τῶν πονη- 92
93
94
95
96
97
98
99
10 τῶν ἀνθρώπων τὴν διάνοιαν παράγονται· καί μοι δοκοῦσιν
τῶν ἀρχαίων τινὲς ποιητῶν ὥσπερ χρησμοὺς γράψαντες
τοῖς ἐπιγιγνομένοις τάδε τὰ λαμβεῖα καταλιπεῖν.

ὅταν γὰρ δργὴ δαιμόνων βλάπτῃ τινά,
τοῦτ' αὐτὸν πρῶτον, ἐξαφαιρεῖται φρενῶν
τὸν νοῦν τὸν ἐσθλόν, εἰς δὲ τὴν χείρων τρέπει
15 γνώμην, ἵν' εἰδῆ μηδὲν ὡν ἀμαρτάνει.

τίς γὰρ οὐ μέμνηται τῶν πρεσβυτέρων ἢ τῶν νεωτέρων 22
οὐκ ἀκήκοε Καλλίστρατον, οὗ θάνατον ἢ πόλις κατέγνω, 93
τοῦτον φυγόντα, καὶ τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἀκούσαντα,
ὅτι ἀν ἐλθη Ἀθήναζε τεύξεται τῶν νόμων, ἀφικόμενον καὶ
20 ἐπὶ τὸν βωμὸν τῶν δώδεκα θεῶν καταφυγόντα, καὶ οὐδὲν
ἥττον ὑπὸ τῆς πόλεως ἀποθανόντα; δικαίως· τὸ γὰρ τῶν

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

νόμων τοῖς ἡδικηκόσι τυχεῖν τιμωρίας ἐστίν. ὁ δέ γε θεὸς
δρόθῶς ἀπέδωκε τοῖς ἡδικημένοις κολάσαι τὸν αἴτιον· δει-
νὸν γὰρ ἀν εἴη, εἰ ταῦτὰ σημεῖα τοῖς εὐσεβέσι καὶ τοῖς
κακούργοις φαίνοιτο.

- 94 Ἡγοῦμαι δ' ἔγωγ' ὃ ἄνδρες τὴν τῶν θεῶν ἐπιμέλειαν 5
πάσας μὲν τὰς ἀνθρωπίνας πράξεις ἐπισκοπεῖν, μάλιστα
δὲ τὴν περὶ τοὺς γονέας καὶ τοὺς τετελευτήκοτας καὶ τὴν
πρὸς αὐτοὺς εὐσέβειαν, εἰκότως· παρ' ὅν γὰρ τὴν ἀρ-
χὴν τοῦ ζῆν εἰλήφαμεν καὶ πλεῖστα ἀγαθὰ πεπόνθαμεν,
εἰς τούτους μὴ ὅτι ἀμαρτεῖν, ἀλλὰ {ὅτι} μὴ εὐεργετοῦντας 10
τὸν αὐτῶν βίον καταναλῶσαι μέγιστον ἀσέβημά ἐστι.
23 95 λέγεται γοῦν ἐν Σικελίᾳ (εἰ γὰρ καὶ μυθωδέστερόν ἐστιν,
ἀλλ' ὀρμόσσει καὶ νῦν ἅπασι τοῖς νεωτέροις ἀκοῦσαι) ἐκ
τῆς Αἴτνης δύακα πυρὸς γενέσθαι· τοῦτον δὲ ὁεῖν φασιν
ἐπί <τε> τὴν ἄλλην χώραν, καὶ δὴ καὶ πρὸς πόλιν τινὰ τῶν 15
ἔκει κατοικουμένων. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὀρμῆσαι πρὸς
φυγὴν, τὴν αὐτῶν σωτηρίαν ζητοῦντας, ἕνα δέ τινα τῶν
νεωτέρων, ὀρῶντα τὸν πατέρα πρεσβύτερον ὄντα καὶ οὐχὶ
δυνάμενον ἀποχωρεῖν, ἀλλὰ ἐγκαταλαμβανόμενον, ἀρά-
96 μενον φέρειν. φορτίου δ' οἷμαι προσγενομένον καὶ αὐτὸς 20
ἐγκατελήφθη. ὅθεν δὴ καὶ ἄξιον θεωρῆσαι τὸ θεῖον, ὅτι
τοῖς ἀνδράσιν τοῖς ἀγαθοῖς εὐμενῶς ἔχει. λέγεται γὰρ
p.160 κύκλῳ | τὸν τόπον ἔκεινον περιρρυῆναι τὸ πῦρ καὶ σωθῆ-

ναι τούτους μόνους, ἀφ' ὃν καὶ τὸ χωρίον ἔτι καὶ νῦν προσαγορεύεσθαι τῶν εὐσεβῶν χῶρον· τοὺς δὲ ταχεῖαν τὴν ἀποχώρησιν ποιησαμένους καὶ τοὺς ἐαυτῶν γονέας ἐγκαταλιπόντας ἀπαντας ἀπολέσθαι. ὥστε καὶ ὑμᾶς δεῖν τὴν 97
 5 παρὰ <τῶν> θεῶν ἔχοντας μαρτυρίαν ὁμογνωμόνως τοῦτον κολάζειν, τὸν ἀπασι τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασιν ἔνοχον δῆτα κατὰ τὸ ἐαυτοῦ μέρος. τοὺς μὲν γὰρ θεοὺς τὰς πατρίους τιμὰς ἀπεστέρησε, τοὺς δὲ γονέας τοῖς πολεμίοις ἐγκατέλιπε, τοὺς δὲ τετελευτηκότας τῶν νομίμων οὐκ 10 εἴασε τυχεῖν.

Καίτοι σκέψασθε ὃ ἄνδρες· οὐ γὰρ ἀποστήσομαι τῶν παλαιῶν· ἐφ' οἷς γὰρ ἐκεῖνοι ποιοῦντες ἐφιλοτιμοῦντο, ταῦτα δικαίως ἀν ὑμεῖς ἀκούσαντες ἀποδέχοισθε. φασὶ γὰρ Εὔμολπον τὸν Ποσειδῶνος καὶ Χιόνης μετὰ Θρακῶν 15 ἐλθεῖν τῆς χώρας ταύτης ἀμφισβητοῦντα, τυχεῖν δὲ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους βασιλεύοντα Έρεχθέα, γυναικα ἔχοντα Πραξιθέαν τὴν Κηφισοῦ θυγατέρα. μεγάλου δὲ στρατοπέδου μέλλοντος αὐτοῖς εἰσβάλλειν εἰς τὴν χώραν, εἰς Δελφοὺς ἵων ἡρώτα τὸν θεόν, τί ποιῶν ἀν νίκην λάβοι 20 παρὰ τῶν πολεμίων. χρήσαντος δ' αὐτῷ τοῦ θεοῦ, τὴν θυγατέρα εἰ θύσειε πρὸ τοῦ συμβαλεῖν τῷ στρατοπέδῳ, κρατήσειν τῶν πολεμίων, ὃ δὲ τῷ θεῷ πιθόμενος τοῦτ' ἐπραξε, καὶ τοὺς ἐπιστρατευομένους ἐκ τῆς χώρας ἐξέβαλε. διὸ καὶ δικαίως ἀν τις Εὐριπίδην ἐπαινέσειεν, ὅτι τά τ' 100
 25 ἄλλ' ἦν ἀγαθὸς ποιητής, καὶ τοῦτον τὸν μῆθον προείλετο ποιῆσαι, ἡγούμενος κάλλιστον ἀν γενέσθαι τοῖς πολίταις

24
98

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

παράδειγμα τὰς ἐκείνων πράξεις, πρὸς ἃς ἀποβλέποντας
καὶ θεωροῦντας συνεθίζεσθαι ταῖς ψυχαῖς τὸ τὴν πατρίδα
φιλεῖν. ἄξιον δ' ὡς ἀνδρες δικασταὶ καὶ τῶν ἴαμβείων ἀκοῦ-
σαι, ἢ πεποίηκεν λέγουσαν τὴν μητέρα τῆς παιδός. ὅψεσθε
γὰρ ἐν αὐτοῖς μεγαλοψυχίαν καὶ γενναιότητα ἄξιαν καὶ τῆς 5
πόλεως καὶ τοῦ γενέσθαι Κηφισοῦ θυγατέρα.

‘ΡΗΣΙΣ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

τὰς χάριτας ὅστις εὐγενῶς χαρίζεται,
ἥδιον ἐν βροτοῖσιν· οἱ δὲ δρῶσι μέν,
χρόνῳ δὲ δρῶσι, δυσγενέστερον<...> 10

ἐγὼ δὲ δώσω παῖδα τὴν ἐμὴν κτανεῖν.

5 λογίζομαι δὲ πολλά· πρῶτα μὲν πόλιν
οὐκ ἄν τιν' ἄλλην τῆσδε βελτίω λαβεῖν·
ἥ πρῶτα μὲν λεὼς οὐκ ἐπακτός ἄλλοθεν,
αὐτόχθονες δ' ἔφυμεν· αἱ δὲ ἄλλαι πόλεις 15

πεσσῶν δμοίως διαφοραῖς ἐκτισμέναι

ἄλλαι παρ' ἄλλων εἰσὶν εἰσαγώγιμοι.

ὅστις δ' ἀπ' ἄλλης πόλεος οἰκήσῃ πόλιν,
ἀρμὸς πονηρὸς ὥσπερ ἐν ξύλῳ παγείς,
λόγῳ πολίτης ἐστί, τοῖς δὲ ἔργοισιν οὕ.

ἔπειτα τέκνα τοῦδε ἔκατι τίκτομεν,

15 ὡς θεῶν τε βωμοὺς πατρίδα τε δυώμεθα.

πόλεως δὲ ἀπάσης τούνομ' ἐν, πολλοὶ δέ νιν

KATA ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ 24, 100

ναιόνσι· τούτους πῶς διαφθεῖραι με χρή,
ἔξὸν πρὸ πάντων μίαν ὑπερδοῦναι θανεῖν;
εἴπερ γὰρ ἀριθμὸν οἶδα καὶ τοὐλάσσονος
τὸ μεῖζον, οὐνὸς οἶκος οὐ πλεῖον σθένει 20
5 πταίσας ἀπάσης πόλεος, οὐδὲ ἵσον φέρει.
εἰ δὲ ἦν ἐν οἴκοις ἀντὶ θηλειῶν στάχυς
ἄρσην, πόλιν δὲ πολεμία κατεῖχε φλόξ,
οὐκ ἀν νιν ἔξέπεμπον εἰς μάχην δορός, 25
θάνατον προταρβοῦσ'. ἄλλ' ἔμοιγεν ἔστω τέκνα,
10 <ἄ> καὶ μάχοιτο καὶ μετ' ἀνδράσιν πρέποι,
μὴ σχῆματ' ἄλλως ἐν πόλει πεφυκότα.
τὰ μητέρων δὲ δάκρυν ὅταν πέμπῃ τέκνα,
πολλοὺς ἐθήλυν εἰς μάχην δρυμωμένους. 30
μισῶ γυναικας αἵτινες πρὸ τοῦ καλοῦ
15 ζῆν παιδας † εἶλοντο καὶ † παρήνεσαν κακά.
καὶ μὴν θανόντες γένεται μάχη πολλῶν μέτα
τύμβον τε κοινὸν ἔλαχον εὔκλειάν τ' ἵσην.
τῇ μῆδε παιδὶ στέφανος εἰς μιᾶς μόνη
πόλεως θανούσῃ τῆσδε ὑπερ δοθήσεται. 35
20 καὶ τῇ τεκοῦσαν καὶ σὲ δύο θέμοσπόρω
σώσει· τί τούτων οὐχὶ δέξασθαι καλόν;
τῇν οὐκ ἐμὴν πλὴν <ἢ> φύσει δώσω κόρην

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

θῦσαι πρὸ γαίας. εἰ γὰρ αἰρεθήσεται
40 πόλις, τί παιδῶν τῶν ἐμῶν μέτεστί μοι;
οὐκοῦν ἀπαντα τοῦν γ' ἐμοὶ σωθήσεται,
ἀρξονσιν ἄλλοι, τήνδ' ἐγὼ σώσω πόλιν.
ἐκεῖνο δ' οὗ <τὸ> πλεῖστον ἐν κοινῷ μέρος
οὐκ ἔσθ' ἐκούσης τῆς ἐμῆς ψυχῆς ἄτερ,
45 προγόνων παλαιὰ θέσμι' <δσ>τις ἐκβαλεῖ·
οὐδ' ἀντ' ἐλάας χρυσέας τε Γοργόνος
τρίαιναν δρυθὴν στᾶσαν ἐν πόλεως βάθροις
Εὔμολπος οὐδὲ Θρῆξ ἀναστέψει λεώς
στεφάνοισι, Παλλὰς δ' οὐδαμοῦ τιμήσεται.
50 χρῆσθ', ὡς πολῖται, τοῖς ἐμοῖς λοχεύμασιν,
σώζεσθε, {καὶ} νικᾶτ'. ἀντὶ γὰρ ψυχῆς μιᾶς
οὐκ ἔσθ' δπως ὑμῖν {τήνδ'} ἐγὼ οὐ σώσω πόλιν.
ὡς πατρίς, εἴθε πάντες οἱ ναίουσί σε
οὗτῳ φιλοῦεν ὡς ἐγώ· καὶ ὁδίως
55 οἰκοῦμεν ἀν σε, κούδεν ἀν πάσχοις κακόν.

25
101 Ταῦτα ὡς ἀνδρες τοὺς πατέρας ὑμῶν ἐπαίδευε. φύσει
γὰρ οὐσῶν φιλοτέκνων πασῶν τῶν γυναικῶν, ταύτην
ἐποίησε τὴν πατρίδα μᾶλλον τῶν παιδῶν φιλοῦσαν, ἐνδει- 20
κνύμενος δτι εἶπερ αἱ γυναικες τοῦτο τολμήσουσι ποιεῖν,
τοὺς γ' ἀνδρας ἀνυπέρβλητόν τινα δεῖ τὴν εὔνοιαν ὑπὲρ

τῆς πατρίδος ἔχειν, καὶ μὴ φεύγειν αὐτὴν ἐγκαταλιπόντας,
μηδὲ καταισχύνειν πρὸς ἄπαντας τοὺς Ἑλληνας, ὡσπερ
Λεωκράτης.

Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τῶν Ομήρου παρασχέσθαι ἐπῶν. ²⁶
¹⁰² 5 οὗτο γὰρ ὑπέλαβον ὑμῶν οἱ πατέρες σπουδαῖον εἶναι ποιη-
τὴν, ὥστε νόμον ἔθεντο καθ' ἐκάστην πεντετηρίδα τῶν
Παναθηναίων μόνου τῶν ἄλλων ποιητῶν ὁμοφωνεῖσθαι τὰ
ἔπη, ἐπίδειξιν ποιούμενοι πρὸς τοὺς Ἑλληνας, δτι τὰ κάλ-
λιστα τῶν ἔργων προηροῦντο. εἰκότως· οἱ μὲν γὰρ νόμοι
10 διὰ τὴν συντομίαν οὐ διδάσκουσιν, ἀλλ' ἐπιτάττουσιν ἀ-
δεῖ ποιεῖν, οἱ δὲ ποιηταὶ μιμούμενοι τὸν ἀνθρώπινον βίον,
τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων | ἐκλεξάμενοι, μετὰ λόγου καὶ ^{p. 162} 103
ἀποδείξεως τοὺς ἀνθρώπους συμπείθουσιν. Ἐκτωρ γὰρ
τοῖς Τρωσὶ παρακελευόμενος ὑπὲρ τῆς πατρίδος τάδ'
15 εἴρηκεν.

ἀλλὰ μάχεσθ' ἐπὶ υησὶ διαμπερές. δς δέ κεν ὅμεων
βλήμενος ἦε τυπεὶς θάνατον καὶ πότμον ἐπίσπη,
τεθνάτω. οὐ οἱ ἀεικὲς ἀμυνομένω περὶ πάτρος
τεθνάμεν· ἀλλ' ἄλοχός τε σόη καὶ νήπια τέκνα,
20 καὶ κλῆρος καὶ οἶκος ἀκήρατος, εἴ κεν Ἀχαιοί
οἴχωνται σὺν υησὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.

Τούτων τῶν ἐπῶν ἀκούοντες ὡς ἀνδρες οἱ πρόγονοι ὑμῶν, ²⁷
καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων ζηλοῦντες, οὗτοις ἔσχον πρὸς
ἀρετὴν, ὥστ' οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πατρίδος, ἀλλὰ
25 καὶ πάσης <τῆς> Ἑλλάδος ως κοινῆς <πατρίδος> ἥθελον

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

ἀποθνήσκειν. οἱ γοῦν ἐν Μαραθῶνι παραταξάμενοι τοῖς
βαρβάροις τὸν ἔξ ἀπάσης τῆς Ἀσίας στόλον ἐκράτησαν,
τοῖς ἴδιοις κινδύνοις κοινὴν ἄδειαν ἅπασι τοῖς Ἑλλησι κτώ-
μενοι, οὐκ ἐπὶ τῇ δόξῃ μέγα φρονοῦντες, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ταύ-
της ἄξια πράττειν, τῶν μὲν Ἑλλήνων προστάτας, τῶν δὲ 5
βαρβάρων δεσπότας ἑαυτοὺς καθιστάντες· οὐ γὰρ λόγῳ
τὴν ἀρετὴν ἐπετήδευον, ἀλλ' ἔργῳ πᾶσιν ἐνεδείκνυντο.
28
105 τοιγαροῦν οὕτως ἥσαν ἀνδρες σπουδαῖοι καὶ κοινῇ καὶ ἴδιᾳ
οἱ τότε τὴν πόλιν οἰκοῦντες, ὡστε τοῖς ἀνδρειοτάτοις
Λακεδαιμονίοις ἐν τοῖς ἔμποοσθεν χρόνοις πολεμοῦσι 10
πρὸς Μεσσηνίους ἀνεῖλεν ὁ θεός, παρ' ἡμῶν ἡγεμόνα
λαβεῖν καὶ νικήσειν τοὺς ἐναντίους. καίτοι εἰ τοῖν ἀφ'
Ἡρακλέους γεγενημένοιν, οἱ ἀεὶ βασιλεύοντιν ἐν Σπάρτῃ,
τοὺς παρ' ἡμῶν ἡγεμόνας ἀμείνους ὁ θεός ἔκρινε, πῶς
106 οὐκ ἀνυπέρβλητον χρὴ τὴν ἐκείνων ἀρετὴν νομίζειν; τίς 15
γὰρ οὐκ οἶδε τῶν Ἑλλήνων, δτι Τυραῖον στρατηγὸν ἔλα-
βον παρὰ τῆς πόλεως, μεθ' οὗ καὶ τῶν πολεμίων ἐκράτη-
σαν, καὶ τὴν περὶ τοὺς νέους ἐπιμέλειαν συνετάξαντο οὐ
μόνον εἰς τὸν παρόντα κίνδυνον, ἀλλ' εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα
βουλευσάμενοι καλῶς. κατέλιπεν γὰρ αὐτοῖς ἐλεγεῖα 20
107 ποιήσας, ὃν ἀκούοντες παιδεύονται πρὸς ἀνδρείαν· καὶ
περὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς οὐδένα λόγον ἔχοντες, περὶ τού-
τον οὕτω σφόδρα ἐσπουδάκασιν, ὡστε νόμον ἔθεντο, δταν
ἐν τοῖς ὅπλοις ἐξεστρατευμένοι ὅσι, καλεῖν ἐπὶ τὴν τοῦ

βασιλέως σκηνὴν ἀκουσομένους τῶν Τυρταίον ποιημάτων ἄπαντας, νομίζοντες οὗτος ἀν αὐτοὺς μάλιστα πρὸ τῆς πατρίδος ἐθέλειν ἀποθνήσκειν. χρήσιμον δ' ἔστι καὶ τούτων ἀκοῦσαι τῶν ἐλεγείων, ἵν' ἐπίστησθε οἷα ποιοῦντες εὐδοκίμουν παρ' ἐκείνοις.

τεθνάμεναι γὰρ καλὸν ἐνὶ προμάχοισι πεσόντα
ἄνδρον ἀγαθόν, περὶ δὲ πατρίδι μαρνάμενον.
ἢν δ' αὐτοῦ προλιπόντα πόλιν καὶ πίονας ἀγρούς
πτωχεύειν πάντων ἔστ' ἀνιηρότατον,
10 πλαζόμενον σὺν μητρὶ φίλη καὶ πατρὶ γέροντι 5
παισί τε σὺν μικροῖς κονριδίῃ τ' ἀλόχῳ.
εχθρὸς μὲν γὰρ τοῖσι μετέσσεται, οὓς κεν ἴκηται
χρημασύνη τ' εἴκων καὶ στυγερῇ πενίῃ,
αἰσχύνει δὲ γένος, κατὰ δὲ ἀγλαὸν εἶδος ἐλέγχει,
15 πᾶσα δὲ ἀτιμίη καὶ κακότης ἔπεται. 10
εἰ δὲ οὗτος ἀνδρός τοι ἀλωμένου οὐδεμί^ν ὥρη
γίγνεται οὐδὲ αἰδὼς οὗτος δύσω γένεος,

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

θυμῷ γῆς περὶ τῆσδε μαχώμεθα, καὶ περὶ παίδων
θνήσκωμεν ψυχέων μηκέτι φειδόμενοι.

p. 163 15 | ὡ νέοι, ἀλλὰ μάχεσθε παρ' ἀλλήλοισι μένοντες,
μηδὲ φυγῆς αἰσχρῆς ἄρχετε μηδὲ φόβου,
ἀλλὰ μέγαν ποιεῖσθε καὶ ἄλκιμον ἐν φρεσὶ θυμόν,
μηδὲ φιλοψυχεῖτ' ἀνδράσι μαρνάμενοι.
τοὺς δὲ παλαιοτέρους, ἃν οὐκέτι γούνατ' ἔλαφοά,
20 μὴ καταλείποντες φεύγετε, τοὺς γεραιούς.
αἰσχρὸν γὰρ δὴ τοῦτο, μετὰ προμάχοισι πεσόντα
κεῖσθαι πρόσθε νέων ἀνδρα παλαιότερον,
ἡδη λευκὸν ἔχοντα κάρη πολιόν τε γένειον,
θυμὸν ἀποπνείοντ' ἄλκιμον ἐν κονίῃ,
25 αἰματόεντ' αἰδοῖα φίλησ' ἐν χερσὶν ἔχοντα
(αἰσχρὰ τά γ' ὀφθαλμοῖς καὶ νεμεσητὸν ἵδεῖν)
καὶ χρόα γυμνωθέντα. νέοισι δὲ πάντ' ἐπέοικεν,
ὅφρ' ἐρατῆς ἥβης ἀγλαὸν ἀνθος ἔχη.
ἀνδράσι μὲν θηητὸς ἵδεῖν, ἐρατὸς δὲ γυναιξὶν
30 ζωὸς ἐών, καλὸς δ' ἐν προμάχοισι πεσών.
ἀλλά τις εὖ διαβὰς μενέτω ποσὶν ἀμφοτέροισι
στηριχθεὶς ἐπὶ γῆς, χεῖλος ὁδοῦσι δακῶν.

5

10

15

20

108 Καλά γ' ὡ ἀνδρες καὶ χρήσιμα τοῖς βουλομένοις προσ-
έχειν. οὕτω τοίνυν εἶχον πρὸς ἀνδρείαν οἱ τούτων ἀκούον-
τες, ὅστε πρὸς τὴν πόλιν ἡμῶν περὶ τῆς ἥγεμονίας ἀμφι-
σβητεῖν, εἰκότως· τὰ γὰρ κάλλιστα τῶν ἔργων ἀμφοτέροις

ἢν κατειργασμένα. οἱ μὲν γὰρ πρόγονοι τοὺς βαρβάρους ἐνίκησαν, οἱ πρῶτοι τῆς Ἀττικῆς ἐπέβησαν, καὶ καταφανῆ ἐποίησαν τὴν ἀνδρείαν τοῦ πλούτου καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ πλήθους περιγιγνομένην· Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐν Θερμοπύ-
5 λαις παραταξάμενοι, ταῖς μὲν τύχαις οὐχ ὅμοίαις ἔχοη-
σαντο, τῇ δὲ ἀνδρείᾳ πολὺ πάντων διήνεγκαν. τοιγαροῦν 109
ἐπὶ τοῖς ἡρίοις {τοῦ βίου} μαρτύρια ἔστιν ἵδεῖν τῆς ἀρετῆς
αὐτῶν ἀναγεγραμμένα ἀληθῆ πρὸς ἄπαντας τοὺς Ἑλλη-
νας, ἐκείνοις μέν·

10 Ὡς ξεῖν², ἄγγειλον Λακεδαιμονίοις, δτι τῇδε
κείμεθα τοῖς κείνων πειθόμενοι νομίμοις,
τοῖς δὲ ὑμετέροις προγόνοις·

Ἐλλήνων προμαχοῦντες Ἀθηναῖοι Μαραθῶν
χρυσοφόρων Μήδων ἐστόρεσαν δύναμιν.

15 Ταῦτα ὡς <ἀνδρεῖς> Ἀθηναῖοι καὶ μνημονεύεσθαι καλά, καὶ 29
τοῖς πράξασιν ἔπαινος, καὶ τῇ πόλει δόξα ἀείμνηστος.
ἀλλ' οὐχ δὲ Λεωκράτης πεποίηκεν, ἀλλ' ἐκών τὴν ἐξ ἄπαν-
τος τοῦ αἰῶνος συνηθοισμένην τῇ πόλει δόξαν κατ-
ήσχυνεν. εἴαν μὲν οὖν αὐτὸν ἀποκτείνητε, δόξετε πᾶσιν
20 τοῖς Ἑλλησι καὶ ὑμεῖς τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων μισεῖν· εἰ δὲ
μή, καὶ τοὺς προγόνους τῆς παλαιᾶς δόξης ἀποστερήσετε,

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας μεγάλα βλάψετε. οἱ γὰρ ἐκείνους
μὴ θαυμάζοντες τοῦτον πειράσονται μιμεῖσθαι, νομίζον-
τες ἐκεῖνα μὲν παρὰ τοῖς παλαιοῖς εὐδοκιμεῖν, παρ’ ὑμῖν
δ’ ἀναίδειαν καὶ προδοσίαν καὶ δειλίαν κεκρίσθαι κάλλι-
στον.

5

30 111 *Eἰς <δὲ> μὴ δύνασθε ὅπ’ ἐμοῦ διδαχθῆναι, δην τρόπον
δεῖ πρὸς τοὺς τοιούτους ἔχειν, σκέψασθε ἐκείνους τίνα τρό-
πον ἐλάμβανον παρ’ αὐτῶν τὴν τιμωρίαν· ὥσπερ γὰρ τὰ
καλὰ τῶν ἔργων ἡπίσταντο ἐπιτηδεύειν, οὕτω καὶ τὰ
πονηρὰ προηροῦντο κολάζειν. ἐκεῖνοι γὰρ ὡς ἄνδρες θεω- 10
ρήσατε ὡς ὀργίζοντο τοῖς προδόταις καὶ κοινοὺς ἔχθροὺς
112 p. 164 ἐνόμιζον εἶναι τῆς πόλεως. Φρυνίχον γὰρ | ἀποσφαγέντος
νύκτῳ παρὰ τὴν κρήνην τὴν ἐν τοῖς οἰστοῖς ὑπὸ Ἀπολλο-
δώρου καὶ Θρασυβούλου, καὶ τούτων ληφθέντων καὶ εἰς
τὸ δεσμωτήριον ἀποτεθέντων ὑπὸ τῶν τοῦ Φρυνίχου 15
φίλων, αἰσθόμενος δὲ δῆμος τὸ γεγονός τούς τε εἰρχθέντας
ἔξήγαγε, καὶ βασάνων γενομένων τὸ πρᾶγμα ἀνέκρινε, καὶ
ζητῶν εὗρε τὸν μὲν Φρύνιχον προδιδόντα τὴν πόλιν, τοὺς
113 δὲ ἀποκτείναντας αὐτὸν ἀδίκως εἰρχθέντας· καὶ ψηφίζεται
ό δῆμος Κοιτίου εἰπόντος, τὸν μὲν νεκρὸν κρίνειν προδο- 20
σίας, καὶν δόξῃ προδότης ὃν ἐν τῇ χώρᾳ τεθάφθαι, τά γε
ὅστα αὐτοῦ ἀνορύξαι καὶ ἐξορίσαι ἔξω τῆς Αττικῆς, δπως
ἄν μη κέηται ἐν τῇ χώρᾳ μηδὲ τὰ ὅστα τοῦ τὴν χώραν καὶ
114 τὴν πόλιν προδιδόντος. ἐψηφίσαντο δὲ {τινὲς} καὶ ἐὰν ἀπο-*

λογῶνται τινες ὑπὲρ τοῦ τετελευτηκότος, ἐὰν ἀλῷ ὁ τεθνηκώς, ἐνόχους εἶναι καὶ τούτους τοῖς αὐτοῖς ἐπιτιμίοις· οὕτως οὐδὲ βοηθεῖν τοῖς τοὺς ἄλλους ἐγκαταλείπονσιν ἥγοῦντο δίκαιον εἶναι, ἀλλ' ὅμοίως ἀν προδοῦναι τὴν πόλιν 5 καὶ τὸν διασώζοντα τὸν προδότην. τοιγαροῦν οὗτοι μισοῦντες τοὺς ἀδικοῦντας, καὶ τὰ τοιαῦτα κατ' αὐτῶν ψηφιζόμενοι, ἀσφαλῶς ἐκ τῶν κινδύνων ἀπηλλάττοντο. λαβὲ δ' αὐτοῖς τὸ ψήφισμα γραμματεῦ, καὶ ἀνάγνωθι.

ΨΗΦΙΣΜΑ

10 Άκούετε ὦ ἄνδρες τούτου τοῦ ψηφίσματος. ἔπειτα 115
ἐκεῖνοι μὲν τὰ τοῦ προδότου ὀστᾶ ἀνορύξαντες ἐκ τῆς
Ἀττικῆς ἐξώρισαν, καὶ τοὺς ἀπολογούμενους ὑπὲρ αὐτοῦ
Ἄρισταρχον καὶ Ἀλεξικλέα ἀπέκτειναν καὶ οὐδὲ ἐν
τῇ χώρᾳ ταφῆναι ἐπέτρεψαν· ὑμεῖς δ' αὐτὸς τὸ σῶμα
15 τὸ προδεδωκός τὴν πόλιν ζῶν καὶ ὑποχείριον ἔχοντες
τῇ ψήφῳ ἀτιμώρητον ἐάσετε; καὶ τοσοῦτόν γ' ἔσεσθε 116
τῶν προγόνων χείρους, ὅσον ἐκεῖνοι μὲν τοὺς λόγω μό-
νον τῷ προδότῃ βοηθήσαντας ταῖς ἐσχάταις τιμωρίαις
μετῆλθον, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν τὸν ἔργων καὶ οὐ λόγω τὸν
20 δῆμον ἐγκαταλιπόντα ὡς οὐδὲν ἀδικοῦντα ἀφήσετε; μὴ
δῆτα ὦ ἄνδρες δικασταί· <οὔτε γὰρ ἔμφυτον> ὑμῖν οὔτε
πάτριον, ἀναξίως ὑμῶν αὐτῶν ψηφίζεσθαι. καὶ γὰρ εἰ μὲν
ἐν τι τοιοῦτον γεγονός ἦν ψήφισμα, εἶχεν ἀν τις εἰπεῖν
ὡς δι' ὀργὴν μᾶλλον ἢ δι' ἀλήθειαν ἐποιήσαντο· δταν δὲ
25 παρὰ πάντων ὅμοίως εἰληφότες ὥσι τὴν αὐτὴν τιμωρίαν,

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

πῶς οὐκ εὔδηλον ὅτι φύσει πᾶσι τοῖς τοιούτοις ἔργοις ἐπο-
117 λέμουν; "Ιππαρχον γὰρ τὸν Χάρμον, οὐχ ὑπομείναντα τὴν
περὶ τῆς προδοσίας ἐν τῷ δήμῳ κοίσιν, ἀλλ' ἔργοιν τὸν
ἀγῶνα ἔάσαντα, θανάτῳ τοῦτον ζημιώσαντες, ἐπειδὴ τῆς
ἀδικίας οὐκ ἔλαβον τὸ σῶμα ὅμηρον, τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐξ 5
ἀκροπόλεως καθελόντες καὶ συγχωνεύσαντες καὶ ποιήσαν-
τες στήλην, ἐψηφίσαντο εἰς ταύτην ἀναγράφειν τοὺς ἀλιτη-
ρίους καὶ τοὺς προδότας· καὶ αὐτὸς ὁ "Ιππαρχος ἐν ταύτῃ τῇ
118 στήλῃ ἀναγέγραπται, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ προδόται. καὶ μοι
λαβὲ πρῶτον μὲν τὸ ψήφισμα, καθ' ὃ ἡ εἰκὼν τοῦ Ιππάρχου 10
{τοῦ προδότου} ἐξ ἀκροπόλεως καθηρέθη, ἐπειτα τῆς
στήλης τὸ ὑπόγραμμα, καὶ τοὺς ὕστερον προσαναγραφέν-
τας προδότας εἰς ταύτην τὴν στήλην, καὶ ἀναγίγνωσκε
γραμματεῦ.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΚΑΙ ΥΠΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΣΤΗΛΗΣ

15

119 *Tί δοκοῦσιν ὑμῖν ὡς ἄνδρες; ἀρά γ' δμοίως ὑμῖν περὶ τῶν
ἀδικούντων γιγνώσκειν, καὶ οὐκ, ἐπειδὴ καὶ τὸ σῶμα οὐκ
ἐδύναντο ὑποχείριον τοῦ προδότου λαβεῖν, τὸ μνημεῖον
{τοῦ προδότου} ἀνελόντες ταῖς ἐνδεχομέναις τιμωρίαις 20
ἐκόλασαν; οὐχ δπως τὸν χαλκοῦν ἄνδριάντα συγχωνεύ-
σειαν, ἀλλ' ἵνα τοῖς ἐπιγιγνομένοις παράδειγμα εἰς τὸν
λοιπὸν χρόνον ὡς εἶχον πρὸς τοὺς προδότας καταλίποιεν.
120 *Λαβὲ δ' αὐτοῖς καὶ τὸ ἔτερον ψήφισμα <τὸ> περὶ τῶν
εἰς Δεκέλειαν μεταστάντων, ὅτε ὁ δῆμος ὑπὸ Λακεδαι-* 25*

μονίων ἐπολιορκεῖτο, ὅπως εἰδῶσιν ὅτι περὶ τῶν προ-
δοτῶν οἱ πρόγονοι δμοίας καὶ ἀκολούθους ἄλλήλαις τὰς
τιμωρίας ἐποιοῦντο. ἀναγίγνωσκε γραμματεῦ.

ΨΗΦΙΣΜΑ

- 5 Άκούετε ὡς ἄνδρες καὶ τούτον τοῦ | ψηφίσματος, ¹²¹ p. 165
ὅτι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ μεταστάντων εἰς Δεκέλειαν κατ-
έγνωσαν, καὶ ἐψηφίσαντο, ἐάν τις αὐτῶν ἐπανιὼν ἀλίσκη-
ται, ἀπαγαγεῖν Αθηναίων τὸν βουλόμενον πρὸς τοὺς
θεσμοθέτας, παραλαβόντας δὲ παραδοῦναι τῷ ἐπὶ τοῦ
10 δρύγματος. ἔπειτα ἐκεῖνοι μὲν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ μετα-
στάντας οὗτος ἐκόλαζον, ὑμεῖς δὲ τὸν ἐκ τῆς πόλεως καὶ
τῆς χώρας ἐν τῷ πολέμῳ φυγόντα εἰς Ρόδον καὶ προδόντα
τὸν δῆμον οὐκ ἀποκτενεῖτε; πῶς οὖν δόξετε ἀπόγονοι εἶναι
ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν;
- 15 Άξιον τοίνυν ἀκοῦσαι καὶ *〈τοῦ〉* περὶ τοῦ ἐν Σαλαμῖνι 122
τελευτήσαντος γενομένου ψηφίσματος, δν ἡ βουλή, ὅτι
λόγῳ μόνον ἐνεχείρει προδιδόναι τὴν πόλιν, περιελομένη
τοὺς στεφάνους αὐτοχειρὶ ἀπέκτεινεν. γενναῖον δὲ ὡς ἄν-
δρες τὸ ψήφισμα καὶ ἄξιον τῶν ὑμετέρων προγόνων, δικαί-
20 ως· εὐγενεῖς γὰρ οὐ μόνον τὰς ψυχάς, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν
ἀδικούντων τιμωρίας ἐκέκτηντο.

ΨΗΦΙΣΜΑ

Tί οὖν ὡς ἄνδρες; ἀρά γε ὑμῖν δοκεῖ βουλομένοις μιμεῖ- 123
σθαι τοὺς προγόνους πάτριον εἶναι Λεωκράτην μὴ οὐκ ἀπο-
25 κτεῖναι; διότε γὰρ ἐκεῖνοι τὸν ἀνάστατον τὴν πόλιν οὖσαν
λόγῳ μόνον προδιδόντα οὗτος ἀπέκτειναν, τί ὑμᾶς προσ-

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

ήκει τὸν ἔργῳ καὶ οὐ λόγῳ τὴν οἰκουμένην ἐκλιπόντα ποιῆσαι; ἀρ' οὐχ ὑπερβαλέσθαι ἐκείνους τῇ τιμωρίᾳ; καὶ ὅτ' ἐκεῖνοι τοὺς ἐπιχειρήσαντας τῆς παρὰ τοῦ δῆμου σωτηρίας *(τὴν πόλιν)* ἀποστερεῖν οὕτως ἐκόλασαν, τί ὑμᾶς προσήκει τὸν αὐτοῦ τοῦ δῆμου τὴν σωτηρίαν προδόντα ποιῆσαι; 5 καὶ ὅτε ὑπὲρ τῆς δόξης ἐκεῖνοι τοὺς αἰτίους οὕτως ἐτιμωροῦντο, τί ὑμᾶς ὑπὲρ τῆς πατρίδος προσήκει ποιεῖν;

- 124 *'Ικανὰ μὲν οὖν καὶ ταῦτα τὴν τῶν προγόνων γνῶναι διάνοιαν, ὡς εἶχον πρὸς τοὺς παρανομοῦντας εἰς τὴν πόλιν· οὐ μὴν ἀλλ' ἔτι βούλομαι τῆς στήλης ἀκοῦσαι ύμᾶς τῆς 10 ἐν τῷ βουλευτηρίῳ περὶ τῶν προδοτῶν καὶ τῶν τὸν δῆμον καταλυόντων· τὸ γὰρ μετὰ πολλῶν παραδειγμάτων διδάσκειν δαδίαν ύμῖν τὴν κρίσιν καθίστησι. μετὰ γὰρ τοὺς τριάκοντα οἱ πατέρες ύμῶν, πεπονθότες ύπὸ τῶν πολιτῶν, οἴα οὐδεὶς πώποτε τῶν Ἑλλήνων ἤξιώσε, καὶ μόλις εἰς 15 τὴν ἑαυτῶν κατεληλυθότες, ἀπάσας τὰς ὁδοὺς τῶν ἀδικημάτων ἐνέφραξαν, πεπειραμένοι καὶ εἰδότες τὰς ἀρχὰς καὶ 125 τὰς ἐφόδους τῶν τὸν δῆμον προδιδόντων. ἐψηφίσαντο γὰρ καὶ ὕμοσαν, ἐάν τις τυραννίδι ἐπιτιθῆται ἢ τὴν πόλιν προδιδῷ ἢ τὸν δῆμον καταλύῃ, τὸν αἰσθανόμενον καθαρὸν 20 εἶναι ἀποκτείναντα, καὶ κρείττον ἔδοξεν αὐτοῖς τοὺς τὴν αἰτίαν ἔχοντας τεθνάναι μᾶλλον ἢ πειραθέντας μετὰ ἀληθείας αὐτοὺς δουλεύειν· ἀρχὴν γὰρ οὕτως φοντο δεῖν ζῆν τοὺς πολίτας, ὥστε μηδὲ εἰς ὑποψίαν ἐλθεῖν μηδένα τούτων τῶν ἀδικημάτων. καί μοι λαβὲ τὸ ψήφισμα.* 25

ΨΗΦΙΣΜΑ

Ταῦτα ὡς ἄνδρες ἔγραφαν εἰς τὴν στήλην, καὶ ταύτην 126
ἔστησαν εἰς τὸ βουλευτήριον, ύπόμνημα τοῖς καθ' ἐκά-
στην ἡμέραν συντιοῦσι καὶ βουλευομένοις ύπερ τῆς πατρί-
δος, ὃς δεῖ πρὸς τοὺς τοιούτους ἔχειν. καὶ διὰ τοῦτο ἂν τις
αἴσθηται μόνον μέλλοντας αὐτοὺς τούτων τι ποιεῖν, ἀπο-
κτενεῖν συνώμοσαν, εἰκότως. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἀδικημά-
των ύστέρας δεῖ τετάχθαι τὰς τιμωρίας, προδοσίας δὲ καὶ
δήμου καταλύσεως προτέρας. εἰ γὰρ προήσεσθε τοῦτον
10 τὸν καιρὸν, ἐν ὧ μέλλουσιν ἔκεινοι κατὰ τῆς πατρίδος
φαῦλόν τι πράττειν, οὐκ ἔστιν ύμῖν μετὰ ταῦτα δίκην παρ'
αὐτῶν ἀδικούντων λαβεῖν· κρείττους γὰρ ἥδη γίγνονται
τῆς παρὰ τῶν ἀδικούμενων τιμωρίας.

Ἐνθυμεῖσθε τοίνυν ὡς ἄνδρες τῆς προνοίας ταύτης καὶ 31
127 τῶν ἔργων ἀξίως, καὶ μὴ ἐπιλανθάνεσθε ἐν τῇ ψήφῳ,
οἷων ἀνδρῶν ἔκγονοί ἔστε, ἀλλὰ παρακελεύεσθε ύμῖν αὐτοῖς,
ὅπως δμοια ἔκείνοις καὶ ἀκόλουθα ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ
ἐψηφισμένοι ἐκ τοῦ δικαστηρίου ἔξιητε. ύπομνήματα δ'
ἔχετε καὶ παραδείγματα τῆς ἔκείνων τιμωρίας τὰ ἐν τοῖς
20 περὶ τῶν ἀδικούντων ψηφίσμασιν ὠρισμένα· διομωμό-
κατε δ' ἐν τῷ ψηφίσματι τῷ Δημοφάντου, κτενεῖν τὸν
τὴν πατρίδα προδιδόντα καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ χειρὶ καὶ
ψήφῳ. μὴ γὰρ οἴεσθε τῶν μὲν οὐσιῶν, ἃς ἂν οἱ πρόγονοι |
καταλίπωσι, κληρονόμοι εἶναι, τῶν δ' ὅρκων καὶ τῆς p.166

ΛΥΚΟΥΡΙΟΥ

πίστεως, ἢν δόντες οἱ πατέρες ὑμῶν ὅμηρον τοῖς θεοῖς τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας τῆς πόλεως μετεῖχον, ταύτης δὲ μὴ κληρονομεῖν.

- 32** 128 Οὐ μόνον τοίνυν ἡ πόλις ὑμῶν οὕτως ἔσχεν πρὸς τοὺς προδιδόντας, ἀλλὰ καὶ Λακεδαιμόνιοι. καὶ μή μοι ἀχθε- 5 σιθῆτε ὃ ἄνδρες, εἰ πολλάκις μέμνημαι τῶν ἀνδρῶν τούτων· καλὸν γάρ ἐστιν ἐκ πόλεως εἰνομουμένης περὶ τῶν δικαίων παραδείγματα λαμβάνειν, <ἴν?> ἀσφαλέστερον {γὰρ} ἔκαστος ὑμῶν τὴν δικαίαν καὶ τὴν εὔορκον ψῆφον θῆται. Πανσανίαν γὰρ τὸν βασιλέα αὐτῶν προδιδόντα τῷ Πέρσῃ 10 τὴν Ελλάδα λαβόντες, ἐπειδὴ ἔφθασε καταφυγὴν εἰς τὸ τῆς Χαλκιοίκου ἴερόν, τὴν θύραν ἀποικοδομήσαντες καὶ τὴν ὁροφὴν ἀποσκευάσαντες καὶ κύκλῳ περιστρατοπεδεύ-
129 σαντες, οὐ πρότερον ἀπῆλθον πρὶν ἢ τῷ λιμῷ ἀπέκτειναν, καὶ πᾶσιν ἐπίσημον ἐποίησαν τὴν τιμωρίαν, ὅτι οὐδὲ¹⁵ αἱ παρὰ τῶν θεῶν ἐπικουρίαι τοῖς προδόταις βοηθοῦσιν, εἰκότως· οὐδὲν γὰρ πρότερον ἀδικοῦσιν ἢ περὶ τοὺς θεοὺς ἀσεβοῦσι, τῶν πατρίων νομίμων αὐτοὺς ἀποστεροῦντες. μέγιστον δὲ τῶν ἐκεῖ γεγενημένων τεκμήριόν ἐστιν ὃ μέλλω λέγειν· νόμον γὰρ ἔθεντο περὶ ἀπάντων τῶν μὴ ²⁰θελόντων ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδυνεύειν, διαρρήδην λέγοντα ἀποθνήσκειν, εἰς αὐτὸ τοῦτο τὴν τιμωρίαν τάξαντες, εἰς δὲ μάλιστα φοβούμενοι τυγχάνουσι, καὶ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν ὑπεύθυνον ἐποίησαν κινδύνῳ μετ' αἰσχύνης. ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι οὐ λόγον ἀναπόδεικτον εἰρηκα, ἀλλὰ μετ' ἀληθείας 25 ὑμῖν παραδείγματα, φέρε αὐτοῖς τὸν νόμον.

NOMOS LAKELEIAIMONION

Ἐνθυμεῖσθε δή, ώς καλὸς ὁ νόμος, ὁ ἄνδρες, καὶ σύμ- 130
φορος οὐ μόνον ἐκείνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις.
οὐ γάρ παρὰ τῶν πολιτῶν φόβος ἵσχυρὸς ὥν ἀναγκάσει
5 τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους κινδύνους ὑπομένειν· τίς γὰρ
ὅρῶν θανάτῳ ζημιούμενον τὸν προδότην, ἐν τοῖς κινδύνοις
ἐκλείψει τὴν πατρίδα; ἢ τίς παρὰ τὸ συμφέρον τῆς πόλεως
φιλοψυχήσει, εἰδὼς ὑποκειμένην αὐτῷ <ταύτην> τιμωρίαν;
οὐδεμίαν γὰρ ἄλλην δεῖ ζημίαν εἶναι τῆς δειλίας ἢ θάνα-
10 τον· εἰδότες γὰρ ὅτι δυοῖν κινδύνοιν ὑποκειμένοιν, ἀναγκαῖον
ἔσται θατέρου μετασχεῖν, πολὺ μᾶλλον αἰρήσονται τὸν πρὸς
τοὺς πολεμίους ἢ τὸν πρὸς τοὺς νόμους καὶ τοὺς πολίτας.

Τοσούτῳ δ' ἀν δικαιότερον οὗτος ἀποθάνοι τῶν ἐκ 33
131 τῶν στρατοπέδων φευγόντων, ὅσον οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν
15 ἥκουσιν, ώς ὑπὲρ ταύτης μαχούμενοι ἢ κοινῇ μετὰ τῶν
ἄλλων πολιτῶν συνατυχήσοντες, οὗτοσὶ δ' ἐκ τῆς πατρίδος
ἔφυγεν, ἴδιᾳ τὴν σωτηρίαν ποριζόμενος, οὐδὲ ὑπὲρ τῆς ἴδιας
ἔστίας ἀμύνεσθαι τολμήσας, ἀλλὰ μόνος οὗτος τῶν πάν-
των ἀνθρώπων καὶ τὰ τῆς φύσεως οἰκεῖα καὶ ἀναγκαῖα
20 προδέδωκεν, ἢ καὶ τοῖς ἀλόγοις ζῷοις μέγιστα καὶ σπου-
δαιότατα διείληπται. τὰ γοῦν {ζῶα} πετεινὰ ἢ μάλιστα πέ- 132
φυκε πρὸς τάχος, ἔστιν ἴδεῖν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν νεοττιᾶς ἐθέ-
λοντα ἀποθνήσκειν· ὅθεν καὶ τῶν ποιητῶν τινες εἰρήκασιν·

οὐδὲ ἀγρία γὰρ ὅρνις, ἢν πλάσῃ δόμον,
25 ἄλλην νεοσσούς ἡξίωσεν ἐντεκεῖν.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

34 ἀλλὰ Λεωκράτης τοσοῦτον ὑπερβέβληκε δειλίᾳ, ὥστε
133 τὴν πατρίδα τοῖς πολεμίοις ἐγκατέλιπε. τοιγαροῦν οὐδε-
μία πόλις αὐτὸν εἴασε παρ' αὐτῇ μετοικεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον
τῶν ἀνδροφόνων ἥλαυνεν, εἰκότως· οἱ μὲν γὰρ φόνου φεύ-
γοντες εἰς ἔτέραν πόλιν μεταστάντες οὐκ ἔχουσιν ἔχθροὺς 5
τοὺς ὑποδεξαμένους, τοῦτον δὲ τίς ἀν ὑποδέξαιτο πόλις;
δος γὰρ ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ πατρίδος οὐκ ἐβοήθησεν, ταχύ γ'
ἀν ὑπὲρ τῆς ἀλλοτρίας κίνδυνόν τιν' ὑπομείνειεν. κακοὶ
γὰρ καὶ πολῖται καὶ ξένοι καὶ ἴδια φίλοι οἱ τοιοῦτοι τῶν
ἀνθρώπων εἰσίν, οἱ τῶν μὲν ἀγαθῶν τῶν τῆς πόλεως μεθ- 10
134 ἔξουσιν, ἐν δὲ ταῖς ἀτυχίαις οὐδὲ βοηθείας ἀξιώσουσι. καί-
p. 167 τοι τὸν ὑπὸ τῶν μηδὲν | ἀδικούμενων μισούμενον καὶ ἐξ-
ελαννόμενον, τί δεῖ παθεῖν ὑφ' ὑμῶν τῶν τὰ δεινότατα
πεπονθότων; ἀρ' οὐ τῆς ἐσχάτης τιμωρίας τυγχάνειν;
καὶ μὴν ὡς ἄνδρες τῶν πώποτε προδοτῶν δικαιότατ' ἀν 15
Λεωκράτης, εἴ τις μείζων εἴη τιμωρία θανάτου, ταύτην
ὑπόσχοι. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι προδόται, μέλλοντες ἀδικεῖν
ὅταν {μὴ} ληφθῶσι, τιμωρίαν ὑπέχουσιν· οὗτος δὲ μόνος
διαπεπραγμένος ὅπερ ἐπεχείρησε, τὴν πόλιν ἐγκαταλιπὼν
κρίνεται. 20

35 135 Θαυμάζω δὲ καὶ τῶν συνηγορεῖν αὐτῷ μελλόντων, διὰ
τί ποτε τοῦτον ἀξιώσουσιν ἀποφυγεῖν. πότερον διὰ τὴν
πρὸς αὐτοὺς φιλίαν; ἀλλ' ἔμοιγε δοκοῦσι δικαίως οὐκ ἀν
χάριτος τυχεῖν, ἀλλ' ἀποθανεῖν, ὅτι χρῆσθαι τούτῳ τολ-
μῶσι. πρὸν μὲν γὰρ τοῦτο πρᾶξαι Λεωκράτην, ἄδηλον ἦν 25
ὅποιοί τινες ὅντες ἐτύγχανον, νῦν δὲ πᾶσιν φανερὸν ὅτι
τοῖς αὐτοῖς ἥθεσι χρώμενοι τὴν πρὸς τοῦτον φιλίαν δια-
φυλάττουσιν, ὥστε πολὺ πρότερον ὑπὲρ αὐτῶν αὐτοῖς
ἐστιν ἀπολογητέον, ἢ τοῦτον παρ' ὑμῶν ἔξαιτητέον.

‘Ηγοῦμαι δ’ ἔγωγε καὶ τὸν πατέρα αὐτῷ τὸν τετε- 136
λευτηκότα, εἴ τις ἄρδ’ ἔστιν αἰσθησις τοῖς ἐκεῖ περὶ τῶν
ἐνθάδε γιγνομένων, ἀπάντων ἀν χαλεπώτατον γενέσθαι
δικαστήν, οὗ τὴν χαλκῆν εἰκόνα ἔκδοτον κατέλιπε τοῖς
5 πολεμίοις ἐν τῷ τοῦ Διὸς <τοῦ> Σωτῆρος ἴεροσυλῆσαι καὶ
αἰκίσασθαι, καὶ ἦν ἐκεῖνος ἔστησε μνημεῖον τῆς αὐτοῦ
μετριότητος, ταύτην αὐτὸς ἐπονείδιστον ἐποίησε· τοιούτου
γὰρ νίοῦ πατὴρ προσαγορεύεται. διὸ καὶ πολλοί μοι προσ- 137
εληλύθασιν ὡς ἀνδρες ἐρωτῶντες, διὰ τί οὐκ ἐνέγραψα
10 τοῦτο εἰς τὴν εἰσαγγελίαν, προδεδωκέναι τὴν εἰκόνα τὴν
τοῦ πατρός, τὴν ἐν τῷ τοῦ Διὸς τοῦ Σωτῆρος ἀνακειμέ-
νην. ἔγὼ δ’ ὡς ἀνδρες οὐκ ἥγνόουν τοῦτο τάδίκημ’ ἄξιον
<δν> τῆς μεγίστης τιμωρίας, ἀλλ’ οὐχ ἥγούμην δεῖν περὶ
προδοσίας τοῦτον κρίνων ὄνομα Διὸς Σωτῆρος ἐπιγράψαι
15 πρὸς τὴν εἰσαγγελίαν.

Ἐκπέπληγμαι δὲ μάλιστα ἐπὶ τοῖς μήτε γένει μήτε 138
φιλίᾳ μηδὲν προσήκουσι, μισθοῦ δὲ συναπολογούμένοις
ἀεὶ τοῖς κρινομένοις, εἰ λελήθασιν ὑμᾶς τῆς ἐσχάτης
δργῆς δικαίως ἀν τυγχάνοντες· τὸ γὰρ ὑπὲρ τῶν ἀδικησάν-
των ἀπολογεῖσθαι τεκμήριόν ἔστιν δτι καὶ τῶν πεπραγ-
μένων τοῖς τοιούτοις ἀν μετάσχοιεν. οὐ γὰρ δεῖ καθ’ ὑμῶν
γεγενῆσθαι δεινόν, ἀλλ’ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων καὶ τῆς
δημοκρατίας.

Καίτοι τινὲς αὐτῶν οὐκέτι τοῖς λόγοις ὑμᾶς παρα- 139
25 κρούσασθαι ζητοῦσιν, ἀλλ’ ἥδη ταῖς αὐτῶν λητονοργίαις
ἔξαιτεῖσθαι τοὺς κρινομένους ἀξιώσουσιν· ἐφ’ οἷς ἔγωγε
καὶ μάλιστ’ ἀγανακτῶ. εἰς γὰρ τὸν ἴδιον οἶκον αὐτὰς περι-

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

ποιησάμενοι, κοινὰς χάριτας ὑμᾶς ἀπαιτοῦσιν. οὐ γὰρ εἴ τις ἵπποτρόφηκεν ἢ κεχορήγηκε λαμπρῶς ἢ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τι δεδαπάνηκεν, ἄξιός ἐστιν παρ' ὑμῶν τοιαύτης χάριτος (ἐπὶ τούτοις γὰρ αὐτὸς μόνος στεφανοῦται, τοὺς ἄλλους οὐδὲν ὠφελῶν), ἀλλ' εἴ τις τετριηράρχηκε ⁵ λαμπρῶς ἢ τείχη τῇ πατρίδι περιέβαλεν ἢ πρὸς τὴν κοι-
140 νὴν σωτηρίαν ἐκ τῶν ἴδιων συνευπόρησε· ταῦτα γάρ ἐστι κοινῶς ὑπὲρ ὑμῶν ἀπάντων, καὶ ἐν μὲν τούτοις ἐστιν ἴδεῖν τὴν ἀρετὴν τῶν ἐπιδεδωκότων, ἐν ἐκείνοις δὲ τὴν εὐπορίαν {μόνον} τῶν δεδαπανηκότων. ἥγοῦμαι δ' ἔγωγε οὐδένα ¹⁰ {ἄν} οὕτω μεγάλα τὴν πόλιν εὑρεγετηκέναι, ὥστ' ἐξαίρετον ἀξιοῦν λαμβάνειν <ἄν> χάριν τὴν κατὰ τῶν προδιδόντων τιμωρίαν, οὐδ' οὕτως ἀνόητον ὥστε φιλοτιμεῖσθαι μὲν πρὸς τὴν πόλιν, τούτῳ δὲ βοηθεῖν δις αὐτοῦ πρώτου τὰς φιλοτιμίας ἡφάνισεν· εἰ μὴ νὴ Δία μὴ ταῦτα τῇ πατρίδι ¹⁵ καὶ τούτοις ἐστὶ συμφέροντα.

³⁶
¹⁴¹ **Ἐχρῆν** μὲν οὖν ὁ ἄνδρες, εἰ καὶ περὶ οὐδενὸς ἄλλου νόμιμόν ἐστι παῖδας καὶ γυναῖκας παρακαθισαμένους ἑαυτοῖς τοὺς δικαστὰς δικάζειν, ἀλλ' οὖν περὶ προδοσίας γε κρίνοντας οὕτως δσιον εἶναι τοῦτο πράττειν, ὅπως δπόσοι τοῦ ²⁰ κινδύνου μετεῖχον ἐν δφθαλμοῖς δντες καὶ δρώμενοι καὶ ἀναμιμήσκοντες δτι τοῦ κοινοῦ παρὰ πᾶσιν ἐλέον οὐκ |
p. 168 **ηξιώθησαν**, πικροτέρας τὰς γνώσεις κατὰ τοῦ ἀδικοῦντος παρεσκεύαζον. ἐπειδὴ δ' οὐ νόμιμον οὐδ' εἰδισμένον ἐστίν, ἀλλ' ἀναγκαῖον ὑμᾶς ὑπὲρ ἐκείνων δικάζειν, τιμωρησάμε- ²⁵ νοι γοῦν Λεωκράτη καὶ ἀποκτείναντες αὐτόν, ἀπαγγείλατε τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν παισὶν καὶ γυναιξίν, δτι ὑποχείριον ³⁰ λαβόντες τὸν προδότην αὐτῶν ἐτιμωρήσασθε. καὶ γὰρ δει-

νὸν καὶ σχέτλιον, ὅταν νομίζῃ δεῖν Λεωκράτης ἵσον ἔχειν
ὅ φυγὼν ἐν τῇ τῶν μεινάντων πόλει, καὶ δὲ μὴ κινδυνεύσας
ἐν τῇ τῶν παραταξαμένων, καὶ δὲ μὴ διαφυλάξας ἐν τῇ τῶν
σωσάντων, ἀλλ’ ἡκῇ ἴερῶν θυσιῶν ἀγορᾶς νόμων πολιτείας
5 μεθέξων, ὑπὲρ ὃν τοῦ μὴ καταλυθῆναι χίλιοι τῶν ὑμετέ-
ρων πολιτῶν ἐν Χαιρωνείᾳ ἐτελεύτησαν καὶ δημοσίᾳ αὐ-
τοὺς ἢ πόλις ἔθαψαν· ὃν οὗτος οὖδὲ τὰ ἐλεγεῖα τὰ ἐπι-
γεγραμμένα τοῖς μνημείοις ἐπανιών εἰς τὴν πόλιν ἤδεσθη,
ἀλλ’ οὕτως ἀναιδῶς ἐν τοῖς ὁφθαλμοῖς τῶν πενθησάντων
10 τὰς ἐκείνων συμφορὰς ἥγεῖται δεῖν ἀναστρέφεσθαι. καὶ 143
αὐτίκα μάλ’ ὑμᾶς ἀξιώσει ἀκούειν αὐτοῦ ἀπολογουμένου
κατὰ τοὺς νόμους· ὑμεῖς δὲ ἐρωτᾶτε αὐτὸν ποίους; οὓς
ἔγκαταλιπὼν ὄχετο; καὶ ἔσσαι αὐτὸν οἰκεῖν ἐν τοῖς τείχεσι
τῆς πατρίδος· ποίους; ἢ μόνος τῶν πολιτῶν {οἷς} οὐ συν-
15 διεφύλαξε; καὶ ἐπικαλέσεται τοὺς θεοὺς σώσοντας αὐτὸν
ἐκ τῶν κινδύνων· τίνας; οὐχ ὃν τοὺς νεώς καὶ τὰ ἔδη καὶ
τὰ τεμένη προοῦδωκε; καὶ δεήσεται καὶ ἰκετεύσει ἐλεῆσαι
αὐτόν· τίνων; οὐχ οἷς τὸν αὐτὸν ἔρων εἰς τὴν σωτηρίαν
εἰσενεγκεῖν οὐκ ἐτόλμησε; Ἄρδιοντος ἰκετευέτω· τὴν γὰρ
20 ἀσφάλειαν ἐν τῇ ἐκείνων πόλει μᾶλλον ἢ ἐν τῇ ἑαυτοῦ
πατρίδι ἐνόμισεν εἶναι. ποία δὲ ἡλικία δικαίως ἀν τοῦτον 144
ἐλεήσειε; πότερον ἢ τῶν πρεσβυτέρων; ἀλλ’ οὖδὲ γηρο-
τροφηθῆναι, οὐδὲ ἐν ἐλευθέρῳ <τῷ> ἐδάφει τῆς πατρίδος
αὐτοῖς ταφῆναι τὸ καθ’ αὐτὸν μέρος παρέδωκεν. ἀλλ’ ἢ
25 τῶν νεωτέρων; καὶ τίς <ἄν> ἀναμνησθεὶς τῶν ἡλικιωτῶν

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

τῶν ἐν Χαιρωνείᾳ ἑαυτῷ συμπαραταξαμένων καὶ τῶν
κινδύνων τῶν αὐτῶν μετασχόντων, σώσειεν τὸν τὰς ἐκεί-
νων θήκας προδεδωκότα, καὶ τῇ αὐτῇ ψήφῳ τῶν μὲν ὑπὲρ
τῆς ἐλευθερίας τελευτησάντων παράνοιαν καταγνοίη, τὸν
δ' ἐγκαταλιπόντα τὴν πατρίδα ὡς εὗ φρονοῦντα ἀθῶν 5
145 ἀφείη; ἔξουσίαν ἄρα δώσετε τῷ βουλομένῳ, καὶ λόγῳ
καὶ ἔργῳ τὸν δῆμον καὶ ὑμᾶς κακῶς ποιεῖν. οὐ γὰρ μόνον
νῦν οἱ φεύγοντες κατέρχονται, ὅταν δὲ ἐγκαταλιπὼν τὴν
πόλιν, καὶ φυγὴν αὐτὸς ἑαυτοῦ καταγνούς, καὶ οἰκήσας ἐν
Μεγάροις ἐπὶ προστάτου πλείω πέντε ἢ ἔξι ἔτη, ἐν τῇ 10
χώρᾳ καὶ ἐν τῇ πόλει ἀναστρέφηται, ἀλλὰ καὶ διηλόβοτον
τὴν Ἀττικὴν <ἀν>εἶναι φανερῷ τῇ ψήφῳ καταψηφισάμενος,
οὗτος ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ σύνοικος ὑμῶν γεγένηται.

37 **146** *Βούλομαι δέ ἔτι βραχέα πρὸς ὑμᾶς εἰπὼν καταβῆναι,*
καὶ τὸ ψῆφισμα τοῦ δήμου παρασχόμενος, διπερὶ εὔσεβείας 15
ἐποιήσατο· χρήσιμον γὰρ ὑμῖν ἔστι τοῖς μέλλουσι τὴν ψῆ-
φον φέρειν. καὶ μοι λέγε {τὸ} αὐτό.

ΨΗΦΙΣΜΑ

Ἐγὼ τοίνυν {ὑμῖν} μηνύω τὸν ἀφανίζοντα ταῦτα πάντα
πρὸς ὑμᾶς τοὺς κυρίους ὅντας κολάσαι, ὑμέτερον δὲ ἔστι καὶ 20
ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τιμωρήσασθαι Λεωκράτην.
τὰ γὰρ ἀδικήματα, ἔως μὲν ἂν ἦ ἄκριτα, παρὰ τοῖς πράξα-
σίν ἔστιν, ἐπειδὰν δὲ κρίσις γένηται, παρὰ τοῖς μὴ δικαίως
ἐπεξελθοῦσιν. εὗ δέ ἵστε ὡς ἄνδρες, δτι νῦν κρύβδην ψηφιζό-

μενος ἔκαστος ὑμῶν φανερὸν ποιήσει τὴν αὐτοῦ διάνοιαν
τοῖς θεοῖς. ἥγοῦμαι δὲ ὡς ἀνδρες ὑπὲρ ἀπάντων τῶν μεγί- 147
στων καὶ δεινοτάτων ἀδικημάτων μίαν ὑμᾶς ψῆφον ἐν τῇ
τήμερον ἡμέρᾳ φέρειν, οἵς ἄπασιν ἔνοχον ὅντα Λεωκρά-
την ἔστιν ἵδεῖν, προδοσίας μὲν ὅτι τὴν πόλιν ἐγκαταλι-
πὼν τοῖς πολεμίοις ὑποχείριον ἐποίησε, δήμου δὲ καταλύ-
σεως ὅτι οὐχ ὑπέμεινε τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κίνδυνον,
ἀσεβείας δὲ ὅτι τοῦ τὰ τεμένη τέμνεσθαι καὶ τοὺς νεώς |
κατασκάπτεσθαι τὸ καθ' ἑαυτὸν γέγονεν αἴτιος, τοκέων p.169
10 δὲ κακώσεως {ὅτι} τὰ μνημεῖα αὐτῶν ἀφανίζων καὶ τῶν
νομίμων ἀποστερῶν, λιποταξίου δὲ καὶ ἀστρατείας οὐ παρα-
σχὼν τὸ σῶμα τάξαι τοῖς στρατηγοῖς. ἔπειτα τούτου τις 148
ἀποψηφιεῖται, καὶ συγγνώμην ἔξει τῶν κατὰ προαιρεσιν
ἀδικημάτων; καὶ τίς οὕτως ἔστιν ἀνόητος, ὥστε τοῦτον
15 σώζων τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν προέσθαι τοῖς ἐγκαταλιπεῖν
βουλομένοις, καὶ τοῦτον ἐλεήσας αὐτὸς ἀνηλέητος ὑπὸ τῶν
πολεμίων ἀπολέσθαι προαιρήσεται, καὶ τῷ προδότῃ τῆς
πατρίδος χάριν θέμενος ὑπεύθυνος εἶναι τῇ παρὰ τῶν θεῶν
τιμωρίᾳ;
20 Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ τῇ πατρίδι βοηθῶν καὶ τοῖς ἱεροῖς καὶ 149
τοῖς νόμοις, ἀποδέδωκα τὸν ἀγῶνα δρόμως καὶ δικαίως,
οὕτε τὸν ἄλλον τούτου βίον διαβαλών, οὗτ' ἔξω τοῦ πράγ-
ματος οὐδὲν κατηγορήσας· ὑμῶν δὲ ἔκαστον χρὴ νομίζειν
τὸν Λεωκράτους ἀποψηφιζόμενον θάνατον τῆς πατρίδος
25 καὶ ἀνδραποδισμὸν καταψηφίζεσθαι, καὶ δυοῖν καδίσκοιν
κειμένοιν τὸν μὲν προδοσίας, τὸν δὲ σωτηρίας εἶναι, καὶ
τὰς ψῆφους φέρεσθαι τὰς μὲν ὑπὲρ ἀναστάσεως τῆς πατρί-

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

δος, τὰς δ' ὑπὲρ ἀσφαλείας καὶ τῆς ἐν τῇ πόλει εὐδαιμονίας.

150 ἐὰν μὲν Λεωκράτην ἀπολύσητε, προδιδόναι τὴν πόλιν καὶ τὰ ἱερὰ καὶ τὰς ναῦς ψηφιεῖσθε· ἐὰν δὲ τοῦτον ἀποκτείνητε, διαφυλάττειν καὶ σώζειν τὴν πατρίδα καὶ τὰς προσόδους καὶ τὴν εὐδαιμονίαν παρακελεύσεσθε. νομίζοντες οὖν ὡς Ἀθηναῖοι, ἵκετεύειν ὑμῶν τὴν χώραν καὶ τὰ δένδρα, δεῖσθαι τοὺς λιμένας <καὶ> τὰ νεώρια καὶ τὰ τείχη τῆς πόλεως, ἀξιοῦν δὲ καὶ τοὺς νεώρας καὶ τὰ ἱερὰ βοηθεῖν αὐτοῖς, παράδειγμα ποιήσατε Λεωκράτη, ἀναμνησθέντες τῶν κατηγορημένων, {καὶ} δτι οὐ πλέον ἴσχύει παρ' ὑμῖν 10 ἔλεος οὐδὲ δάκρυα τῆς ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τοῦ δήμου σωτηρίας.

FRAGMENTA

I. ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΩΝ ΠΕΠΟΛΙΤΕΥΤΑΙ

TESTIMONIA

[Plut.] Vit. X orat. 842f: μέλλων δὲ τελευτήσειν,
εἰς τὸ μητρῶον καὶ τὸ βουλευτήριον ἐκέλευσεν αὐτὸν κομι-
5 σθῆναι, βουλόμενος εὐθύνας δοῦναι τῶν πεπολιτευμένων·
οὐδενὸς δὲ κατηγορῆσαι τολμήσαντος πλὴν Μενεσαίχμου,
τὰς διαβολὰς ἀπολυσάμενος εἰς τὴν οἰκίαν ἀπεκομίσθη
κτέ.

FRAGMENTA

1. Нагроср. с. v. δερματικόν · Λ. ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ 1 Bl.
10 Άπολογισμὸς ὃν πεπολίτευται. δερματικὸν ἀν εἴη λέγων
ὅ δήτωρ τὸ ἐκ τῶν δερματίων τῶν πιπρασκομένων περι-
γιγνόμενον ἀργύριον.
2. Нагроср. с. v. ἐδωλιάσαι · Λ. ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ 2
Άπολογισμὸς ὃν πεπολίτευται ἐπὶ τοῦ συγκαθίσαι. καὶ
15 ἐδώλια αἱ ἐν ταῖς ναυσὶ καθέδραι. Ἡρόδοτος α' (1, 24).

LYCVRGI

3 3. Ηρόστρ. s. v. Ἐκατόμπεδον · Λ. ἐν τῷ ἐπιγραφο-
μένῳ Ἀπολογισμὸς ὃν πεπολίτευται. δ Παρθενῶν ὑπό⁵
τινων Ἐκατόμπεδος ἐκαλεῖτο διὰ κάλλος καὶ εὐρυθμίαν,
οὐ διὰ μέγεθος, ὡς Μενεκλῆς ἢ Καλλικράτης ἐν τῷ Περὶ
Ἀθηνῶν (FGrHist 370 F 3).

4 4. Ηρόστρ. s. v. νεώρια καὶ νεώσοικοι · μήποτε
νεώρια λέγεται ὁ τόπος ἅπας εἰς δν ἀνέλκονται αἱ τριήρεις καὶ
πάλιν ἐξ αὐτοῦ καθέλκονται, ὡς ὑποσημαίνουσι Λυκοῦρ-
γός τε ἐν Ἀπολογισμῷ ὃν πεπολίτευται καὶ Ἀνδοκίδης
ἐν τῷ Περὶ τῆς εἰρήνης (3, 7), εἰ γνήσιος δ λόγος. ¹⁰

5 *5. Rutil. Lup. 1, 7 s. schema ἐπιβολὴ Lycurgi :
nam cum iuventus concitata temere arma caperet et quietos
Thessalos manu lacessere conaretur, {iure} ego senatum coegi
auctoritate sua comprimere adulescentium violentiam; ego
quaestoribus interminatus sum ne sumptum stipendio pae- 15
berent; ego armamentario patefacto restiti atque efferri arma
prohibui. itaque unius opera mea non concitatum bellum
non necessarium scitis.

II. ΚΑΤ' ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣ

TESTIMONIA

1. Phot. Bibl. cod. 265 (p. 491a 35 Bk.) . . . καὶ γὰρ ἀπο- 20
λογούμενος (sc. Ἀριστογείτων) οὐκ ἐν τῷ παρέργῳ ἄλλῳ
ἐπιμελῶς ἀνταγωνιζόμενος ἐν τῷ λόγῳ δείκνυται, δις ἐπι-

γέγραπται Ἀπολογία πρὸς τὴν ἐνδειξιν Λυκούργου καὶ Δημοσθένους. cf. Suda s. v. Ἀριστογείτων.

2a. [Demosth.] *Κατ' Ἀριστογείτονος A, Arg. 4 (Libanii; Foerster 8, 643 s.) . . . 6 δοκῶν οὖν ἔχειν δὲ Ἀριστογείτων τοῦ λέγειν ἔξουσίαν καὶ μηκέτ' ὀφείλειν, ἐπειδὴ χρήστην ἀντέδωκε τῇ πόλει, καὶ ἐγράφετο πολλοὺς καὶ ἐδημηγόρει, τῶν νόμων τὸν ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ, μέχρις ἂν ἐκτείσῃ, ποιούντων ἄτιμον. διόπερ αὐτὸν οἱ περὶ Λυκούργου ἐνέδειξαν ως οὐκ ἔξὸν λέγοντα. (7) οὐκ ἔξαληλιμμένου τούτου ἔξ ἀκροπόλεως Ἀριστογείτονος, ἀλλ᾽ ἔτι τοῦ ὀφλήματος ἐγγεγραμμένου, χρήστον δὲ καταστάντος τοῦ τὸ χωρίον ὀνησαμένου, ζήτημα συνίσταται, πότερον δὲ πριάμενος τὸ χωρίον ὀφείλει μόνον ἢ καὶ δὲ πρῶτος ὀφλών, ἄχρις ἂν ἐκτεισθῇ τὸ χρέος. (8) περὶ μὲν δὴ τὰ δύο ὀφλήματα τοῦτο συνίσταται τὸ ζήτημα· φασὶ δὲ αὐτὸν οἱ κατήγοροι καὶ τρίτον ὀφείλειν ὀφλῆμα τῷ δημοσίῳ. πρὸς τοῦτον Ἀριστογείτων ἀνθιστάμενός φησιν ἀδίκως ἐγγεγράφθαι, καὶ διὰ τοῦτο δίκην λαζεῖν Ἀρίστωνι τῷ ἐγγράψαντι. (9) Δημοσθένης δὲ καὶ Λυκούργος περὶ μὲν τοῦ δικαίαν ἢ μὴ γεγενῆσθαι τὴν ἐγγραφὴν οὐδὲν λέγουσι, φασὶ δέ· „ὅταν ἔλῃ τὸν Ἀρίστωνα, τότε Ἀριστογείτων μὲν ἔξαλειφθήσεται, ἐκεῖνος δὲ ἐγγραφήσεται κατὰ τὸν νόμον· ποὶν δὲ κριθῆναι τὸ πρᾶγμα οὐ προσήκει λέγειν τὸν τάχα δικαίως ἐγγεγραμμένον καὶ ψευδῶς ἐγκαλοῦντα τῷ Ἀρίστωνι.“ (10) ταῦτα μὲν δὴ τὰ ζητήματα τῆς ὑποθέσεως, ἐνηγώνισται δὲ αὐτοῖς δὲ Λυκούργος ἀτε πρότερος λέγων· τῷ Δημοσθένει δὲ περὶ μὲν τούτων βραχὺς πάνυ λόγος γέγονεν ως προειλημμένων, δὲ δὲ δῆλος αὐτῷ λόγος τοῦ Ἀριστογείτονος βίου κατηγορίαν περιέχει. (11) . . . ἐπειδὴ κατὰ τὸν τῆς ἡλικίας χρόνον τὴν πρωτολογίαν ἔλαβε Λυκούργος καὶ πᾶσι τοῖς κεφαλαίοις αὐτὸς ἔχρηστο, δὲ Δημοσθένης ἥναγκάσθη λοιπὸν φιλοσοφώτερον μετελθεῖν καὶ περιοδικῶς . . . (2b.) Schol. Demosth. 20, 1 . . . τῶν δὲ δευτερολογιῶν ἔστι διαφορά· αἱ μὲν γὰρ αὐτῶν εἰσιν ἐπίλογοι μόνον, ὡσπερ οἱ κατὰ Ἀριστογείτονος, πρωταγωνιστοῦντος Λυκούργου καὶ μικρά, μᾶλλον δὲ οὐδὲν καταλιπόντος*

εἰς ἀπόδειξιν τῶν πραγμάτων τῷ ρήτορι κτέ. **2c.** Io. Sardiani Comm. (ed. H. Rabe) 95, 9s. καν τοῖς Κατὰ Ἀριστογείτονος δμοίως Λυκοῦργος πρότερος καὶ ἐπ' ἐκείνῳ Δημοσθένης (sc. ἔφη).

3. Demosth. *Kat' Ἀριστογείτονος Α 1 Πάλαι καθήμενος,* 5 ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ κατηγοροῦντος ἀκούων, ὥσπερ ὑμεῖς, Λυκούργου, τὰ μὲν ἄλλα καλῶς αὐτὸν ἡγούμην λέγειν, ἐν δὲ τεθαύμακα δρῶν ὑπερδιατεινόμενον, εἰ ἀγνοεῖ κτέ. **4a.** Demosth. ibid. 14 τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς ἐνδείξεως καὶ τῶν νόμων δίκαια αὐτόν, ὅπερ πεποίηκεν, Λυκοῦργον 10 ἐρεῖν ἡγούμην, καὶ τοὺς μάρτυρας τῆς πονηρίας τῆς τούτου τοῦτον ἐώρων προσκαλούμενον. **4b.** ibid. 38 δύο ἔτη βιάζεται λέγειν οὗτος (sc. Ἀριστογείτων), οὐκ ἐξὸν αὐτῷ, ἀλλὰ λέγει γ' ὅμως. ἔπειτ' ἐν τούτοις τὸν μὲν καὶ δσων ἄλλων κατηγόρηκε παρ' ὑμῖν, εἰδ' ἀδικοῦντας τὴν 15 πόλιν, ἐμὲ δ' οὐχ ἐώρα τὸν ρήτορ', φῶς ἐπολέμει, οὐδὲ τὸν Λυκοῦργον οὐδὲ τοὺς ἄλλους . . . **4c.** ibid. 54 δεινῶν γὰρ δντων, οὐ μὲν οὖν ἔχόντων ὑπερβολήν, ὡν ἡκούσατ' ἄρτι λέγοντος Λυκούργου, τὰ λοίπ' ἐνάμιllα τούτοις καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως εὑρεθῆσεται (e sequentibus videtur Lyc. 20 Aristog. ἀσεβείας δίκην accusavisse, de qua cf. Din. 2, 8. 11. 14. 18. 20). **4d.** ibid. 69 ἡγοῦμαι τοίνυν καὶ περὶ τῆς ἐνδείξεως, ἃ μοι παραλείπειν ἔδοξε Λυκοῦργος, βέλτιον εἶναι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. **4e.** ibid. 97 Λυκοῦργος μὲν οὖν τὴν Ἀθηνᾶν ἐμαρτύρετο καὶ τὴν μητέρα τῶν θεῶν . . . **4f.** id. 25 *Kat' Ἀριστογείτονος Β 16* δτι μὲν γὰρ πονηρὸς καὶ τὸν τρόπον δεινῶς ἀδικος, ἵκανῶς ὑμῖν, ὡς ἔγωγ' οἶμαι, ἐκ τῶν προειρημένων Λυκοῦργος ἐπιδέδειχεν.

5. Dinarch. 2, 13 οὐ τὸ τελευταῖον οὗτος (sc. Ἀριστογείτων) ἐνδειχθεὶς ὑπὸ Λυκούργου καὶ ἐξελεγχθεὶς, ὀφείλων τῷ δημοσίῳ λέγειν οὐκ ἐξὸν αὐτῷ, καὶ παραδοθεὶς τοῖς ἐνδεκα κατὰ τοὺς νόμους, περιπατῶν ἐμπροσθεν τῶν δικαστηρίων . . . καὶ εἰς τὴν προεδρίαν τῶν πρυτάνεων ἐκάθιζεν;

FRAGMENTA

1. Нагроег. с. в. *Μητρῷον· Λυκοῦργος ἐν τῷ Κατ' Ἀριστογείτονος.* τοὺς νόμους ἔθεντο ἀναγράψατες ἐν τῷ *Μητρῷῳ.* δηλοῖ *Δείναρχος* ἐν τῷ *Κατὰ Πυθέον* (₂VI, 10). 6
- 5 2. Нагроег. с. в. ἀγραφίου · εἰδός τι δίκης οὕτω κα- λούμενης κατὰ τῶν ὁφειλόντων μὲν τῷ δημοσίῳ καὶ διὰ τοῦτο ἐγγραφέντων, εἴτα πρὸν ἐκτεῖσαι ἐξαλειφθέντων. δι- δάσκουσι δὲ τοῦθ' οὕτως ἔχειν Δημοσθένης τε (58, 51) ἢ *Δείναρχος* ἐν τῷ *Κατὰ Θεοκρίνον* (₁XVI^a) καὶ *Λυκοῦργος* ἐν 10 τῷ *Κατ' Ἀριστογείτονος*, ἔτι τε *Πυθέας* ἐν τῇ *Πρὸς τὴν ἔνδειξιν ἀπολογίᾳ* (fr. 2). 7
3. Нагроег. с. в. *ἡλικία τῆς πόλεως· ἀντὶ τοῦ οἱ* 8 *ἐν ἡλικίᾳ, οἱ νέοι· Λυκοῦργος Κατ' Ἀριστογείτονος καὶ Δημοσθένης Φιλιππικοῖς* (4, 7).
- 15 4. Нагроег. с. в. *δρυγμα· ἵδιως οὕτως ἐκαλεῖτο ἐφ'* 9 *οὗ οἱ κακοῦργοι ἐκολάζοντο Ἀθήνησι· Λυκοῦργος Κατ' Ἀριστογείτονος.*
5. Нагроег. с. в. *τριγωνον δικαστήριον· Λυκοῦρ-* 10 *γος Κατ' Ἀριστογείτονος.* ὄνομά ἔστι δικαστηρίου, ἵσως 20 καὶ τῷ σχήματι τριγώνου ὄντος . . .

- 11** 6. Harpoer. s. v. χιλιωθέντα · Λυκοῦργος ἐν τῷ Κατ' Ἀριστογείτονος, ἀντὶ τοῦ χιλίας δοφλόντα . . . cf. fr. IX. 4.
- 12** 7. Harpoer. s. v. ψευδεγγραφή · δνομα δίκης ἐστίν, ἦν εἰσίασιν οἱ γεγραμμένοι δοφεῖλειν τῷ δημοσίῳ ὡς καταψευσαμένου αὐτῶν τοῦ ἐγγράψαντος ἐν τῇ σανίδι τῇ παρὰ τῇ θεῷ κειμένῃ {ώς ἀδίκως ἐγγραφέντες δοφεῖλειν τῷ δημοσίῳ}. Λυκοῦργος ἐν τῷ Κατ' Ἀριστογείτονος καὶ Ἰσαῖος ἐν τῷ Πρὸς Μέδοντα (XXIX Thalh.) μνημονεύοντι τοῦ δνόματος.

III. KAT' AYTOΛΥΚΟΥ

10

TESTIMONIA

1a. Harpoer. s. v. Αὐτόλυκος · Λυκούργου λόγος ἐστὶ κατ' Αὐτολύκου τοῦ Ἀρεοπαγίτου. οὗτος δὲ τοὺς οἰκείους ὑπεκτιθέμενος ἐν τοῖς Χαιρωνικοῖς ἔάλω, καὶ κατεψηφίσαντο αὐτοῦ οἱ δικασταί, ὡς ὁ αὐτὸς δηλοῖ ϕήτωρ ἐν τῷ Κατὰ Λεωκράτους (p. 51, 14); cf. Bachm. anecd. 166, 15
22 (= Bk. anecd. 466, 3.) **1b.** [Plut.] vit. X orat. 843d γραφάμενος (sc. ὁ Λυκοῦργος) δ' Αὐτόλυκον τὸν Ἀρεοπαγίτην καὶ Λυσικλέα τὸν στρατηγὸν καὶ Δημάδην τὸν Δημέον καὶ Μενέσαιχμον ἄλλους τε πολλοὺς, πάντας εἶλεν.

FRAGMENTA II 6–7; III 1–3

1c. ibid. 843e δ' δ' εὐθύνας Ἀριστογείτονα καὶ Λεωκράτην καὶ Αὐτόλυκον δειλίας.

2. Lyc. c. Leocr. arg. ἔστι τοῦ λόγου ὑπόθεσις τῇ τοῦ κατὰ Αὐτολύκου.

5 3. Lyc. c. Leocr. p. 51, 14 ss. ἀλλὰ μὴν Αὐτολύκου γε ὑμεῖς κατεψηφίσασθε, μείναντος μὲν αὐτοῦ ἐν τοῖς κινδύνοις, ἔχοντος δ' αἰτίαν τοὺς νίεῖς καὶ τὴν γυναικαν ὑπεκθέσθαι, καὶ ἐτιμωρήσασθε.

FRAGMENTA

1. Schol. Demosth. 54, 1 (= [Cornuti] τέχνη ὁγτ. § 7, 13
10 p. 353, 24 Hammer) ἀπὸ τοῦ πράγματος (λαμβάνεται προοίμιον) ὡς Λυκοῦργος ἐν τῷ Κατὰ Αὐτολύκου· πολλῶν καὶ μεγάλων ἀγώνων εἰσεληλυθότων οὐδέποτε περὶ τηλικούτον δικάσοντες ἥκετε.

2. Suda s. v. μηλόβοτος χώρα· ὑπὸ πολεμίων ἔξ- 14
15 ερημωθεῖσα, ἦν κατανέμεται τὰ τετράποδα. κεῖται δὲ τοῦνομα καὶ παρὰ {τῷ} Λυκοῦργῳ ἐν τῷ Κατ' Αὐτολύκου. ἀλλὰ καὶ μηλόβοτον τὴν Ἀττικὴν ἀνῆκε . . .

3. Hargocr. s. v. ἡρία· Λυκοῦργος ἐν τῷ Κατ' Αὐτο- 15
λύκου. ἡρία εἰσὶν οἱ τάφοι, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ ὁγήτωρ δῆλον
20 ποιεῖ . . .

**IV. ΠΡΟΣ ΔΗΜΑΔΗΝ ΑΠΟΛΟΓΙΑ
ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΕΥΘΥΝΩΝ**

- 16** 1. Hargr. s. v. ἀποβάτης καὶ ἀποβαίνειν καὶ ἀποβατικοὶ τρόχοι· Δείναρχος Κατὰ Φορμισίου (2X, 1) καὶ ἐν τῇ Πρὸς Ἀντιφάνην ἀπολογίᾳ (2LXIV, 1), 5 Λυκοῦργός τε ἐν τῇ Πρὸς Δημάδην ἀπολογίᾳ. ὁ ἀποβάτης ἵππικόν τι ἀγώνισμα, καὶ ἀποβῆναι τὸ ἀγωνίσασθαι τὸν ἀποβάτην, καὶ ἀποβατικοὶ τρόχοι οἱ ἀπὸ τούτου τοῦ ἀγωνίσματος. τὰ δὲ ἐν αὐτῷ γινόμενα δηλοῖ Θεόφραστος ἐν τῷ καὶ τῶν Νόμων (fr. ined.). χρῶνται δέ, φησί, τούτῳ μόνοι τῶν Ελλήνων Ἀθηναῖοι καὶ Βοιωτοί.
- 17** 2. Hargr. s. v. τοὺς ἐτέρους τραγῳδοὺς ἀγωνιεῖται. Λυκοῦργος ἐν τῷ Πρὸς Δημάδην. Δίδυμός φησιν ὅτι παροιμία ἐστὶν ἐπὶ τῶν ἀρμοζομένων καὶ σεμνοποιούντων ἔαυτοὺς πρὸς τὰ ἐναντία. 15

V. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

- 18** 1a. Hargr. s. v. δοκιμασθεὶς . . . ἐλέγετο δὲ καὶ ἐπὶ τῶν πολιτευομένων, εἰ καὶ μηδὲ ἡντιναοῦν ἥρχον ἀρχήν· ἐξητάζετο γὰρ αὐτῶν ὁ βίος ἐνίστε, ὡς Αἰσχίνης ἐν τῷ Κατὰ Τιμάρχου (1, 195) φησίν. Λυκοῦργος δὲ ἐν τῷ Περὶ τῆς 20 διοικήσεως τρεῖς δοκιμασίαι κατὰ τὸν νόμον, φησί, γίγνονται· μία μὲν ἡν οἱ ἐννέα ἄρχον-

FRAGMENTA IV 1-2; V 1-6

τες δοκιμάζονται, ἐτέρα δὲ ήν οἱ ρήτορες,
τρίτη δὲ ήν οἱ στρατηγοί. λέγει μέντοι ἐν τῷ αὐτῷ
λόγῳ καὶ ἵππεων δοκιμασίαν. *1b. schol. Aeschin.
1, 195 δὲ νόμος: . . . φησὶ γὰρ καὶ Λυκοῦργος δοκιμάζεσθαι
δεῖν οὓς πάντας ἐπὶ τῷ ἔταιρῷ σαι, ἀλλὰ τοὺς πολιτευομένους
ρήτορας καὶ τὰ ψηφίσματα γράφοντας.

2. Hargocr. s. v. στεφανῶν τοὺς νενικηκότας · 19
Δημοσθένης ἐν τῷ κατ' Αἰσχίνου (19, 193) ἀντὶ τοῦ τιμῶν.
καὶ Λυκοῦργος ἐν τῷ Περὶ τῆς διοικήσεώς φησιν. ἀλλὰ
10 μὴν καὶ Καλλισθένην ἐκατὸν μναῖς ἐστεφανώ-
σατε. καὶ παρ' ἄλλοις ἐπὶ ταύτης τῆς ἐννοίας τὸ στε-
φανοῦν, ώς . . .

3. Hargocr. s.v. Ἐπικράτης . . . ἔτερος δ' ἐστὶν Ἐπι- 20
κράτης οὖς μνημονεύει Λυκοῦργος ἐν τῷ Περὶ <τῆς> διοι-
15 κήσεως, λέγων ώς χαλκοῦς ἐστάθη διὰ τὸν νόμον τὸν
περὶ τῶν ἐφήβων, ὃν φασι κεκτῆσθαι ταλάντων ἔξακο-
σίων οὖσίαν.

4. Bk. Synt. 145, 30 ἐπιτροπεύω . . . τέτριπται δὲ 21
καὶ μετὰ γενικῆς, ώς παρὰ Λυκούργῳ ἐν τῷ Περὶ <τῆς>
20 διοικήσεως· ἐκ τῶν ἱερῶν, ών ἡμεῖς ἐπετρο-
πεύσαμεν.

5. Lex. Rhet. Reitz. (Ind. lect. Rostoch. 1892/3) p. 4, 22 22
ἔξοδιασμός· Λυκοῦργος ἐν τῷ Περὶ <τῆς> διοικήσεως·
πολλῶν δὲ χρημάτων ἔξοδιασμὸν εἰληφότων.

25 6. Hargocr. s. v. Ἀγαθῆς τύχης νεώς· τούτου 23
μνημονεύει Λυκοῦργος ἐν τῷ Περὶ <τῆς> διοικήσεως.

LYCVRGI

- 24 7. Нарпocr. s. v. αἰγίδας ἐκάλουν τὰ ἐκ τῶν στεμμάτων δίκτυα· Λυκοῦργος ἐν τῷ Περὶ τῆς διοικήσεως καὶ Νυμφόδωρος (FGrHist 572 F 15). Ἡρόδοτος δ' ἐν δ' (4, 189, 2) ταύτας φησὶν ὑπὸ Λιβύων αἰγέας καλεῖσθαι.
- 25 8. Нарпocr. s. v. Λυσίμαχος· . . . ἔτερος δ' ἐστὶ Λυσίμαχος οὗ μνημονεύει Λυκοῦργος ἐν τῷ Περὶ τῆς διοικήσεως ώς εὐτελοῦς μελοποιοῦ.
- 26 9. Нарпocr. s. v. ὁ χεῖον· . . . Λυκοῦργος δ' ἐν τῷ Περὶ τῆς διοικήσεως γείτονας τοῦ χείου φησί· μήποτε δὲ ἐπὶ τόπου τινός, ἐνῷ όχεῖαι γίνονται κτηνῶν ἢ 10 όχηματα μισθοῦται.
- 27 10. Нарпocr. s. v. σείρινα· Λυκοῦργος Περὶ τῆς διοικήσεως. σείριον ἐκάλουν λεπτὸν ἴμάτιον ἀσπάθητον, οἷον θέριστρον, καθά φασιν οἱ γλωσσογράφοι. καὶ σειρὴν δὲ ὁ λεπτὸς καὶ διαφανῆς χιτών, εὔθετος τότε ὅτε ἐστὶν ὁ 15 Σείριος. ἔστι δὲ καὶ Σείρις πόλις Ἰταλική, καὶ τάχα τὰ ἐνθεν ὑφάσματα ἢ τινα ἄλλα σείρινα εἶπεν ὁ ὁρήτωρ. ἐν ἐνίοις μέντοι χωρὶς τοῦ ε γράφεται σίρινα.

VI. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΕΡΕΙΑΣ

- 28 1. Нарпocr. s. v. παράκλησις· ἀντὶ τοῦ προτροπῆ· 20 ... τίθεται μέντοι σπανίως καὶ ἀντὶ τῆς δεήσεως· Λυκοῦργος

FRAGMENTA V 7–10; VI 1–5

ἐν τῷ Περὶ τῆς ἱερείας προειπὼν εἰ μὲν ὑπὲρ ἰδίου
τινὸς ἦν δὲ ἀγών, ἐδεόμην ἀν ὑμῶν μετ' εὐ-
νοίας ἀκοῦσαι μου· μετ' ὀλίγον φησίν· νυνὶ δὲ
αὐτοὺς ὑμᾶς οἶμαι τοῦτο ποιήσειν καὶ χωρὶς
τῆς ἐμῆς παρακλήσεως.

2. Harpocr. s. v. ἐπιτελεοῦν καὶ ἐπιτελέωμα· ἀμ- 29
φότερα πολλάκις ἔστι τὰ ὄνόματα ἐν τῷ Περὶ τῆς ἱερείας
Λυκούργου· ἔοικε δὲ ἐπιτελέωμα λέγεσθαι τὸ ἐπὶ πᾶσι
θυσίαν ὑπὲρ τοῦ ἐπιτελεῖς γενέσθαι τὰς πρότερον θυ-
σίας. αὐτὸς γοῦν δὲ ὁ ὁρτωρ ἐν τῷ λόγῳ φησίν· ἔτι τοί-
νυν ἔφη πάντων ὕστατα ταῦτα θύεσθαι καὶ
ἐπιτελέωματα εἶναι τῶν ἄλλων θυμάτων.

3. Harpocr. s. v. Μίκων· Λυκούργος ἐν τῷ Περὶ τῆς 30
ἱερείας. καὶ Μίκωνα τὸν γράψαντα τέλος τοὺς
λέγοντας ἐξημίωσαν.

4. Suda s. v. συσσημαίνεσθαι· δὲ καλοῦσι κατα- 31
σφραγίζεσθαι, τοῦτο οἱ ὁρτορες συσσημαίνεσθαι λέγονται.
Λυκούργος ἐν τῷ Περὶ <τῆς> ἱερείας· ὥστε προσ-
τεταγμένον ὑπὸ ψηφίσματος καὶ τὴν ἱερειαν
συσσημαίνεσθαι τὰ γραμματεῖα..

5. Priscian. 18, 267 (p. 346,3 Hertz) Attici ‘περὶ τόσους’ 32
καὶ ‘περὶ τόσοις’. — Lycurgus ἐν τῷ Περὶ τῆς ἱερείας·
ώς περὶ εἴκοσιν ἀνθρώποις...

- 33 6. Harpocr. s. v. Ἀλόπη · Λυκοῦργος ἐν τῷ Περὶ τῆς
ἰερείας · Κερκύνονος θυγάτηρ, ἐξ ἣς καὶ Ποσειδῶνος Ἰππο-
θῶν ὁ τῆς Ἰπποθωντίδος φυλῆς ἐπώνυμος, ὡς . . .
- 34 7. Harpocr. s. v. διήλλαξεν · ἀντὶ τοῦ μετήλλαξεν,
ἐτελεύτησεν. Λυκοῦργος ἐν τῷ Περὶ τῆς ιερείας. 5
- 35 8. Harpocr. s. v. ἐπίβοιον · Λυκοῦργος ἐν τῷ Περὶ
τῆς ιερείας. Φιλόχορος δ' ἐν β' (FGrHist 328 F 10) φησὶν
οὗτως · ἐὰν δέ τις τῇ Ἀθηνᾷ θύῃ βοῦν, ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ
τῇ Πανδρόσῳ θύειν οὖν, καὶ ἐκαλεῖτο τὸ θῦμα ἐπίβοιον' . . .
- 36 9. Harpocr. s. v. ἐπιμήνια · Λυκοῦργος ἐν τῷ Περὶ 10
τῆς ιερείας. ἔοικεν εἶναι ἐπιμήνια ἥτοι τὰ καθ' ἕκαστον
μῆνα θυόμενα ὑπὲρ τῆς πόλεως, ἢ τὰ ὑπὲρ ὅλου τοῦ
μηνὸς ἄπαξ ποτὲ γιγνόμενα θύματα.
- 37 10. Harpocr. s. v. ἐσχάρα · Λυκοῦργος ἐν τῷ Περὶ¹⁵
(τῆς) ιερείας. Αμμώνιος ἐν τοῖς Περὶ βωμῶν (FGrHist 361 F 1)
ἐσχάραν φησὶ καλεῖσθαι τὴν μὴ ἔχουσαν ὑψος
{ῶς} ἐστίαν, ἀλλ' ἐπὶ γῆς ἴδρυμένην κοίλην, παρ' δὲ καὶ
τοὺς ιατροὺς τὰ ἐν τοῖς σώμασι κοῖλα ἐλκη ἐσχάρας
καλεῖν.
- 38 11. Harpocr. s. v. Ἐτεοβοντάδαι · Λυκοῦργος ἐν τῷ 20

FRAGMENTA VI 6–16

Περὶ τῆς ἱερείας. γένος <παρ’> Ἀθηναίοις, οἷον οἱ ἀληθῶς ἀπὸ Βούτου· ἐτεὸν γὰρ τὸ ἀληθές. ἐκ δὲ τούτων καθίστατο ἡ ἱερεία τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς, καθά φησι Δράκων Περὶ γενῶν (FGrHist 344 F 1).

5 **12.** Ήρόσρ. s. v. *κύρβεις* · *Λυκοῦργος* ἐν τῷ *Περὶ τῆς* **39**
 ἱερείας. *κύρβεις* φησὶν Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς *Περὶ θεῶν*
 (FGrHist 244 F 107 a) *ἔχειν ἐγγεγραμμένους τοὺς νόμους*
κτέ.

10 **13.** Ήρόσρ. s. v. *Νίκη Ἀθηνᾶ* · *Λυκοῦργος* ἐν τῷ **40**
Περὶ τῆς ἱερείας. ὅτι δὲ *Νίκης* Ἀθηνᾶς ξόανον ἄπτερον,
ἔχον ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ ρόαν, ἐν δὲ τῇ εὐωνύμῳ κράνος,
ἐτιμάτο παρ’ Ἀθηναίοις, δεδήλωκεν Ἡλιόδωρος ὃ περι-
ηγητὴς ἐν α’ *Περὶ ἀκροπόλεως* (FGrHist 373 F 2).

15 **14.** Ήρόσρ. s. v. *πάρεδρος* · *Λυκοῦργος* ἐν τῷ *Περὶ* **41**
τῆς ἱερείας. πολύ ἔστι τοῦνομα παρά τε τοῖς ρήτορσι καὶ
ἐν τῇ ἀρχαίᾳ κωμῳδίᾳ. Ἀριστοτέλης δ’ ἐν τῇ *Ἀθηναίων*
Πολιτείᾳ (56, 1) φησὶ κτέ.

20 **15.** Ήρόσρ. s. v. *πέλανος* · *Λυκοῦργος* ἐν τῷ *Περὶ* **42**
τῆς ἱερείας... Ἀπολλώνιος δ’ ὃ *Ἄχαρνεὺς* ἐν τῷ *Περὶ τῶν*
<Ἀθήνησιν> ἔορτῶν (FGrHist 365 F 1) οὕτω γράφει·
 ὅμοίως δὲ καὶ ὃ προσαγορευόμενος *πέλανος* · λέγεται δὲ
πέμματά τινα τοῖς θεοῖς γινόμενα ἐκ τοῦ ἀφαιρεθέντος
σίτου ἐκ τῆς ἄλω’, κτέ.

25 **16.** Ήρόσρ. s. v. *Πλυντήρια* · *Λυκοῦργος* ἐν τῷ *Περὶ* **43**
τῆς ἱερείας. ἔορτὴ *παρ’* Ἀθηναίοις.

- 44 17.** Нагроср. с. в. *Πολύγνωτος· Λυκοῦργος ἐν τῷ Περὶ τῆς Ἱερείας. Περὶ Πολυγνώτου τοῦ ζωγράφου, Θασίου μὲν τὸ γένος, υἱοῦ δὲ καὶ μαθητοῦ Ἀγλαοφῶντος, τυχόντος δὲ τῆς Ἀθηναίων πολιτείας ἥτοι ἐπεὶ τὴν Ποικίλην στοὰν {ἀν}έγραψε προῖκα, ἢ ὡς ἔτεροι, τὰς ἐν τῷ ἀθησαν- 5 ρῷ καὶ τῷ Ἀνακείῳ γραφάς, ἵστορήκασιν ἄλλοι τε καὶ Ἀρτέμων ἐν τῷ Περὶ ζωγράφων καὶ Ἰόβας ἐν τοῖς Περὶ γραφικῆς.*
- 45 18.** Нагроср. с. в. *προτέλεια· Λυκοῦργος ἐν τῷ Περὶ τῆς Ἱερείας. τὰ πρὸ τοῦ τελεσθῆναι τι τῶν εἰς τὸ θεῖον 10 ἀναφερομένων γινόμενα ἢ διδόμενα καλεῖται προτέλεια.*
- 46 19.** Нагроср. с. в. *σκίρον· Λυκοῦργος ἐν τῷ Περὶ τῆς Ἱερείας. — φασὶ δὲ οἱ γράφαντες περὶ τε ἑορτῶν καὶ μηνῶν Ἀθηνησιν, ὃν ἐστι καὶ Λυσιμαχίδης (FGrHist 366 F 3), ὡς τὸ σκίρον σκιάδειόν ἐστι μέγα, ὡφέλιμον φερομένῳ 15 ἀκροπόλεως εἰς τινα τόπον καλούμενον Σκίρον πορεύονται ἢ τε τῆς Ἀθηνᾶς ἱέρεια καὶ ὁ τοῦ Ποσειδῶνος ἱερεὺς καὶ ὁ τοῦ Ἡλίου· κομίζουσι δὲ τοῦτο Ἐτεοβουτάδαι, κτέ.*
- 47 20.** Нагроср. с. в. *τραπεζοφόρος· Λυκοῦργος ἐν τῷ Περὶ τῆς Ἱερείας. ὅτι ἱερωσύνης ὅνομά ἐστιν ἢ τραπεζο- 20 φόρος, <καὶ> ὅτι αὐτῇ τε καὶ ἡ κοσμώ συνδιέπουσι πάντα τῇ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερείᾳ, αὐτός τε ὁ ὁρήτωρ ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ*

FRAGMENTA VI 17–22; VII 1

δεδήλωκε καὶ Ἰστρος ἐν ιγ' τῶν Ἀττικῶν Συναγωγῶν
(FGHist 334 F 9).

21. Ηρόστρ. s. v. τριτομηνίς· Λυκοῦργος ἐν τῷ 48
Περὶ τῆς ἱερείας. τὴν τρίτην τοῦ μηνὸς τριτομηνίδα
5 ἐκάλουν, δοκεῖ δὲ γεγενῆσθαι τότε ἡ Ἀθηνᾶ. Ἰστρος δὲ
(FGHist 334 F 2) καὶ Τριτογένειαν αὐτήν φησι διὰ τοῦτο
λέγεσθαι, τὴν αὐτὴν Σελήνην νομίζομένην.

22. Ηρόστρ. s. v. Ὑγίεια Ἀθηνᾶ· Λυκοῦργος ἐν 49
τῷ Περὶ τῆς ἱερείας. ἔστι δὲ ἐπώνυμον τῆς Ἀθηνᾶς· καὶ
10 γὰρ Ὑγίεια καλεῖται καὶ Νίκη καὶ Ἰππία καὶ Ἐργάνη.

VII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ
sive ΚΡΟΚΩΝΙΔΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ
ΠΡΟΣ ΚΟΙΡΩΝΙΔΑΣ
(ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ Η ΦΙΛΙΝΟΥ)

15 **1a.** Suda s. v. Προχαριστήρια· ἡμέρα ἐν ᾧ οἱ ἐν τῇ 50
ἀρχῇ πάντες ἀρχομένων <τῶν> καρπῶν φύεσθαι, λήγοντος
ἥδη τοῦ χειμῶνος, ἔθνον τῇ Ἀθηνᾶ· τῇ δὲ θυσίᾳ ὅνομα
Προχαριστήρια. Λυκοῦργος ἐν τῷ Περὶ τῆς ἱερωσύνης·
τὴν τοίνυν ἀρχαιοτάτην θυσίαν διὰ τὴν ἄν-

οδον τῆς θεοῦ, ὃνομασθεῖσαν δὲ Προχαριστήρια, διὰ τὴν βλάστησιν τῶν καρπῶν τῶν φυομένων. 1b. Harpocr. s. v. Προσχαιρητήρια· Λυκούργος ἐν τῇ Κροκωνιδῶν διαδικασίᾳ. ἔορτὴ παρ' Ἀθηναίοις ἀγομένη ὅτε δοκεῖ ἀνιέναι ἡ κόρη.

5

- 51 2. Harpocr. s. v. Κοιρωνίδαι· ἔστι Λυκούργῳ λόγος οὗτως ἐπιγραφόμενος· Κροκωνιδῶν διαδικασία πρὸς Κοιρωνίδας, δν ἔνιοι Φιλίνου νομίζουσιν. ἔστι δὲ γένος οἱ Κοιρωνίδαι, περὶ ᾧ Ἰστρος ἐν τῇ Συναγωγῇ τῆς Ἀτθίδος (FGrHist 334 F 15) φησίν. ὡνομασμένοι δ' ἀν εἰν ἀπὸ 10 Κοίρωνος, δν νόθον ἀδελφὸν εἶναι φασι τοῦ Κρόκωνος, παρ' δ καὶ ἐντιμοτέρους εἶναι τοὺς Κροκωνίδας <τῶν Κοιρωνιδῶν>. ὁ δὲ τὸν λόγον γεγραφώς, δστις ποτ' ἔστιν, τρισὶν ὄνόμασί φησιν αὐτοὺς προσηγορεῦσθαι· καὶ γὰρ Κοιρωνίδας καὶ Φιλιεῖς καὶ Περιθοίδας. 15
- 52 3. Harpocr. s. v. Θεοίνια· Λυκούργος ἐν τῇ διαδικασίᾳ Κροκωνιδῶν πρὸς Κοιρωνίδας. τὰ κατὰ δήμους Διονύσια Θεοίνια ἐλέγετο, ἐν οἷς οἱ γεννῆται ἐπέθυνον· τὸν γὰρ Διόνυσον Θέοινον ἐλεγον, ὡς δηλοῖ Αἰσχύλος (fr. 382 N.²) καὶ Ἰστρος ἐν α' Συναγωγῶν (FGrHist 334 F 3). 20
- 53 4. Harpocr. s. v. Κυννίδαι· Λυκούργος ἐν τῇ διαδικασίᾳ Κροκωνιδῶν πρὸς Κοιρωνίδας. γένος ἔστι παρ' Ἀθηναίοις οἱ Κυννίδαι.

FRAGMENTA VII 1–6; VIII 1; IX 1

5. Athen. 10, 425b οἱ δὲ οἰνόπται οὗτοι ἐφεώρων τὰ 54
ἐν τοῖς δείπνοις, εἰ κατ’ ἵσον πίνοντες οἱ συνόντες. καὶ ἦν
ἡ ἀρχὴ εὐτελής, ὡς ὁ δῆταρ φησὶ Φιλῖνος ἐν τῇ Κροκωνι-
δῶν διαδικασίᾳ· καὶ ὅτι τρεῖς ἦσαν οἱ οἰνόπται, οἵτινες καὶ
5 παρεῖχον τοῖς δειπνοῦσι λύχνους καὶ θρυαλλίδας.

6. Нагроер. с. в. Σκαμβωνίδαι· Λυκοῦργος ἐν τῇ 55
διαδικασίᾳ Κροκωνιδῶν. ἔστι δὲ δῆμος τῆς Λεοντίδος.

VIII. KATA IΣΧΥΡΙΟΥ

(ΠΡΟΣ ΙΣΧΥΡΙΑΝ)

10 1. Нагроер. с. в. στρωτήρ· Λυκοῦργος Κατὰ Ἰσχν- 56
ρίου. τὰ μικρὰ δοκίδια τὰ ἐπάνω τῶν δουροδόκων τιθέ-
μενα στρωτῆρας ἔλεγον, ὡς φησὶ Δίδυμος . . .

IX. KATA ΚΗΦΙΣΟΔΟΤΟΥ
ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΔΗΜΑΔΟΥ ΤΙΜΩΝ

15 (ΚΑΤΑ ΔΗΜΑΔΟΥ)

*1. [Cornuti] τέχνη δητ. § 167 (p. 381 Hammer) λαμ- 57
βάνεται δὲ ἡ πρόθεσις καὶ ἐν ἀρχῇ, ὡς ὁ Λυκοῦργος·
καὶ παράνομον τὸ ψήφισμα ἐπιδείξω καὶ ἀν-
άξιον τὸν ἄνδρα δωρεᾶς.

- 58 2.** Lex. Patmense (Sakkelion BCH 1, 1877, 150 = Lex. gr. min., edd. K. Latte – H. Erbse, Hildesheim 1965, 160) *Λυκοῦργος ἐν τῷ Κατὰ Κηφισοδότου ὑπέρ τῶν Δημάδον τιμῶν· Περικλῆς δὲ ὁ Σάμον καὶ Εὐβοιαν καὶ Αἰγιναν ἔλων, καὶ τὰ Προπύλαια καὶ τὸ 5 ’Ωιδεῖον καὶ τὸ Εκατόμπεδον οἰκοδομήσας, καὶ μύρια τάλαντα ἀργυρίου εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνενεγκών, θαλλοῦ στεφάνῳ ἐστεφανώθη.*
- 59 3.** Athen. 11, 476d *Λυκοῦργος δ' ὁ ὁρίτωρ ἐν τῷ Κατὰ Δημάδον Φίλιππόν φησι τὸν βασιλέα προπίνειν κέ- 10 ρατι τούτοις οἷς ἐφιλοφρονεῖτο.*
- 60 4.** Nagrosg. s. v. *χιλιωθέντα· — — δ' αὐτὸς ὁρίτωρ (sc. Lyc.) καὶ ἐν τῷ κατὰ Κηφισοδότου φησὶ κεχι- λιῶσθαι, cf. fr. II. 6.*

X.-XI.

15

ΚΑΤΑ ΛΥΚΟΦΡΟΝΟΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ Α' Β'

TESTIMONIA

1. Hyper. ὑπέρ *Λυκόφρονος A col. III* (ed. Colin) ... *Ἐμοὶ γὰρ <οἵ> οἰκεῖοι ἐπέστειλαν γράψαντες τὴν τε εἰσαγγελίαν καὶ τὰς αἰτίας, ὃς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἤτιάσαντό με, ὅτε τὴν εἰσαγγελίαν ἐδίδοσαν, ἐν α[ἰ]ς ἥ]ν γεγραμμένον δτι *Λυκοῦρ-* 20 *γος λέγει, φάσκω[ν τ]ῶν [ο]ἰκ[είω]ν ἀκ[η]οέναι, ὡς ἐγὼ παρακολούθων, ὅτε Χάριππος ἐγάμει τὴν γυναῖκα, παρ-**

FRAGMENTA IX 2–4; X XI 1–2

εκελευόμην αὐτῇ δπως μὴ πλησιάσει Χαρίππω, ἀλλὰ διαφυλάξει αὐτήν.

2. Theon. Progymn. 2, 63, 25 Sp. καὶ μέντοι γε δὲ Φίλι- 73
στος (cf. FGrHist 558 T 14 = ibid. F 51) τὸν Ἀττικὸν δλον
5 πόλεμον ἐν τοῖς Σικελικοῖς ἐκ τῶν Θουκυδίδου μετενήνοχε,
καὶ Δημοσθένης εἰς τὸν Κατὰ Μειδίου (§ 62?) τά τε
Λυσίου καὶ Λυκούργου ἐκ τῶν τῆς ὑβρεως λόγων καὶ τὰ
Ίσαίου ἐκ τῶν Κατὰ Διοκλέους ὑβρεως (fr. VIII Th.)

3. Theon. Progymn. 2, 67, 29 Sp. δμοίως καὶ τὸν 72
10 καλούμενον τόπον παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἔστιν εὔρεῖν, κα-
θάπερ τὸ Δημοσθενικὸν ἐν τῷ Ὑπέρ τοῦ Στεφάνου
(§ 61)... ἔτι δὲ καὶ Λυκούργου κατὰ μοιχοῦ ἐν τῷ Κατὰ
Λυκόφρονος· καὶ Ὑπερείδου κατὰ ἔταιρῶν ἐν τῷ Κατὰ
Ἄρισταγόρας (fr. 22 J.).

FRAGMENTA

15 **1.** Hapocr. s. v. ἀνδραποδιστής· Λυκοῦργος ἐν τῷ 62
Κατὰ Λυκόφρονος· Θαυμάζω δ' ἔγω^{γε}, εἰ τὸν
ἀνδραποδιστάς, τῶν οἰκετῶν ἡμᾶς ἀποστε-
ροῦντας μόνον, θανάτῳ ζημιοῦμεν.

2. Suda s. v. μοχθηρία· ἡ κακία, ως Λυκοῦργος ἐν 63
20 τῷ Κατὰ Λυκόφρονος· οὐ γὰρ δσιον <τὸν> τὸν
γεγραμμένους νόμους, δι' ὃν ἡ δημοκρατία
σώζεται, παραβαίνοντα, ἐτέρων δὲ μοχθη-

ρῶν εἰσηγητὴν ἐθῶν καὶ νομοθέτην γενόμενον ἀτιμώρητον ἀφεῖναι.

- 64 *3. Stob. Anthol. 4, 22, 63 Hense *Λυκούργου· ὅταν γυνὴ δμονοίας τῆς πρὸς ἄνδρα στερηθῇ, ἀβίωτος ὁ καταλειπόμενος γίγνεται βίος.*

5

- 65 4. Harpocr. s. v. ἄνοικος· ἀντὶ τοῦ ἀοίκητος. *Λυκοῦργος Κατὰ Λυκόφρονος.*

- 66 5. Bachm. anecd. 218, 10 s. v. ἐμποδών· Θουκυδίδης η' (non exstat), ἀντὶ τοῦ προχείρους. . . . *Λυκοῦργος δὲ ἐν τῷ Κατὰ Λυκόφρονος, ἀντὶ τοῦ φανερόν . . .*

10

- 67 6. Harpocr. s. v. "Ιππαρχος· . . . ἔτερος δ' ἐστὶν "Ιππαρχος περὶ οὗ *Λυκοῦργος ἐν τῷ Κατὰ Λυκόφρονός φησιν, "Ιππαρχος δὲ Πεισιστράτον . . .*

- 68 7. Harpocr. s. v. κανηφόροι· *Λυκοῦργος ἐν τῷ Κατὰ Λυκόφρονος. περὶ τῶν κανηφόρων Φιλόχορος ἐν β' Ἀτθίδος* (FGrHist 328 F 8) *φησὶν ως Τεριχθονίου βασιλεύοντος πρῶτον κατέστησαν αἱ ἐν ἀξιώματι παρθένοι φέρειν τὰ κανᾶ τῇ θεῷ, ἐφ' οἷς ἐπέκειτο τὰ πρὸς τὴν θυσίαν, τοῖς τε Παναθηναίοις καὶ ταῖς ἄλλαις πομπαῖς.*

FRAGMENTA X. XI 2–12

8. Hargocr. s. v. *Μελανίππειον* · Λυκοῦργος ἐν τῷ **69**
 Κατὰ Λυκόφρονος. Μελανίππου τοῦ Θησέως ἡρῷόν
 ἔστιν, ὡς φησιν Ἀσκληπιάδης *Τραγῳδούμενοις* (FGrHist
 12 F 8). *Κλείδημος* δ' ἐν α' Αἰθίδος (FGrHist 323 F 2)
 5 ἐν *Μελίτῃ* αὐτὸς εἶναι λέγει.

9. Hargocr. s. v. *πεφασμένης* · Λυκοῦργος ἐν τῷ **70**
 Κατὰ Λυκόφρονος ἀντὶ τοῦ γεγενημένης . . .

10. Hargocr. s. v. *Ὑακινθίδες* · Λυκοῦργος ἐν τῇ **71**
 Κατὰ Λυκόφρονος εἰσαγγελίᾳ. εἰσὶ δὲ θυγατέρες *Ὑακίνθον*
 10 τοῦ Λακεδαιμονίου.

***11.** Stob. Anthol. 3,2,30 Hense *Λυκούργου* · ὅσοι τοῖς **91**
 ἀπὸ τῆς φύσεως ἀγαθοῖς ἐπὶ τὰ χείρω χρῶν-
 ται, τούτοις πολέμια τὰ εὐτυχήματά ἔστιν·
 ὡς εἴ τις ἀνδρεῖος ὃν λήζεσθαι μᾶλλον ἢ στρα-
 15 τεύεσθαι προήρηται, ἢ ἵσχυρός ὃν λωποδυ-
 τεῖν μᾶλλον ἢ < > συμβουλεύειν, ἢ καλὸς
 ὃν μοιχεύειν μᾶλλον ἢ γαμεῖν, οὗτος τῶν ἀπὸ
 τῆς φύσεως ἀγαθῶν ὑπαρξάντων προδότης
 ἐστίν.

20 *Κατὰ Λυκόφρονος α'*

12. Athen. 6, 266f–267a *Αἱθηραῖοι* δὲ καὶ τῆς τῶν δού- **74**
 λων προνοοῦντες τύχης ἐνομοθέτησαν καὶ ὑπὲρ δούλων

γραφὰς ὑβρεως εἶναι. Ὑπερείδης γοῦν ὁ ὄρήτωρ ἐν τῷ Κατὰ Μαντιθέου αἰκίας φησίν (fr. 120 J.)· ἔθεσαν οὖ μόνον ὑπὲρ τῶν ἐλευθέρων, ἀλλὰ καὶ ἐάν τις εἰς δούλου σῶμα ὑβρίσῃ γραφὰς εἶναι κατὰ τοῦ ὑβρίσαντος. τὰ δμοια εἴρηκε καὶ Λυκοῦργος ἐν τῷ Κατὰ Λυκόφρονος πρώτῳ καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ Κατὰ Μειδίου (§ 46).

- 75 13. Ηρόστ. s. v. ἵπνός· Λυκοῦργος ἐν τῷ Κατὰ Λυκόφρονος α'. μέρος τι τῆς οἰκίας οὕτω καλεῖται, τὸ λεγόμενον παρ' ἡμῖν μαγειρεῖον.

Κατὰ Λυκόφρονος β'

10

- 76 14. Ηρόστ. s. v. δρκάνη· Λυκοῦργος ἐν τῷ Κατὰ Λυκόφρονος β'. μήποτε δ φραγμός, τοντέστι τὸ περίφραγμα καὶ ἡ αίμασιά, οὕτω καλεῖται, παρὰ τὸ ἐρύκειν ἢ παρὰ τὸ ἔρκος εἶναι . . .

XII. ΚΑΤΑ ΛΥΣΙΚΛΕΟΥΣ

15

TESTIMONIA

1. [Plut.] vit. X orat., 843d γραψάμενος (Lyc.) . . . Λυσικλέα τὸν στρατηγὸν . . . πάντας εἶλεν.

2. Diod. 16, 88, 1 οἱ δ' Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν ἥτταν Λυσικλέους μὲν τοῦ στρατηγοῦ θάνατον κατέγνωσαν Λυκοῦργου τοῦ ὄρητορος κατηγορήσαντος. οὗτος . . . πικρότατος ἦν 20 ἐν τοῖς λόγοις κατήγορος. (2) γνοίη δ' ἂν τις αὐτοῦ (sc. Lyc.) τὴν ἐν τοῖς λόγοις ἀξίαν καὶ πικρίαν ἐν οἷς τοῦ Λυσικλέους κατηγορῶν λέγει (sequitur fr. 1).

FRAGMENTA

1. Diod. 16, 88, 2 Ἐστρατήγεις, ὁ Λυσίκλεις, 77
 καὶ χιλίων μὲν πολιτῶν τετελευτηκότων, δισ-
 χιλίων δὲ αἰχμαλώτων γεγονότων, τροπαίουν
 δὲ κατὰ τῆς πόλεως ἐστηκότος, τῆς δὲ Ἑλλά-
 δος ἀπάσης δονλευούσης, καὶ τούτων ἀπάν-
 των γεγενημένων σοῦ ἥγονυμένον καὶ στρα-
 τηγοῦντος, τολμᾶς ζῆν καὶ τὸ τοῦ ἡλίου φῶς
 δρᾶν καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβάλλειν, ὑπόμνη-
 μα γεγονὼς αἰσχύνης καὶ ὀνείδους τῇ πατρίδι.
- 10 2. Nagrogr. s. v. Λεβάδεια· Λυκοῦργος ἐν τῷ Κατὰ 78
 Λυσικλέους. πόλις ἐστὶ τῆς Βοιωτίας.
3. Nagrogr. s. v. ἐπὶ Δηλίῳ μάχῃ· Λυκοῦργος ἐν τῷ 79
 Κατὰ Λυσικλέους. Δήλιον χωρίον ἐστὶ τῆς Βοιωτίας·
 ἐνταῦθα Ἀθηναῖοι μαχόμενοι ἐνικήθησαν ὑπὸ Βοιωτῶν,
 15 καθά φησι Θουκυδίδης ἐν δ' (90ss.).

XIII. ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΜΑΝΤΕΙΑΣ
 sive ΠΕΡΙ *ΤΩΝ* ΜΑΝΤΕΙΩΝ

- 1a. Suda s. v. κανχᾶ· οἱ λοιποὶ ὁγήτορες ἐπὶ τῆς αὐτῆς 81
 ἐννοίας αὐχεῖν λέγουσι· Λυκοῦργος ἐν τῷ Περὶ *τῶν*
 20 μαντειῶν ἔχρησατο τῇ λέξει. δεῖ δὲ τἄλλα ἐν δημο-

κρατίᾳ σοι εἰπεῖν· τένδος δ' οὐκ ἔστι σοι· κα-
κῶς γὰρ αὐτοῦ προέστης· ἐφ' οἷς καυχᾶ, οἱ
ἄλλοι αἰσχύνονται. *Ib. cf. Bk. λέξ. ρητ. 275, 4
= Et^M 494, 7 καυχᾶ· αὐχεῖν ἐπὶ χρηστοῖς πράγμασι.
Λυκοῦρος δὲ ἐπὶ φαύλοις κέχονται, οἷς τοὺς ἀκούοντας
αἰσχύνεσθαι.

XIV. KATA MENEΣΑΙΧΜΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ sive ΔΗΛΙΑΚΟΣ

TESTIMONIA

1. [Plut.] vit. X orat., 843d γραφάμενος <δ'> Αὐτόλυκον
τὸν Ἀρεοπαγίτην . . . καὶ Μενέσαιχμον ἄλλους τε πολλούς, 10
πάντας εἶλεν.

FRAGMENTA

- *VI.1 Durrb. 1. Pap. Berol. 11748 (W. Crönert, NGG 1922, 45–46; cf. A. Körte, Archiv f. Papyrusf. 7, 1923, 225) . . . ὃ ἂν δρες
δικαστ[αί], δτι οὐδ' οἴόν τέ ἔστι θῦσαι, ὡς Με-
νέσαιχμος λέγει, εἰ δὲ μ[ή], ἀσέβημα γίγνε- 15
τα[ι], ἀναγνώσεται ὑμῖν Θεογένονς μαρτυρίαν
τοῦ κηρυκεύσαντος Διοδώρω, δς οἴδεν θύσαν-
τος ἰδιώτον [τιν]ὸς οὐ παρόντος [Διο]δώρου
καὶ θέντος OΘΑΛΙ
- 82 2a. Lex. Patmense (Sakkelion, BCH 1, 1877, 149 = Lex. gr. 20
min., 159) s. v. εἰρεσιώνη· κλάδοι ἐλαίας καὶ δάφνης πρὸ^{τῶν}
οἰκιῶν τιθέμενοι, πλήρεις πολλῶν ὥραίων ἀναδεδεμέ-

FRAGMENTA XIII 1; XIV 1–3

νων. τοῦτο δὲ λοιμοῦ γενομένου καὶ χρήσαντος τοῦ θεοῦ
 ἐποίουν· <Λυκοῦργος> ἐν τῷ Δηλιακῷ· καὶ θαλλὸν
 μέγαν κοσμήσαντας ἀπάντων, ὃν κατ’ ἐκεί-
 νους τοὺς καιροὺς αἱ ὥραι φέρουσιν, ἀνατι-
 5 θένται τῷ Ἀπόλλωνι ἔμπροσθεν τῶν θυρῶν,
 εἰρεσιώνην ὀνομάσαντας, ἀπαρχὰς ποιησα-
 μένους τῶν γιγνομένων πάντων ἐκ τῆς γῆς,
 δτι τὴν ἀφορίαν ἡμῶν τῆς χώρας ἵκετηρία
 ἡ παρὰ τῷ Ἀπόλλωνι τεθεῖσα ἐπανσεν. Cod.
 10 Darmstad. 2773 fol. 250v (W. Crönert, Centralblatt für
 Bibliothekswesen 14, 1897, 564) . . . καὶ οὗτως οἱ πρό-
 γονοι ἡμῶν λέγονται ἕκαστος κατὰ τὴν ἴδιαν
 θύραν θεῖναι τὴν ἵκετηρίαν τῷ Ἀπόλλωνι, τὴν
 νῦν εἰρεσιώνην. 2b. Et^M 303, 34 εἰρεσιώνη
 15 Λυκοῦργος δέ φησιν, ἀφορίας γενομένης Ἀθηναίοις, τοῦτο
 ἐπιτελεσθῆναι κατὰ χρησμόν, οἷον ἵκετηρίαν Ἀπόλλωνι.

3. Нагроч. с. v. *Πνανόψια*. Λυκοῦργος ἐν τῷ Κατὰ 88
 Μενεσαίχμουν· καὶ ἡμεῖς *Πνανόψια* ταύτην τὴν
 ἑορτὴν καλοῦμεν, οἱ δὲ ἄλλοι Έλληνες *Παν-*
 20 *όψια*, δτι πάντας εἶδον τοὺς καρποὺς τῇ ὅψει.
Ἀπολλώνιος (FGrHist 365 F 2 cf. ibid. 368 F 3) καὶ σχεδὸν
 πάντες οἱ περὶ τῶν Ἀθήνησιν ἑορτῶν γεγραφότες *Πνανε-*
ψιῶνος ἐβδόμη τὰ *Πνανέψια* Ἀπόλλωνι ἄγεσθαι φασι.
 δεῖν δέ φασι λέγειν *Πνανέψια* καὶ τὸν μῆνα *Πνανεψιῶνα*.
 25 πύανα γὰρ ἔφουσιν ἐν αὐτοῖς καὶ ἡ εἰρεσιώνη ἄγεται.

- 84 **4.** Suda s. v. *Προηρόσια*. αἱ πρὸ τοῦ ἀρότρου γινόμεναι θυσίαι περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι καρπῶν, ὥστε τελεσφορεῖσθαι· ἐγίνετο δὲ ὑπὸ Αὐτηραίων ὑπὲρ πάντων Ἑλλήνων τες' ὀλυμπιάδι. Λυκοῦργός φησιν ἐν τῷ Κατὰ Μενεσαίχμου· καὶ γὰρ νῦν πολλὰς καὶ μεγάλας 5 ὑμῖν τιμὰς ὀφείλω καὶ ζηλῶ παρὰ πᾶσιν Ἑλλησι μαντενομένοις τὸν Δία προηροσίαν ποιήσασθαι.
- 85 **5a.** Schol. Gregor. Naz. in Catal. s. Notitia MSS qui a Cel. E. D. Clarke comparati in bibl. Bodl. adservuntur 10 (Pars prior, Oxon. 1812) p. 51... Ἀβαρις ἐνθους γενόμενος κύκλῳ περιήει μετὰ βέλους τὴν Ἑλλάδα καὶ χρησμούς τινας ἔλεγε καὶ μαντείας. ὁ δὲ δῆτωρ Λυκοῦργος ἐν τῷ Κατὰ Μενεσαίχμου φησίν, ὅτι λοιμοῦ γενομένου ἐν τοῖς Ὑπερβορέοις ἐλθὼν ὁ Ἀβαρις ἐμισθώτευσε τῷ Ἀπόλ- 15 λωνι, καὶ μαθὼν χρησμούς παρ' αὐτοῦ, σύμβολον ἔχων

FRAGMENTA XIV 4—10

τὸ βέλος τοῦ Ἀπόλλωνος περιήει ἐν τῇ Ελλάδι μαντευόμενος. **5b.** Ηρόσερ. s. v. Ἄβαρις· ὅνομα κύριον· <Λυκοῦργος ἐν τῷ Κατὰ Μενεσαίχμουν.› λοιμοῦ δέ φασι κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην γεγονότος ἀνεῖλεν δὲ Ἀπόλλων μαντευόμενοις Τελλησί τε καὶ βαρβάροις τὸν Αθηναίων δῆμον ὑπὲρ πάντων εὐχάς ποιήσασθαι. πρεσβευομένων δὲ πολλῶν ἐθνῶν πρὸς αὐτοὺς καὶ Ἄβαριν ἐξ Ὑπερβορέων πρεσβευτὴν ἀφικέσθαι λέγουσιν . . .

6. Ηρόσερ. s. v. ἄρκυωρός· Λυκοῦργος ἐν τῇ Κατὰ **86** **10** Μενεσαίχμουν εἰσαγγελίᾳ. δὲ τὰς ἄρκυς, τουτέστι τὰ λίνα, φυλάττων . . .

7. Ηρόσερ. s. v. Δηλιασταί· οἱ εἰς Δῆλον ἐξελθόντες θεωροί· Λυκοῦργος Κατὰ Μενεσαίχμουν.

8. Ηρόσερ. s. v. Εκάτης νῆσος· Λυκοῦργος **Κατὰ 88** **15** Μενεσαίχμουν. πρὸ τῆς Δήλου κεῖται τι νησύδροιν, ὅπερ ὑπὲρ ἐνίων καλεῖται Ψαμμητίχη, ὡς Φανόδημος (FGrHist 325 F 1) ἐν <τῇ> α'. Ψαμμητίχην δὲ κεκλησθαί φησιν δὲ Σῆμος (FGrHist 396 F 2) ἐν {τῇ} α' Δηλιακῶν διὰ τὸ τοῖς ψαμμήτοις τιμᾶσθαι τὴν θεόν· ψάμμητα δὲ ἔστι ψαιστῶν **20** τις ἴδεα.

9. Ηρόσερ. s. v. Κηφισόδωρος· Λυκοῦργος ἐν τῷ **89** Κατὰ Μενεσαίχμουν. κεκωμώδηται δὲ οὗτος ὡς νωθῆς κτέ.

10. Ηρόσερ. s. v. προκώνια· Λυκοῦργος **Κατὰ Μενε-** **90** **σαίχμουν.** Δίδυμος (p. 40, 19 Schmidt)· προκώνια, φησίν,

ἐστὶ πνῷοι μέλιτι κεχρισμένοι. Ἀριστοφάνης δ' ὁ γραμματικὸς (p. 223 Nauck) καὶ Κράτης (FGrHist 362 F 2) τὰ ἐξ ἀφρόγυπτων κριθῶν οὕτῳ φασὶν ὄνομάζεσθαι κτέ.

- 85 11. Poll. 7, 137 σπογγοθῆραι· καὶ σπογγοκολυμβηταὶ δὲ Λυκούργος εἴρηκεν ἐν τῷ Κατὰ Μενεσαίχμουν. 5

XV. ΑΠΑΡΑΣΗΜΑ

- 92 1. Stob. Anthol. 3, 9, 47 Hense Λυκούργου· ζηλωτὸν ἴσως δ πλοῦτος· τίμιον μέντοι καὶ θαυμαστὸν ἡ δικαιοσύνη.
- 93 2. Stob. Anthol. 3, 27, 10 Hense Λυκούργου· δεῖ <τοῖς> 10 φίλοις καὶ τοῖς οἰκείοις βοηθεῖν ἀχριτοῦ μὴ ἐπιορκεῖν.
- 94 3. Stob. Anthol. 4, 31, 113 Hense Λυκούργου· οὐ τὸ πλοντεῖν καλόν, ἀλλὰ τὸ ἐκ καλῶν πλοντεῖν.
- 95 4. Rutil. Lup. 1, 2s. schema Συναθροισμὸς — Lycurgi: 15 *nemo enim nocens sine summo maerore est, iudices, sed multa simul eum perturbant: quod adest, sollicitudinis plenum, quod futurum est, formidolosum, lex paratum supplicium ostentans, vitia ex vitiis coacta, occasionem arguendi maleficii captans inimicus: quae cotidiano vehementer 20 eius animum excruciant.*

FRAGMENTA XIV 10—11; XV 1—8

5. Rutil. Lup. 1, 13s. schema *Ἐπιπλοκὴ* — item Lycur- 96
gi: *at mihi <non> mirum videtur, quod tam excelsum boni*
gradum homo summi laboris escenderit. nam cui praesto est
strenua voluntas, industrius sit necesse est; industriam
vero scientia consequitur; ex scientia copia et facultas in-
genii nascitur, ex qua facultate vera<e> et stabilis felicitas
laudis oritur. neque enim temere diligens studium virtutis
fructus fortunae fallit.

6. Rutil. Lup. 1, 18s. schema *Μερισμὸς* — Lycurgi: 61
10 *cuius omnes corporis partes ad nequitiam sunt appositissi-*
miae: oculi ad petulantem lasciviam, manus ad rapinam,
venter ad aviditatem, {virilis naturae} membra, quae <non>
possumus honeste appellare, ad omne genus corruptelae,
pe<de>s ad fugam, prorsus ut aut ex hoc vitia aut ipse ex
15 vitiis ortus videatur.

7. Rutil. Lup. 2, 11s. schema *Παρασιώπησις* — Ly- 80
curgi: *in praesentia, iudices, iniussu populi <quae> im-*
probissime gesserit, reticebo, de falsis eius litteris, quas ad
senatum miserit, nihil dicam, quae illi saepe interminati
20 sitis, omittam. nam et haec vobis nota sunt, et quae novissime
multo indigniora commisit, quam primum cognoscenda.

8. Rutil. Lup. 2, 18 s. schema *Παρρησία* — item Lycur- 97
gi: *sed vos, iudices, vos haec facere debetis. nam cum in*
sententiis ferundis nocentibus remisse parcitis, vos im-
25 piorum studium ad peccandum excitatis.

- 98 **9.** Poll. 3, 34 *Λυκοῦργος δὲ καὶ διεγγνᾶν τὸ ἔγγνᾶν εἶπεν.*
- 99 **10.** Poll. 6, 74 *εἰρηται δὲ καὶ σεμίδαλις παρά τε Λυκούργῳ τῷ ϕήτορι καὶ πολλοῖς τῶν κωμῳδοδιδασκάλων* (Aristoph. fr. 412 K., Menand. fr. 518, 8). 5
- 100 **11.** Schol. Plat. Reip. 421a *νευρορράφοι· νευρορράφους εἶπε Λυκοῦργος τοὺς τὰ νεῦρα δάπτοντας ταῖς λύραις.*
- 101 **12.** Phot., Suda s. v. *κτηματίτην· τὸν κτήματα πολλὰ ἔχοντα· οὕτως Λυκοῦργος.*
- 102 **13.** Phot. s. v. *παράκλητος· ὡς ἡμεῖς εἰρηκεν Λυ- 10 κοῦργος.*

Hinweise

Signatur	44.8° 1053	Stok	9.
RS	Bub	AK	Ho
	Titelaufn.	AKB	—

FK

1 min. Zeit.

yo

Bio K

Bild K

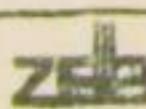
(SWK)

Sonderstandort

Signum

Ausleihe-
vermerk

III/9/280 Jd-G 80/62

 Entsaerung

23. Okt. 2008

44.8° 1053

1520

